

I. OBRAZLOŽENJE

Uvod

Na temelju članka 13. i 14. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), članka 48. stavak 1. točka 4. Zakona o područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" broj 33/01 i 60/01 - vjerodostojno tumačenje), članak __. Statuta, Općine Vođinci («Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije» br. 806) i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vođinci, Općinsko vijeće Općine Vođinci donijelo je Odluku o izradi Prostornog plana uređenja Općine Vođinci.

Općina Vođinci kao jedinica lokalne uprave i samouprave ima Ustavom Republike Hrvatske zagaranirano pravo na lokalnu samoupravu, koje obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značenja, a osobito o:

- uređivanju naselja i stanovanja,
- prostornom i urbanističkom planiranju,
- komunalnim djelatnostima,
- brizi za djecu,
- socijalnoj skrbi,
- primarnoj zdravstvenoj zaštiti,
- odgoju i osnovnom obrazovanju
- kulturi, tjelesnoj kulturi i sportu,
- zaštiti i unapređenju prirodnog okoliša,
- protupožarnoj i civilnoj zaštiti.

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja Općine Vođinci utvrđena je člankom 23. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije («Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije br. 07/2002). Zakonom je utvrđeno i da:

«Prostorni plan uređenja općine utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u općini.

Prostornim planom uređenja općine može se utvrditi obveza izrade detaljnijih planova uređenja prostora za uža područja na teritoriju općine.»

Novim političko-teritorijalnim ustrojem i restrukturiranjem gospodarstva stvorene su potrebe za ravnomjernijim gospodarskim razvitkom. Prostorni planovi prethodne generacije, izrađivani sedamdesetih i osamdesetih godina favorizirali su veće gradove u kojima su koncentrirani proizvodne, te javne i društvene funkcije. Manje sredine, a pogotovo one sa manjim brojem stanovnika, u tim su planovima zanemarivane, odnosno tretirane kao izvor imigracijskog stanovništva za velike gradove, a bez isticanja vlastitih prostornih i ambijentalnih posebnosti. Prostornim planom uređenja Općine posebno će se obraditi kulturna i prirodna baština područja kao izvor njegovog identiteta i posebnosti.

U analitičkom dijelu plana obradit će se karakteristike prostora, pejzaža, tipova i strukture naselja, prirodnih i stvorenih vrijednosti. Analizom demografskih pokazatelja i razvojnih kretanja u recentnom razdoblju odredit će se razvojni potencijali naselja i dijelovi prostora. Planska rješenja kojima će se odrediti modeli i procedure budućeg uređivanja prostora nastojat će uskladiti razvojne potrebe i potrebe zaštite kultiviranih vrijednosti prostora i naselja.

Prostornim planom Općine Vođinci treba osigurati uvijete za samostalni razvoj područja Općine, iskoristiti prirodne kvalitete i resurse prostora, uz maksimalno očuvanje prirodnih i povijesnih vrijednosti. U svrhu toga potrebno je usmjeriti prostorno-razvojne prioritete u prvom redu na poboljšanje učinkovitosti već izrađenog i korištenog prostora te na stvaranju uvjeta za nove programe radi pokretanja gospodarskih aktivnosti i poboljšanja kvalitete života na ovom prostoru.

Ovim Prostornim planom utvrđuju se uvjeti za uređenje općinskog područja, određuje njegovo svrhovito korištenje, namjena, oblikovanje, sanacija građevinskog i drugog zemljišta, zaštita okoliša, te zaštita spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode, a sve u skladu s osnovnim smjernicama dokumenata prostornog uređenja, Strategije i Programa prostornog uređenja Države.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvijete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Izrada ovoga Prostornog plana koordinirana je s Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije, te su u svezi s tim i Odredbe za provođenje ovoga Plana obrađene u suradnji sa stručnjacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje Vukovarsko-srijemske županije i Uredom državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove.

Izrada prostornog plana uređenja temelji se na sljedećim zakonima:

- Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01)
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 42/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 72/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03)

Sadržaj prostornog plana uređenja Općine propisan je «Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova» (NN 106/98, 39/04 i 163/04).

Postupak provedbe prethodne i javne rasprave, te usvajanja plana propisan je «Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova» (NN 101/98).

1. POLAZIŠTA

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine u odnosu na prostor i sustav Županije i Države

Vukovarsko-srijemska županija je najistočnija županija Republike Hrvatske. Prostire se na površini od 2.445 km² dijelom u Istočnoj Slavoniji, dijelom u Zapadnom Srijemu, između rijeka Dunava i Save.

Na sjeverozapadu graniči sa Osječko-baranjskom, a na zapadu sa Brodsko-posavskom županijom. Istočna granica sa Srbijom i Crnom Gorom i južna granica sa Bosnom i Hercegovinom, ujedno su i državne granice Republike Hrvatske.

Položaj Vukovarsko-srijemske županije ima novo geopolitičko značenje budući da je to pogranično područje prema susjednim državama. Osobit značaj ovog prostora čine europski i međunarodni prometni koridori cestovnog, željezničkog, riječnog i zračnog prometa. U Vukovarsko-srijemskoj županiji ističe se, po značaju planiranog zahvata, izgradnja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (VKDS) koji je temeljni preduvjet za uspostavu riječnog prometa u Republici Hrvatskoj.

U energetsom smislu značaj Županije je od posebne važnosti zbog glavnih elektroprijenosnih koridora, državnih naftovoda i produktovoda te značajnih nalazišta nafte i plina.

Prostor županije je od posebnog značaja i glede potreba razvoja pograničnog područja koje čini pretežni dio površine županije. Na tom prostoru potrebno je ostvariti bolju prometnu povezanost, infrastrukturnu opremljenost te potaknuti razvoj gospodarskih i društvenih struktura i time potaknuti sveukupni razvoj i usporiti depopulacijske procese.

Vukovarsko-srijemska županija konstituirana je 16. travnja 1993. godine. Sjedište Županije je u Vukovaru, a u sustavu Županije se nalazi 30 jedinica lokalne samouprave i to: 4 grada (Vukovar, Ilok, Vinkovci i Županja) i 26 općina, s ukupno 84 naselja. Ukupna površina Županije iznosi 2.444,48 km² s ukupnim brojem stanovnika 204.768 prema popisu iz 2001. godine.

Županija raspolaže velikim kompleksima šumskog zemljišta šumama gdje dominira glasoviti slavonski hrast. Veliko bogatstvo čine sačuvane stare šume koje pokrivaju površinu od 70.000 ha. Potencijal šuma je 1998. godine procijenjen na 19,9 mil. m³ drvene mase. Na području Županije značajna su nalazišta kvalitetne gline, te vrijedno naftonosno polje s crpilištima nafte i plina.

Razvojni činitelji Vukovarsko-srijemske županije: promet, industrija, energetika, poljoprivreda, turizam, infrastruktura i vodno gospodarstvo.

Položaj Vukovarsko-srijemske županije u Republici Hrvatskoj

Općina Vođinci locirana je na zapadnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije. Općina graniči unutar Vukovarsko-srijemske županije s dvije jedinice lokalne samouprave i to: Općina Stari Mikanovci na zapadnoj strani i Općina Ivankaovo na istočnoj strani. Na sjevernom dijelu Općina graniči s Osječko-baranjskom županijom.

Općinsko središte je ujedno i jedino naselje - Vođinci. Smješteno je u centralnom dijelu Općine i proteže se duž državne ceste D 46, u smjeru zapad - istok.

Uz naselje, južno i sjeverno nalaze se područja pedološki nešto lošijih tala, te su zbog toga bez obzira na melioracije svrstana u privremeno nepogodna tla za obradu. U sjevernom dijelu Općine protežu se područja vrijednih obradivih tala (i vinograda), a. u jugozapadnom područja šuma gospodarske namjene.

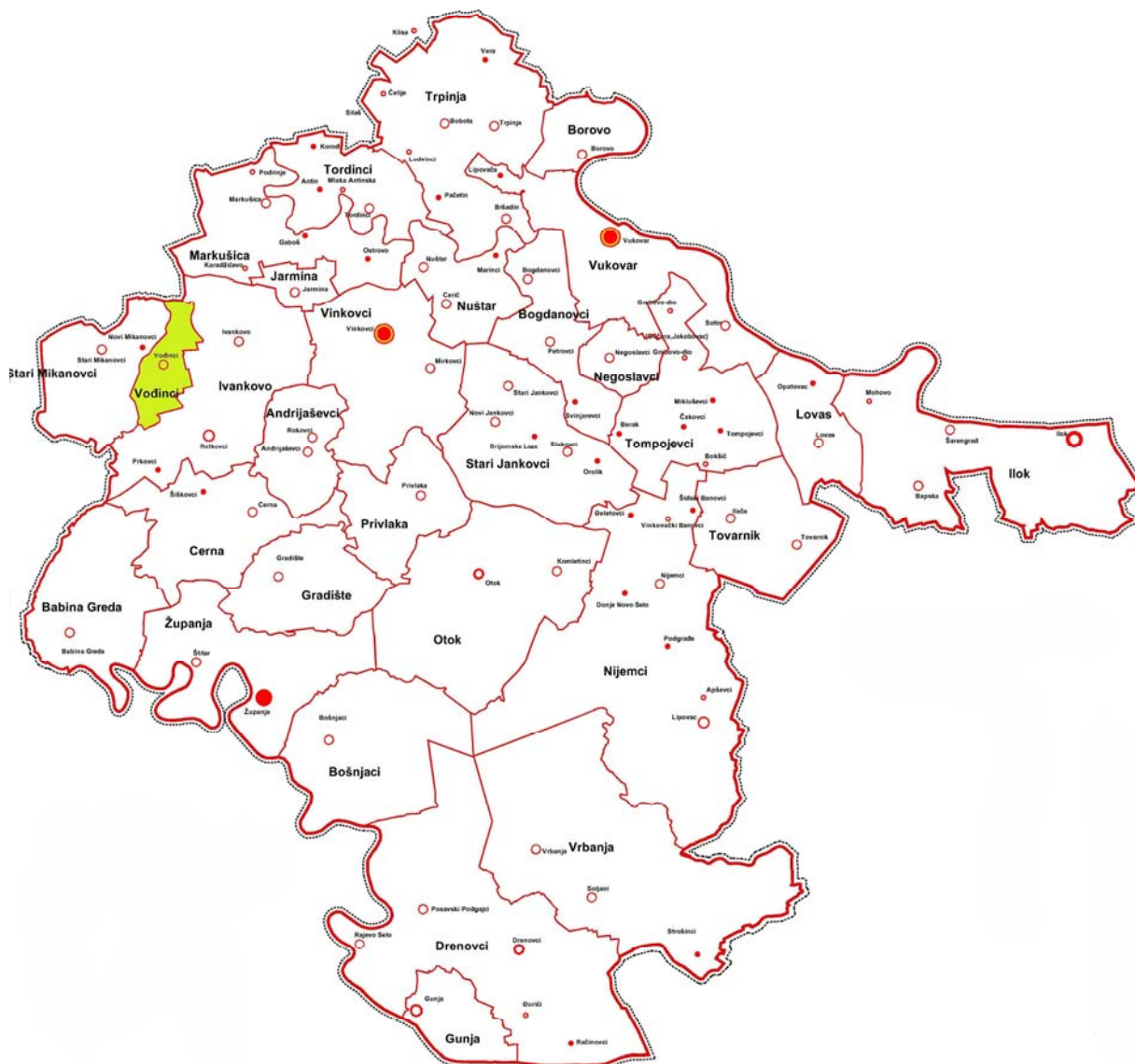
Od infrastrukturnih koridora od interesa za Državu kroz područje Općine Vođinci prolaze:

- trasa državne ceste D 46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik)
- dvokolosječna magistralna željeznička pruga (DG–Tovarnik–Novska–Sisak–Zagreb–Savski Marof–DG)
- magistralni naftovod za međunarodni transport JANAF
- magistralni naftovod Slavonski Brod–Đelekovci
- koridor magistralnog plinovoda Slavonski Brod-Vinkovci
- koridor elektroprijenosnog uređaja–dalekovod 110 kV Đakovo-Vinkovci
- koridori optičkih kablova

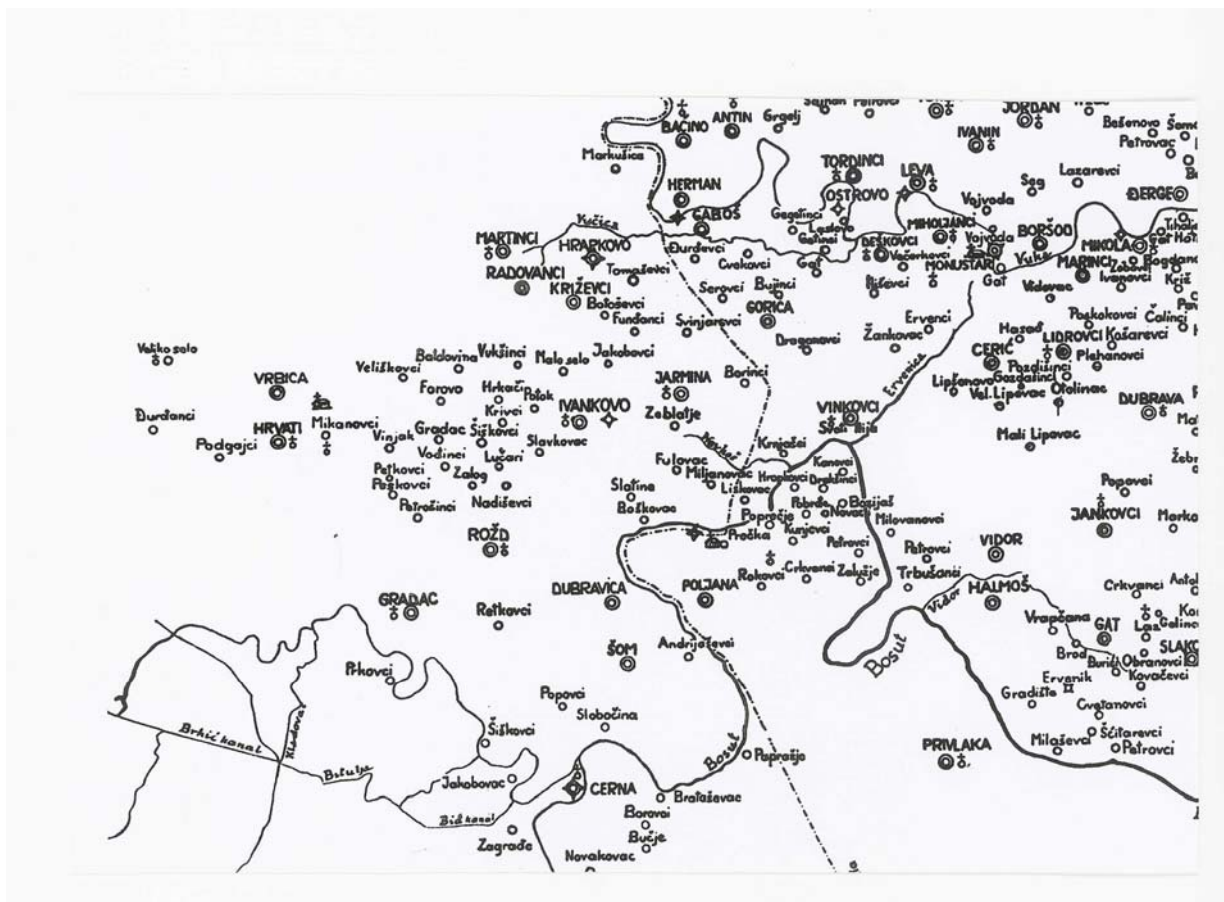
Za područje Općine značajna je i mreža melioracijskih kanala, zbog koje je manji dio poljoprivrednog zemljišta svrstan u plansku skupinu vrijednih obradivih tala.

Većina domaćinstava s ovog područja ima svoj posjed i bavi se poljoprivredom kao dopunskom ili osnovnom djelatnošću.

Položaj Općine Vođinci u Vukovarsko-srijemskoj županiji

RAZVOJ NASELJA KROZ POVIJEST

Naselja prije 1526.

VOĐINCI Prvi spomen je 1238. na posjedu Croac (Hrvat). Nakon Turaka kratko vrijeme pripadali su đakovačkoj biskupiji i od 1745. Vojnoj granici.

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Općina Vođinci Prema Izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine" broj 10/97), ustrojena je Općina Vođinci sa sjedištem u istoimenom mjestu, a u okviru Vukovarsko-srijemske županije.

Općina Vođinci zauzima površinu od 21,27 km² i sastoji se od K.O. Vođinci. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Općina Vođinci ima 2113 stanovnika. Gustoća stanovništva na području Općine iznosi 99,34 st/km².

Osnovni podaci o teritoriju Općine Vođinci

OPĆINA VOĐINCI	km ² km	Udio površine i dužine u odnosu na Vukovarsko-srijemsku županiju
Površina	21,27	0,87 %
Dužina državne granice	0,00	-
Dužina županijske granice	1,32	-
Dužina međuopćinske granice	25,31	-
UKUPNO OPĆINSKIH GRANICA		

STANOVNIŠTVO

Kretanje broja stanovnika prema popisima u razdoblju 1981.-2001.

Godina popisa	1981.	1991.	2001.
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA	224.111	231.187	204.768
OPĆINA VOĐINCI	2.074	2.099	2.113

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1981. 0,914 Vukovarsko-srijemska županija.

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1981. 1,019 Općina Vođinci

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 0,886 Vukovarsko-srijemska županija

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 1,007 Općina Vođinci

Prema kretanju broja stanovnika od 1981. do 2001. godine odnosno prema indeksima kretanja broja stanovnika za dva protekla desetgodišnja razdoblja Općina Vođinci je jedna od rijetkih općina sa, doduše malim, ali kontinuiranim prirastom stanovništva.

TABLICA 1.

POVRŠINE, STANOVNICI, KUĆANSTVA

ŽUPANIJA VUKOVARSKO -SRIJEMSKA	Površina		Stanovnici				Stanovi				Kućanstva		Gustoća stanovništva
			Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991	Popis 2001	Gnst Br. st./km ²
	Km ²	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.sT	Br.st	
ŽUPANIJA UKUPNO	2444,48	100	231187	100	204768	100	75258	100	69346	100	73964	66977	83,77
OPĆINA VOĐINCI	21,27	0,87	2099	0,91	2113	1,01	564	0,75	588	0,85	665	614	1,01

Komentar

Indeksi kretanja broja stanovnika pokazuju da u periodu početka ratnih zbivanja nije došlo do iseljavanja stanovništva s područja općine. Gledano u cjelini broj stanovnika na području Općine Vođinci ima trend konstantnog rasta.

Stanovništvo prema popisu 2001. – Starosna i spolna struktura

Spol		muški	ženski	svi
S T A R O S T	0-4	70	91	161
	5-9	111	83	194
	10-14	77	92	169
	15-19	106	86	192
	20-24	69	62	131
	25-29	78	81	159
	30-34	74	70	144
	35-39	77	94	171
	40-44	87	65	152
	45-49	58	55	113
	50-54	50	54	104
	55-59	44	42	86
	60-64	41	58	99
	65-69	43	61	104
	70-74	26	42	68
	75-79	13	28	41
	80-84	5	12	17
85-89	1	4	5	
90-94	0	1	1	
95 i više	0	0	0	
Nepoznato	0	2	2	
Ukupno		1030	1083	2113
%		48,75	51,25	100

Stanovništvo prema starosti

- djeca i stanovništvo mladenačke dobi do 19 godina (716 žitelja) što čini 30,89%
- stanovništvo od 20 do 60 godina (1060 žitelja) što čini 50,17%
- stanovništvo starije od 60 godina (335 žitelja) što čini 15,85%
- nepoznate dobne starosti 2 žitelja

Iz tablica i ovih podataka može se očitati da je struktura stanovništva prema starosti zadovoljavajuća (dobni koeficijent je 0,47), te je i bez detaljnih izračuna jasno da će se trend laganog porasta broja stanovnika vjerojatno nastaviti i ubuduće (ukoliko ne dođe do bitnog smanjenja stopa fertiliteta ili do izraženije emigracije). U svim dijelovima plana naznačene su pretpostavke kako bi se to moglo spriječiti.

Stanovništvo prema školskoj spremi

Pokazatelji stupnja obrazovanja i stupnja aktivnosti pokazuju da su najpovoljniji odnosi u županiji (veći centri), jer je tamo u proteklom razdoblju koncentriran i najveći broj radnih mjesta. Isto se odnosi i na stupanj aktivnosti. Proces koji su već ranije započeli te ovo novo teritorijalno ustrojstvo vjerojatno će doprinijeti daljnjoj decentralizaciji funkcije, a tim u svezi i ravnomjerniji razmještaj kadrova. Za Općinu Vođinci možemo ustvrditi da je stupanj obrazovanja i stupanj aktivnosti zadovoljavajući.

Stanovništvo prema državljanstvu i narodnosti

Područje Općine Vođinci nacionalno je homogeno. Nadalje može se iz podataka vidjeti da je Općina u proteklom razdoblju bila pošteđena velikih migracija. Postojeće stanovništvo uglavnom je domicilno, ali sa ipak relativno velikim brojem stanovništva doseljenog iz Bosne i Hercegovine.

Stanovništvo prema aktivnosti

Radni kontigent 2001. godine činila su 1293 stanovnika, od kojih je aktivno ukupno 893 stanovnika, a zanimanje obavlja 648 stanovnika, od kojih 134 stanovnika u primarnim djelatnostima, 109 u sekundarnim, a čak 405 stanovnika u tercijarnim i kvartalnim. Pri tome 328 stanovnika putuje na rad izvan Općine.

NASELJA

Naselja su najupečatljiviji element kulturnog pejzaža. Odražavaju karakteristike minulog razdoblja, a istovremeno su i nositelj funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Svako naselje ima žarišnu ulogu prema svom okružju na koje djeluje gospodarskim i urbanotvornim funkcijama, kao što i brojni činitelji njegovog gravitacijskog područja utječu na njega.

Prema danas opće prihvaćenim shvaćanjima, suvremeno tehnološko društvo može se razvijati samo kao urbano društvo. Problem dakle nije urbanizacijski proces kao takav, već neki njegovi oblici i alternative: prevelika i neravnomjerna koncentracija stanovništva, neprimjeren sustav središnjih naselja, nesposobnost manjih naselja da samostalno stvore okolicu za ugodan život (što će u budućnosti biti jedan od ključnih kriterija za izbor mjesta stanovanja),...

Za potrebe prostornog uređenja Općine Vođinci, a obzirom da ista ima samo jedno naselje, korištene su analize prošle i sadašnje strukture naseljenosti, te tendencije njihovih promjena iz PPŽ-a.

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao jedan od primarnih zadataka prostornog planiranja, određeno je ostvarivanje policentričnog razvitka države uz integraciju urbane i ruralne ekonomije. Kao jedan od najvećih problema istaknuto je pražnjenje seoskih područja i nagomilavanje prevelikog broja ljudi u nekoliko gradova. Prostorni razvoj mora se vratiti koncepciji gradova (mješovitih naselja) na malim udaljenostima, gdje su sve čovjeku bitne sastavnice života (stanovanje, rad, društveni život, odmor) grupirane zajedno u bližoj okolini.

Međutim pri tom su ostali nedefinirani načini rješavanja dvaju ključnih problema ruralnih područja, odnosno koncepcija održanja razvoja rijetko naseljenih područja (predmetno područje ne spada u takva) i strategija razvoja poljoprivrede te njihov utjecaj na planiranje i uređenje prostora.

Za razumijevanje utjecaja naselja u prostoru, a naročito njegovog utjecaja na socioekonomsku preobrazbu okolnog prostora, neophodna su saznanja prvenstveno o njegovim funkcijama rada i stanovanja, te njihovom međusobnom odnosu.

Kako je stanovanje jedna od najvažnijih funkcija u naselju, najveći "potrošač" prostora i kapitala, logično je da bude i temeljni element prostornog planiranja. Potrebno je pojam stanovanja promatrati kao sustav: stan, usluge, opskrba, komunalna i društvena infrastruktura.

Stoga je postojeći stambeni fond posebno analiziran, a u svrhu promatranja ne samo kao posljedice, već i kao mogućeg značajnog razvojnog resursa (bez obzira ili baš zbog ubrzanog razvoja prometa), a o čemu će trebati voditi računa pri lociranju mjesta rada. Izjednačavanjem mobilnosti radne snage i tehnologije, odnosno usmjeravanjem radno intenzivnih investicija u prostor urbaniziranog seoskog naselja, upravo bi njihov postojeći stambeni fond mogao biti resurs preobrazbe i relativno ravnomjernog razvoja cjelokupnog prostora Općine.

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije utvrđen je sustav središnjih naselja do razine općinskog središta Vođinci, kojemu istim nije predviđena nikakva važnija uloga u ukupnom sustavu naselja tog dijela Županije.

Temeljem svih izvršenih analiza može se zaključiti da:

Vođinci (uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanja pojedinih funkcija-posebno funkcije rada) može izvršavati predviđene mu "zadatke" lokalnog središta, odnosno servisirati potrebe vlastitog stanovništva.

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjen je prostor građevinskih područja naselja. Građevinska područja naselja moraju biti optimalne veličine i oblika zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš.

Obzirom na veličinu naselja Vođinci bit će izrađivani planovi nižeg reda, kako je to definirano Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije (UPU-a) i ovim planom (UPU-a).

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja je u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provedeno kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene građevinskog područja.

Izgrađeni dijelovi naselja utvrđeni su temeljem obilaska terena, s tim da se nije provjeravala legalnost građenja, obzirom da izrazito konfliktne situacije nisu zamijećene.

Nakon obilaska terena, ocjene postojećeg Prostornog plana "bivše" Općine Vinkovci i provedenih ostalih analiza zaključeno je da je zatečeno stanje građevinskih područja relativno dobro, prvenstveno zbog toga što:

- su demografski pokazatelji naselja dobri (prema službenim popisima stanovništva zabilježen je kontinuirani rast broja stanovnika),
- građevinska područja naselja su nešto predimenzionirana, što je manjim dijelom uzrokovalo raspršenu izgradnju

Za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za naselje Vođinci utvrđeni su:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- planirani demografski pokazatelje,
- gospodarski i razvojni pokazatelji,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravci preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriterije iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnje i planirane bruto gustoće stanovanja,...

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za naselje Vođinci utvrđeni su još i:

- povijesna, zatečena i planirana morfologija naselja,
- topografska i reljefno - klimatska činitelja,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnja i planirana tipova poljoprivrednih gospodarstava te zatečena i anticipirana
- razmještaja građevina na parcelama,
- posebna uvjeta korištenja (prirodnu i kulturnu baštinu te krajobrazne vrijednosti), vodozaštitna područja i zaštitni pojasevi),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačeni i ostali mogući pravci i načini širenja naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,

- obveze izrade prostornih planova užih područja, načine usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Površine neizgrađenih dijelova građevinskih područja u pravilu su rješavani popunjavanjem dijela postojećih "praznina" u zatečenoj strukturi naselja, a ne povećanjem ukupne dužine građevinskog područja (naročito uz državne i županijske ceste). U pravilu su popunjavane praznine nastale rušenjem starih građevina i "preskakanjem" izgradnje (najčešće zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu), a praznine nastale organskim razvojem naselja ostavljene su kao takve.

Dubina građevinskog područja određena je prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

Upravo iz tih analiza odabran je model prostorno razvojne strukture koji u najvećoj mjeri determinira razvoj u dubinu parcele.

Panoramski prikaz područja Općine Vođinci s okolicom

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Zemljopisna obilježja

Općina Vođinci smještena je u zapadnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije sjeverno od vodotoka rijeke Save, u blizini i pod bitnim utjecajem Vinkovaca.

Reljef

Nadmorska visina područja općine Vođinci kreće se između 80,00 m do 110,00 m.

Na prostoru Općine Vođinci izdvajaju se dvije osnovne cjeline: veći južni dio općine predstavljaju nizinsko područje, a sjeverni manji dio blago brežuljkasti dio.

Prema podacima o nadmorskoj visini terena može se utvrditi da je konfiguracija područja općine Vođinci nizinska. To je prostor akumulacijsko-tektonskog reljefa. Reljefna energija iznosi 30,00 m.

Karakteristike reljefa su određene mlađim tektonskim procesima i klimatskim promjenama u pleistocenu i imale su velikog utjecaja na hidrografske odnose ovog prostora.

U morfološkom smislu u okviru nizine rijeke Save mogu se izdvojiti manje morfo-genetske cjeline: naplavna ravan Save ili poloj Save, fluvio-močvarna nizina, terasna nizina i glacis-terasa.

Glacis-terasa je područje blago povišenog prostora na dodiru nizine s prigorjem. Na glacis-terasu se nastavlja uski pojas tzv. terasna nizina, gdje se apsolutne visine kreću od 90-110 m. U sastavu nizine prevladavaju gline, silt, sitni pijesak, šljunak te poslojci treseta. Visine ovog najnižeg nizinskog dijela kreću se od 80 do 90 m.n.v. Gotovo 70% područja Općine Vođinci nalazi se u tom području.

Geološko-pedološke karakteristike tla

Litološki sastav

Pripovršinski dijelovi područja Općine Vođinci izgrađeni su od kvartalnih taložina koje se dalje mogu razdvojiti na starije (pleistocenske) i mlađe (holocenske). Nastale su sedimentacijom u vodenim okolišima (jezera, močvare, rijeke, potoci) i na kopnu tijekom zadnjih nekoliko stotina tisuća godina pod snažnim utjecajem izmjena hladnih i suhih glacijalnih s toplim i vlažnim interglacijalnim razdobljima, te intenzivnih tektonskih pokreta. Općenito, prevladavaju nevezani do slabo vezani sitnozrnati klastiti. To su, idući od sitnijih, prema česticama i zrnima većih dimenzija, sljedeće osnovne frakcije (prema WENTWORTH-u): gline, čestice manje od 0,004 mm; prah (silt), čestice veličine od 0,004 do 0,063 mm; sitni pijesak, zrna i čestice veličine od 0,25 do 0,063 mm. Obično se ne nalaze kao "čiste" frakcije, već su izmiješani u međusobno različitim omjerima.

Reljef je vezan za konačno oblikovanje u diluviju i aluviju. Fina sitna prašina nasipala je močvare. Pored toga nastajale su i praporne stepenice relativno male visine zvane u Panonskoj nizini »grede«. One se kao i obično pružaju u srpastim oblicima u pravcu istok-zapad. Akumulirani prapor odnosili su vodotoci svojim tokovima i smanjivali već nasute praporne površine.

Osnovne značajke seizmičnosti

Seizmičnost nekog područja moguće je definirati kao skup obilježja potresa u vremenu i u prostoru. Tijekom istraživanja seizmičnosti cilj je iznaći zakonitosti nastanka potresa što je bitan preduvjet u zaštiti od njegovih razornih učinaka. Tri su elementa prognoze potresa: vrijeme, mjesto i jačina. Mjesto i jačina mogu se odrediti dovoljno točno, pa se u tom smislu iznose temeljni podaci za Vukovarsko-srijemsku županiju i susjednu Brodsko-posavsku županiju, te Osječko-baranjsku županiju.

Seizmotektonske karte ukazuju na uzroke nastajanja potresa njihova žarišta i količinu oslobođene seizmičke energije. Karta maksimalnih intenziteta potresa ukazuje kako su se potresi manifestirali na površini. Na njoj su ucrtane izoseiste najjačih potresa čime je postignuta seizmička rajonizacija u zone prema stupnjevima intenziteta potresa u MCS ljestvici. Ona je temeljni dokument odgovarajućem planiranju, projektiranju i izgradnji te zaštiti.

Prema seizmičkoj karti Vukovarsko-srijemske županije Općina Vođinci nalazi se u VII potresnoj zoni.

Hidrogeološke cijeline

Općina Vođinci nalazi se na području Biđ-Bosutskog polja koje je dio savske doline na lijevoj obali rijeke Save između Slavenskog Broda i Sremske Mitrovice u Vojvodini (Srbija i Crna Gora). Krajnje sjeverno područje Općine Vođinci je i granica slivova Save i Dunava, te područje pripada slivu Save.

Vodne površine

Glavni odvodni recipijent Biđ-Bosutskog polja je rijeka Sava. Područje Općine Vođinci odvodi vodotok Biđ, pritoka rijeka Bosut koja odvodi vodu prema rijeci Savi.

Glavni odvodni recipijenti područja Općine Vođinci su kanali Kaluđer i Vođinački rit sa pritokama Žavorija i Jasenje.

Na području Općine Vođinci nema jezera, ribnjaka ili akumulacija.

U Općini Vođinci ili uz granicu općine, vodne površine su samo vode u koritima vodotoka (kanala) Kaluđer (I red) i Vođinački rit (II red) sa svojim pritokama, melioracionim kanalima III i IV reda nakon oborina ili u dijelovima na kojima je otežano otjecanje zbog zamuljenja ili polomljenih propusta.

Vodoprivrednim rješenjem Biđ-Bosutskog polja na obroncima Dilj gore, predviđen je veći broj akumulacija i retencija, te zaštitnih pregrada uzvodno od predloženih akumulacija na brdskom dijelu područja Biđ-Bosutskog polja. Na području Općine Vođinci nema tih predviđenih akumulacija.

Vodotoci

Područje Općine Vođinci nalazi se u slivu kanala Kaluđer i Vođinački rit (sa pritokama) koji odvođe vodu prema Biđu, Bosutu i rijeci Savi.

Podaci o recipijentima i njihovim glavnim pritokama koji odvođe palu oborinu sa područja Općine Vođinci vidljivi su u tablici koja slijedi.

Vodotok ili kanal	RED	DUŽINA KANALA (km)	
		Na području Općine	Ukupna dužina
IME			
Vođinački rit	II	6,21	9,78
Žavcorija	III	5,79	5,79
Jasenje	III	2,53	4,24

Podaci o ukupnim dužinama kanala i vodotoka na području katastarske općine Vođinci, vidljivi su u tablici kako slijedi.

Red. br.	Katastarska općina	Dužina kanala (km)				Ukupno:
		IV. red	III. red	II. red	I. red	
1	Vođinci	51,24	8,32	6,21	-	65,77

Klimatske osobitosti

Klima je umjereno-kontinentalna, sa rasponom temperatura od - 25° do + 40°C, s vjetrovima istočnog, zapadnog, jugozapadnog i sjeveroistočnog smjera.

U prijelaznim godišnjim dobima, u proljeće i jesen, dominiraju vjetrovi iz sjeveroistočnog i jugozapadnog smjera. Tijekom godine najučestaliji su vjetrovi jačine 1-3 bofora (2–20 km/h).

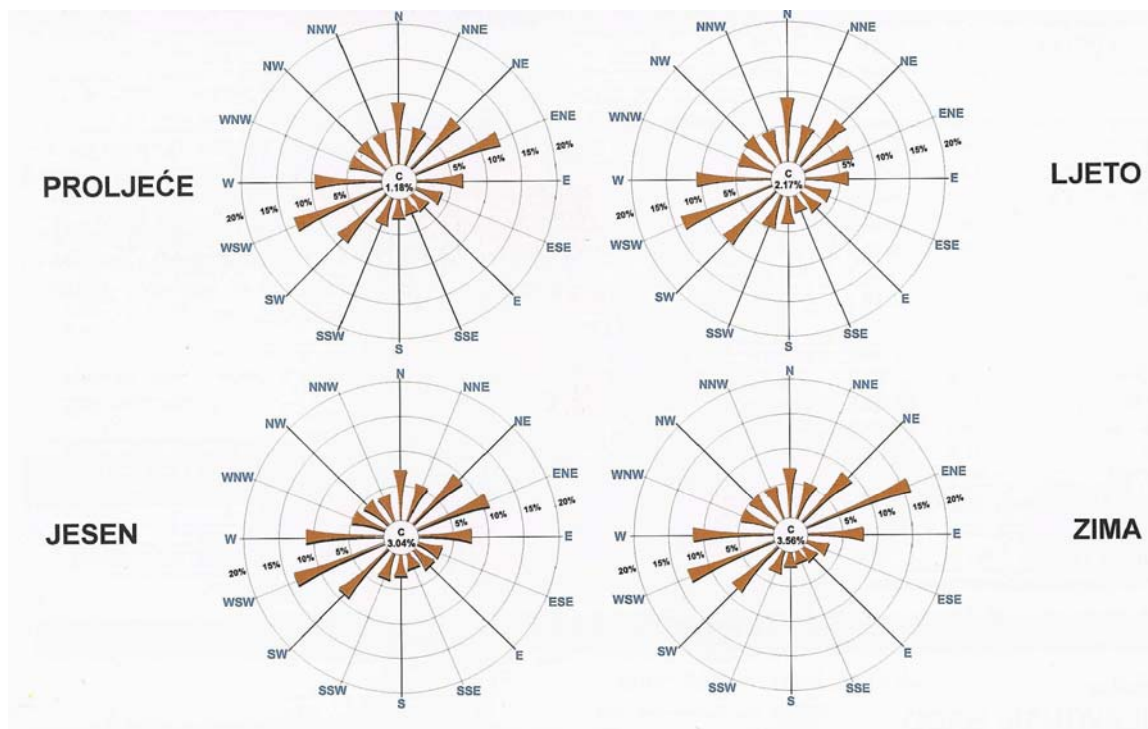
Prosječna godišnja količina padalina iznosi 750-800 mm.

Ovo je prijelazno područje umjereno semihumidne u stepskoaridnu panonsku klimatsku zonu, gdje se osim utjecaja opće cirkulacije karakteristične za ove geografske širine, osjeća jak modifikatorski utjecaj niske Panonske ravnice i velikog planinskog sustava Alpa i Dinarida, koji donekle slabe utjecaj Atlantskog oceana, a osobito Sredozemnog mora. Čitave zime ovdje je prisutan hladan zrak, tako da ovdje dolazi do izražaja svježa umjereno kontinentalna klima s dosta izraženim ekstremnim vrijednostima pojedinih klimatskih elemenata.

Padaline se kontinuirano javljaju kroz cijelu godinu. Često se javljaju godine s malim brojem dana sa snježnim pokrivačem i s malim količinama snijega. Mjesec s najmanje padalina je veljača.

Vjetrovi pušu tijekom cijele godine i ovo područje je blago vjetrovito.

Ovaj prostor u vegetacijskom pogledu pripada prijelaznom prostoru između vlažnijih i sušnih klimazonalnih vegetacijskih oblika. U okviru takvih klimazonalnih zajednica specifične ekološke prilike su utjecale na razvoj i veliko rasprostranjene nizinskih šuma hrasta lužnjaka.

Ruže vjetrova po godišnjim dobima

1.1.2.2. Osnovne kategorije korištenja zemljišta

Geomorfološke grupe tala, odnosno lito-geološke, reljefne i hidrološke osobine tala, uz prisutne klimatske uvijete bitno utječu na rasprostiranje vegetacije i način iskorištavanja zemljišta. Stoga je pojedine površine potrebno iskorištavati, odnosno na njima uzgajati one kulture koje imaju predispozicije za odgovarajuća tla, a spriječiti neracionalno ili neodgovarajuće korištenje vrijednijeg poljoprivrednog tla u druge svrhe.

Pogodnost tala za obradu

Općina Vođinci ima površinu od 21,27 km², od čega najviše otpada na poljoprivredne i šumske površine. Zemljište je najveća vrijednost nekog prostora i zbog toga njegovo korištenje treba planirati racionalno.

Kategorije korištenja zemljišta

	poljoprivredne površine	šume	vode	građevinske površine	ostale površine
Površina (km ²)	14,02	4,09	0,66	2,11	0,39
%	65,92	19,23	3,10	9,92	1,83

Na prostoru Općine Vođinci prema pogodnosti za obradu izdvojene su dvije skupine tla.

Najpogodnija podskupina obuhvaća tlo površine 5,29 km² koje zauzima sjeverni dio općine iznad naselja. To je tipični semiglejni černozen na praporu, eutrično smeđe tlo, aluvijalno (fluvisol) tlo obranjeno od poplava. Karakterizira ih slaba osjetljivost prema kemijskim polutantima.

Druga skupina obuhvaća tlo površine 8,73 km² koje zauzima jugoistočni dio općine i nešto je slabijih pedoloških karakteristika, te su bez obzira na velika sredstva uložena u melioraciju ipak svrstana u plansku kategoriju privremeno nepogodna tla za obradu.

Struktura poljoprivrednih površina prema kategorijama, ukazuje na veliki udio oraničnih površina, što je u vezi s bonitetnom strukturom zemljišta. Prema bonitetnoj vrijednosti zemljišta određena je i njegova namjena za posebne poljoprivredne kulture i pogodnost za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

Šumske površine

Na području Općine Vođinci u njenom jugozapadnom dijelu nalaze se šume gospodarske namijene.

Od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta (4,09 km²) gotovo sve su šume gospodarske namjene. Šume zauzimaju 19,23 % površine Općine.

Od šumskog zemljišta na području Općine Vođinci pretežito u središnjem i sjevernom dijelu općine nalaze se šumarci koje možemo svrstati u površine značajne iz vegetacijskog i ambijentalnog aspekta.

Šume gospodarske namjene su jednodobne prirodne šume u kojima u ukupnoj zalihi drvne mase hrast lužnjak kao glavna autohtona vrsta sudjeluje sa oko 80.00%.

Prisutna pojava intenzivnijeg sušenja hrasta lužnjaka vjerojatno je vezana uz promjene vodnog režima prilikom regulacije vodnih tokova. Treba i dalje nastojati uzgojiti mješovite sastojine koje su otpornije na bolesti, šetnike i promjene vodnog režima u odnosu na čiste sastojine.

Šumsko zemljište kao, uostalom i poljoprivredno zemljište predstavlja važan prirodni resurs iz čega proizlazi njegov poseban status i namjena. Šumsko zemljište samo u izuzetnim okolnostima može promijeniti svoju osnovnu namjenu.

Šumama gospodarske namjene gospodare šumarije na osnovu šumsko-gospodarskih osnova, dok zaštitne šume (šumarci) imaju poseban režim zaštite i čije gospodarenje je propisano posebnim planom ili proizlazi iz Zakona o zaštiti prirode.

Građevinska područja

Ukupna površina građevinskog područja (građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje) iznosi 2,11 km² ili 9,92 % površine Općine. Gustoća naseljenosti građevinskog područja iznosi 1001 st/km² odnosno 10,01 st/ha.

Površina građevinskog područja naselja iznosi 1,75 km² ili 8,23 % površine Općine. Gustoća naseljenosti građevinskog područja naselja iznosi 1207 st/km² odnosno 12,07 st/ha.

1.1.2.3. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse

Gospodarska slika Općine Vođinci bazirana je na poljoprivrednoj djelatnosti i šumskom gospodarstvu, dok je izostala industrijska proizvodnja (prehrambena i drvoprerađivačka industrija) koja bi pratila eksploataciju prirodnih resursa. Generalno se može konstatirati da je industrijska proizvodnja koncentrirana u regionalnim ili gradskim središtima, koja su bila favorizirana po principu centralnih naselja, dok su ruralna rubna područja današnje Županije bila prepuštena laganom odumiranju u gospodarskom (i demografskom) smislu, a što je za posljedicu imalo emigracijska kretanja mlađe populacije prema gradskim središtima. U demografskom smislu slika općine Vođinci je vrlo dobra.

Gospodarstvo karakterizira poljoprivreda, šumarstvo, nešto malo obrtništva i malog poduzetništva koje nije produktivno, jer se radi pretežno o malim firmama, te u najvećem broju tercijarne i kvartalne djelatnosti.

Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja prvu po značaju gospodarsku granu Općine. Usprkos ograničenjima, poljoprivredni sektor kako Vukovarsko-srijemske županije tako i Općine Vođinci pokazao se vrlo elastičnim i u najtežim uvjetima.

Relativno mu je visok stupanj tehničke-tehnološke stručnosti i osposobljenosti, a od presudnog je značaja za razvoj poljoprivrede kao najvažnije gospodarske grane ovog područja kvaliteta poljoprivrednog zemljišta kod odabira prostorno razvojne strukture same općine. Poljoprivrednu proizvodnju međutim treba intenzivirati i okrupniti, što će za posljedicu imati vjerojatni pad postotka poljoprivrednog stanovništva.

Od ukupne površine Općine Vođinci (21,27 km²) poljoprivredne površine zauzimaju 14,02 km² što iznosi 65,92 % površine Općine.

Šumarstvo

Šume i šumsko zemljište kao obnovljivi i zato trajni nacionalni resursi proglašeni su Ustavom kao dobro od općeg interesa za Republiku Hrvatsku.

Pored ekonomskih koristi šume su značajne za zdravlje ljudi, važan su čimbenik i regulator hidroloških uvjeta, a u pobrđu i brdskim predjelima najsnažnija i najsigurnija prepreka eroziji. Šume su temelj razvitka turističke i lovne privrede, a značajne su i za razvoj drugih gospodarskih grana.

Na području Općine Vođinci šume gospodarske namjene zauzimaju površinu od 4,09 km² što iznosi 19,23 % površine Općine. Šumsko zemljište kojim gospodari Uprava šuma, Podružnica Vinkovci - Šumarija Mikanovci zauzima glavninom jugozapadni dio područja općine. U šumariji radi izvjestan broj stanovnika Općine, ali šumarstvo se ipak ne može okarakterizirati kao važnija privredna grana Općine Vođinci.

Industrija, obrtništvo i malo poduzetništvo

Kako je gospodarstvo Općine Vođinci uglavnom orijentirano na poljodjelstvo o industrijskim djelatnostima se praktično ne može niti govoriti.

Obrtništvo i malo poduzetništva u privatnom sektoru je, osim časnih iznimki, neproizvodno, uglavnom tercijarnih i kvartalnih djelatnosti, u službi zadovoljavanja potreba stanovnika Općine, te kao takvo nije jači razvojni resurs Općine.

Turizam

Općina Vođinci nema znamenitosti koje bi je izdvajale od ostalih područja Vukovarsko-srijemske županije. Kombinaciju raznih vidova moguće turističke ponude, osim samostalnog osmišljavanja, prezentacije i organiziranja, potrebno je integrirati u Županijski strateški marketinški plan razvitka turizma, s ciljem dobivanja jedinstvenog turističkog proizvoda vrijednog ozbiljnije turističke ponude.

Ovaj kraj smješten sjeverno od toka rijeke Save uz šumsko područje Merolino, svojom očuvanošću prirode, lovnim destinacijama i izletištim, te kulturnim sadržajima, uz mogućnost smještaja u izvornom seoskom ambijentu s pejzažnim osobitostima i originalnom gastronomskom ponudom, ima potencijal za razvoj turizma na svom, i širem Županijskom području.

Prvenstveno postoji mogućnost razvoja lovnog turizma, seoskog i ugostiteljskog turizma sa popratnim sportsko-rekreacijskim sadržajima, te izletničkog i kulturno-edukativnog turizma, u sjevernom dijelu Općine.

Lovni turizam zauzima posebno mjesto u globalnoj turističkoj ponudi (koja je jedan od strateških pravaca razvoja Hrvatske) i temeljni je potencijal razvoja kontinentalnog turizma zbog iznimno bogatih lovišta s brojnim vrstama visoke i niske divljači.

Lovstvo je osim kao gospodarsku granu, potrebno gledati i kao vrstu sporta, rekreacije, hobija, te načina efikasne zaštite okoliša. Sve su to temelji na kojima se bazira razvoj lovnog turizma.

Lovstvo i lovni turizam planskim gospodarenjem fondovima divljači, uređenjem lovišta te reguliranjem brojnog stanja nezaštićenih vrsta divljači, doprinose zaštiti čovjekove okoline, te uspostavljanju biološke ravnoteže.

Lovni turizam je također i ekološki, uravnotežen s prirodom, odgovoran, kvalitetan, autentičan, ambijentalan, elitarn, ekskluzivan, edukativan. Uz sve navedeno ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, tako da ispunjava sve zahtjeve održivog ili razumnog gospodarenja.

Sve veći interes za lovni turizam proizlazi upravo iz njegovog ekonomskog značenja. Veliki ekonomski efekti lovnog turizma proizlaze iz činjenice da je lovni turizam takva vrsta i oblik turizma kojom se mogu ekonomski iskoristiti i optimalno valorizirati prirodne prednosti nekog kraja.

Lovni turizam je uvjetovan znatnom platežnom moći, a njegovi se ekonomski efekti ogledaju prije svega u visokoj cijeni odstrela i ostalih lovnih usluga, prije svega izvan pansionjske potrošnje, proširenju turističke sezone te porastu zaposlenosti.

Vrlo bitnu ulogu u lovnom turizmu imaju šume i šumsko zemljište te poljoprivredne površine koje se u lovstvu stručno nazivaju lovno-produktivne površine. Ovi su dijelovi

zemljišta za lovni turizam od posebnog značaja jer omogućuju uzgoj i prehranu divljači te zaštitu i zaklon divljači od neprijatelja i vremenskih neprilika.

Lovni turizam podrazumijeva stvaranje većeg broja tzv. "remiza" (nisko i visoko zelenilo: žitarice, grmlje, drveće...) koje opet pozitivno utječu na mikroklimu, a ujedno pružaju i mogućnost uređenja turistički atraktivnih područja i za druge vrste i oblike turizma.

Lovni turizam na području Općine Vođinci nije razvijen u skladu sa resursnim mogućnostima. Marketinška ponuda lovačkih udruga i cjelokupni prateći program koji treba pružiti lovcu turistu su nedovoljni.

Na području Općine Vođinci djeluje LOVAČKO DRUŠTVO «SRNDAĆ» S. Mikanovci – N. Mikanovci – Vođinci. Kao naoružana formacija, društvo se stavlja na raspolaganje u obrani domovine prilikom agresije na Hrvatsku. Lovačko društvo «Srndać» sudjeluje u svim akcijama za dobrobit mjesta, a trenutno broji 35 članova.

Osnovne aktivnosti društva su gospodarenje lovištem, uzgoj, lov i zaštita divljači, zaštita prirode i ljudskog okoliša, odgoj i izobrazba lovaca, te organizacija, razvijanje i unaprjeđenje lovne kinologije i lovnog streljaštva. Lovačko društvo «Srndać» koristi objekt od 130,80 m² za svoj rad.

Društvo će svojim radom nastaviti sve osnovne aktivnosti zacrtane Statutom i Pravilnicima društva, te aktivnostima na uređenju okoliša i parka oko doma, uređenje jezera i izgradnju vjetrenjače na brani jezera, te drugih sadržaja za kojima se ukaže potreba.

Seoski turizam, turizam na seoskom gospodarstvu ili ruralni turizam na ovom području, kao i na prostoru cijele županije nije razvijen sukladno njegovim potencijalima.

Slikovito selo i očuvani okoliš bogatih šuma, polja i vinograda daju dobar preduvjet području Općine Vođinci, za razvoj seoskog turizma.

Seoski turizam može postati značajan izvor dodatne zarade za stanovništvo ovog područja. Samim tim ulaže se u infrastrukturu naselja, pomaže očuvanju tradicije, a zaustavlja se i iseljavanje mladih.

Seoski turizam u tradicionalnim domaćinstvima, karakterističnim za ovo područje, s prepoznatljivom eko-gastronomskom ponudom, prikazu i uključivanju posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, s mogućnošću noćenja, uz razvoj osobito lovnog i izletničkog turizma, ima kvalitetne predispozicije za osmišljenu marketinšku prezentaciju tržištu, na osnovu koje je moguće očekivati budući dinamičniji, ali ipak ograničen razvoj ovog vida ponude.

1.1.2.4. Komunalna infrastruktura

PROMETNI SUSTAV

Premda prometni sustav Općine Vođinci ne čine sve grane prometa, on je komplementaran i kompatibilan s prometnim sustavom županije. Naime, taj sustav čine cestovni, željeznički, poštanski i telekomunikacijski promet, dok ne obuhvaća ili nije direktno uključen u druge grane prometa: pomorski, riječni, zračni i žičarski promet, koje su značajne u hrvatskom prometnom sustavu.

Cestovni promet

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine Vođinci je trasa državne ceste D46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik). Njeno značenje prelazi okvire općinskih granica i poveznica je cijelog područja.

Planira se premještanje trase državne ceste D46 kao južna obilaznica naselja Vođinci.

Uprava za ceste županije Vukovarsko-srijemske upravlja i održava županijsku cestu 4166 (Vođinci(D46)-Retkovci-Andrijaševci (Ž4170)). Cesta je sa asfaltiranim kolničkim zastorom.

Županijske ceste su javne ceste koje povezuju sjedište županije s gradovima i općinskim sjedištima, te sjedišta gradova i općina međusobno. Postojeću županijsku cestu potrebno je kvalitetno održavati, kako bi se omogućio nesmetani razvoj i na taj način postupno smanjile razlike u razvijenosti s ciljem postizanja uravnoteženog razvitka područja, zadovoljenja gospodarskog razvoja i individualnih potreba uz osiguranje pouzdanosti i udobnosti javnog prometa.

Nerazvrstane ceste su prema posebnim propisima ceste koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane u smislu posebnih propisa. U nadležnosti su jedinica lokalne samouprave te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju komunalne djelatnosti. Gospodarenje mrežom nerazvrstanih cesta lokalna zajednica realizira provedbom planova kapitalnih investicija, koje uglavnom ispunjavaju, tako da je stanje u okviru mogućnosti dobro.

Općenito se može konstatirati da je cestovna mreža dovoljno razgranana. Stanje kvalitete cesta je jedva zadovoljavajuće, a godinama je prisutan nesrazmjer između potrebnih i osiguranih sredstava kako za redovno, tako i za pojačano održavanje, odnosno sanaciju i rekonstrukciju kolnika, a posebno na cestama nižeg ranga.

Karta javnih cesta Općine Vođinci prema *Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste* (NN br. 143/02).

Željeznički promet

Područjem Općine Vođinci prolazi trasa dvokolosječne magistralne željezničke pruga državna granica–Savski Marof-Zagreb–Sisak–Novska–Tovarnik-državna granica.

Navedena željeznička pruga u granicama obuhvata Općine Vođinci ima sljedeće tehničke karakteristike:

- dvokolosječna pruga
- sustav elektrifikacije: izmjenični 25 kV, 50 Hz
- najveća dopuštena masa po osovini: 22,5 t
- najveća dopuštena masa po dužnom metru 8 t
- najveća dopuštena brzina: 160 km/h

Unutar granica Općine Vođinci na magistralnoj glavnoj željezničkoj pruzi nalazi se kolodvor Vođinci.

HŽ ne planiraju novu infrastrukturnu izgradnju kao ni rekonstrukciju postojeće infrastrukture na području obuhvata Općine Vođinci u sljedećem srednjoročnom razdoblju.

Pošta i telekomunikacije

U Općini Vođinci postoji jedna jedinica poštanske mreže. Poštanski ured 32283 Vođinci. Poštanski ured obavlja sve poštanske usluge, usluge novčanog poslovanja (uplate-isplate, poslove štednje i isplatu po tekućim računima građana i skoro svih poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj, itd.), prijem i uručenje brzopisne, prodaju maraka, vrijednosnica i dr. To je poštanski ured koji se nalazi na adresi Kolodvorska 17. Dostavno područje poštanskog ureda obuhvaća su naselja Vođinci i Novi Mikanovci. U poštanskom uredu rade dva radnika.

Na području Općine Vođinci postoji mjesna telefonska centrala.

Na području Općine Vođinci nema izgrađenih GSM baznih postaja.

RTV mreža

Prostor Općine Vođinci pokriven je među ostalim i RTV signalom preko mreže postojećih objekata za emitiranje RTV programa.

VODNO GOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrba: Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci ovlaštena je da na području Općine Vođinci upravlja korištenjem i održavanjem skupnog vodoopskrbnog sustava Vođinci-Stari Mikanovci s vodocrpilištem Kućište u naselju Vođinci i pripadne vodovodne distributivne mreže

Vodoopskrba Općine Vođinci je privremeno riješena povezivanjem postojećih sustava naselja Vođinci-Novii Mikanovci-Stari Mikanovci u jedinstveni sustav s dva vodocrpilišta Kućište u Vođincima, instaliranog kapaciteta 3 l/s (raniji kapacitet 11 l/s) i vodocrpilišta Vodenice u susjednoj Općini Stari Mikanovci, kapaciteta 12 l/s. Taj sustav dobave i isporuke podzemnih voda funkcionira sa djelomično narušenom kakvoćom vode.

Odvodnja i čišćenje otpadnih voda: Na području Općine Vođinci nije riješena odvodnja otpadnih voda kućanstava i gospodarstava. Otpadne fekalne vode odvođe se u septičke jame, često nepropisno izvedene tako da zagađuju okolni teren, dok se oborinske i otpadne vode odvođe uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u obližnje vodotoke. Izvođenje mreže odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda predstavljat će najveći problem u komunalnom opremanju Općine zbog vrlo visokih troškova izvedbe ovih instalacija.

Zaštita podzemnih voda – u korištenju za javnu vodoopskrbu

Postojećim odlukama o utvrđivanju i održavanju zona sanitarne zaštite izvorišta vode, koja se koriste za javnu vodoopskrbu utvrđuju se zaštitni pojasevi I, II i III zone sanitarne zaštite površinom kruga radijusa $R_1 = 50$ m, od vodozahvata Vođinci. U praksi to odgovara površini unutar ograđenog područja vodocrpilišta. U postupku je procedura usklade zona sanitarne zaštite prema aktualnim zakonskim i podzakonskim aktima.

ENERGETSKI SUSTAV

Elektroopskrba

Područjem Općine Vođinci sjeverno od općinskog središta prolazi postojeći elektroprijenosni uređaj–dalekovod 110 kV Đakovo–Vinkovci, u vlasništvu HEP Prijenos d.o.o. Prijenosno poduzeće Osijek. Na području Općine Vođinci nema planiranih novih objekata tog tipa.

Područje Općine Vođinci napaja se električnom energijom iz TS 35/10 kV Stari Mikanovci, gdje se električna energija dalekovodom 10 (20) kV doprema do naselja Vođinci i vodi dalje prema Općini Ivankovo, što je ujedno i rezervni smjer napajanja. Postojeća elektroenergetska postrojenja 10 kV se konstantno osposobljavaju za prelazak na 20 kV, tako da se može reći da je većina današnjih postrojenja za to prilagođena.

Postojeće stanje na nivou dalekovoda 10 (20) kV vodova i 10 (20)/0,4 kV trafostanica je zadovoljavajuće. Opskrba je stabilna i sigurna, ali postoji potreba da se izvedu dodatni prijenosni kapaciteti, kao rezerva napajanja.

Plinoopskrba

Na području Općine Vođinci južno od općinskog središta prolazi koridor magistralnog plinovoda Slavonski Brod-Vinkovci DN 400/50 u smjeru zapad–istok u nadležnosti Plinacro d.o.o. Zagreb.

Postojeća plinska distributivna mreža Općine Vođinci nalazi se u nadležnosti Plinara istočne Slavonije d.o.o. Vinkovci. Naselje Vođinci opskrbljuje se plinom plinovodom sa MRS Ivankovo, gdje mu se prije puštanja u distributivnu mrežu, mjeri i reducira tlak.. Postojeća plinska distributivna mreža je građena sredinom devedesetih, od PHD materija, tako da se može smatrati sigurnom. Neovisno od toga kontrola na propusnost se redovito obavlja. Ukupna duljina izgrađene plinske mreže je 10,7 km.

Trenutno ne postoje planovi za produljenje plinske mreže.

Naftovod

Na području Općine Vođinci južno od naselja Vođinci prolaze magistralni naftovod za međunarodni transport (JANAF) i magistralni naftovod Slavonski Brod-Đeletovci.

GROBLJA

Na području Općine Vođinci groblje se nalazi u naselju Vođinci. U sklopu groblja nalazi se i mrtvačnica. Zbog nedostatka grobnih mjesta groblje je potrebno proširiti, te urediti parkiralište uz groblje.

Groblje u Vođincima

ZBRINJAVANJE OTPADA

Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog otpada, proizvodnog neopasnog otpada i opasnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje.

Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada i sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Komunalni otpad: Organiziranim prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je teritorijalno cijelo naselje Vođinci, što je na prvi pogled vrlo povoljno. Međutim, postotak kućanstava iz kojih se trenutno komunalni otpad organizirano odvozi je oko 50% (broj kućanstava varira sezonski), što je vrlo nepovoljno. Stanje u području zbrinjavanja komunalnog otpada se poboljšava, jer je broj kućanstava obuhvaćenih organiziranim odvozom porastao u odnosu na stanje iz 1996/97. godine kada je bilo obuhvaćeno tek 100 do 150 kućanstava.

Na području Općine Vođinci prikupljanjem i odlaganjem komunalnog otpada bavi se privatno poduzeće "Utvaj" d.o.o., Retkovci, koje ima koncesiju nad prikupljanjem i odvozom komunalnog otpada na odlagalište Bazijaš na područje grada Vinkovaca. Kućanstva koja nisu obuhvaćena organiziranim odvozom (iako im je to omogućeno) „snalaze se“ tako da formiraju „divlja“ odlagališta. Kao takva evidentirana su dva odlagališta u južnom dijelu naselja, uz trasu željezničke pruge, koja zagađuju okoliš direktno, samim prisustvom, ali i indirektno, nekontroliranim otjecanjem zagađenih

procjednih voda u podzemlje i vodotoke, nekontroliranim paljenjem. Također, u kućanstvima obuhvaćenim organiziranim odvozom otpada, otpad se ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i velik dio otpada sa vrijednim svojstvima, te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava.

Proizvodni neopasni otpad: Kako još nije postignut dogovor na nivou Županije i određen način i prostor za odlaganje ove vrste otpada problemu zbrinjavanja neopasnog proizvodnog otpada tek predstoji rješavanje. Trenutno se neopasni proizvodni otpad dijelom skuplja i koristi kao sekundarna sirovina, dijelom odlaže na odlagalište komunalnog otpada, ili se nekontrolirano odlaže na "divlje" deponije.

Opasni otpad: Na području Općine Vođinci nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način (zdravstvena ambulanta, poljoprivredna ljekarna).

Međutim, znatne količine neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način (spaljivanjem, odlaganjem na kontrolirano i "divlja" odlagališta komunalnog otpada).

1.1.2.5. Objekti javnog standarda

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj: Na području Općine Vođinci ne djeluje dječji vrtić. Najveći dio roditelja koristi dječji vrtić u Ivankovu i u Vinkovcima.

Osnovno školstvo: Na području Općine Vođinci djeluje Osnovna škola Vođinci, koja je i matična škola za područnu školu u naselju Novi Mikanovci u susjednoj općini. U matičnoj školi je organizirana nastava za 308 učenika u 15 razrednih odjeljenja od 1. do 8. razreda. U školi radi ukupno 36 zaposlenika (nastavno osoblje, administracija, spremačice i kuharica). Nastava se odvija u novoj zgradi, koja je 2001. godine stavljena na uporabu djeci i nastavnicima sa kompletnom opremom, te sportskim terenima i novom sportskom dvoranom.

Osnovna škola sa sportskom dvoranom u Vodincima

ZDRAVSTVO, VETERINA I SOCIJALNA SKRB

Zdravstvo: U Vođincima djeluje ambulanta opće medicine s jednim timom u kojem su liječnik i medicinska sestra, te stomatološka ambulanta s jednim timom sastavljenim od liječnika stomatologa i medicinske sestre.

U Vođincima ne djeluje ljekarna, već se stanovnici koriste uslugama ljekarni u Ivankovu ili Vinkovcima.

Veterinarska služba: U Vođincima ne djeluje veterinarska služba, a stanovnici koriste usluge veterinarske ambulante „Modrušan“ d.o.o. iz Starih Mikanovaca.

Socijalna skrb: Ustroj i mreža socijalne skrbi u Općini Vođinci prati ustroj socijalne skrbi na nivou Države i Županije. Socijalna skrb je organizirana putem ustanove socijalne skrbi - Centra za socijalnu skrb Vinkovci.

Centar za socijalnu skrb provodi socijalnu skrb, upotpunjuje funkciju vlastite obitelji i to, prije svega, u organiziranju stanovanja, prehrane, zdravstvene zaštite, čuvanja i njege kroz trajnu ili jednokratnu financijsku pomoć. Centar za socijalnu skrb vodi socijalno zaštitnu djelatnost u predmetima braka i obitelji, roditeljske skrbi, skrbništva, posvojenja, te poslove savjetovališta i stručno analitičke poslove.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

U dijelu lokalne samouprave na području Općine Stari Mikanovci djeluju slijedeća tijela:

Općinsko vijeće Općine Vođinci,
Općinska služba.

Navedena tijela imaju sjedište u zgradi općine u Vođincima, a s ukupno 3 zaposlenika. Predsjednik Općinskog vijeća obavlja profesionalno i funkciju načelnika, a zaposlena je još tajnica općinske službe i komunalna djelatnica.

KULTURA

Osnovni nositelj aktivnosti u kulturi na području Općine Vođinci je KUD „Mladost“ Vođinci. Rad KUD-a izuzetno je bogat. Kroz društvo je prošlo oko 400-500 članova, a danas društvo ima 100-njak članova, koji rade u folklornoj, tamburaškoj, pjevačkoj grupi.

Osnovne aktivnosti društva su:

- očuvanje tradicijske, odnosno izvorne glazbe, pjesme, plesova, običaja i narodne nošnje svoga mjesta, užeg i šireg zavičaja, kao i izvođenje glazbe, pjesme, plesova i običaja svoga mjesta i drugih krajeva Hrvatske,
- sudjelovanje na priredbi „Mladost i ljepota Slavonije“ - reviji djevojaka, snaša i momaka u narodnim nošnjama u Starim Mikanovcima, koja je već desetak godina jedna od najvažnijih županijskih manifestacija,
- sudjelovanje na tradicijskim priredbama i manifestacijama diljem Hrvatske (Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi, Šibensko ljeto, Smotra folklor Zagreb i dr.),

- razmjena gostovanja s kulturno umjetničkim društvima iz Hrvatske i uspostavljanje prijateljskih odnosa,
- okupljanje mladih i prenošenje na njih tradicijskih vrijednosti svoga mjesta, užeg i šireg zavičaja.

Društvo djeluje u KUD-ovim prostorijama u općinskom vlasništvu. Kako se planira izgradnja nove zgrade Hrvatskog doma, unutar njega se planira i izgradnja prostora za djelovanje KUD-a. Planovi društva su obuhvatiti što više populacije, odnosno povećati broj članova, te nadalje podržavati i razvijati osnovne aktivnosti društva.

SPORT I REKREACIJA

Na području Općine Vođinci postoji niz različitih oblika sportskih aktivnosti uključujući natjecateljski sport i sport i rekreaciju u sportskim udrugama i sportske aktivnosti organizirane kao vannastavni program u osnovnoj školi.

Škola je osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. U sklopu objekta Osnovne škole u Vođincima postoji školska sportska dvorana. Nositelji sportskih aktivnosti namjenjenih stanovništvu svih dobnih skupina su razna sportska društva odnosno klubovi, koji djeluju u naselju ili susjednim naseljima.

Nogometni klub „Mladost“ u Vođincima ukupno broji 100 članova, od kojih su 80 aktivni natjecatelji. Koriste se sportskim terenima (velikim i malim nogometnim igralištem) i pratećim objektima uz igrališta. Osnovna aktivnost nogometnog kluba je natjecanje seniorske ekipe, razvoj i unapređenje nogometnog sporta, te rad s pionirskim i omladinskim ekipama i nastojanje da se okupi što veći broj mladih i uključe u ovu sportsku aktivnost. Najznačajniji planovi nogometnog kluba su povećanje nivoa uvjeta treniranja i odigravanja utakmica u smislu održavanja i poboljšanja kvalitete kako nogometnog terena tako i svih pratećih objekata na njemu, te obnova sportske opreme.

Članovi **Lovačkog društva „Srndać“** bave se streljačkim sportom u disciplini trap – gađanje glinenih golubova.

Sportski objekti na području Općine Vođinci

U Vođincima se uz Osnovnu školu nalazi i nova sportska dvorana veličine 400m², te novi sportski tereni s asfaltiranim rukometnim i košarkaškim igralištem, koje koriste učenici Osnovne škole.

Sportski tereni NK „Mladost“ sastoje se od velikog i malog nogometnog travnatog igrališta uz koje se nalaze svlačionice s tribinama iznad njih, te objekt koji se trenutno koristi kao skladište.

Nogometno igralište NK „Mladost“

VJERSKE ZAJEDNICE I UDRUGE GRAĐANA

Vjerske zajednice: U Vođincima djeluje samo rimokatolička zajednica i to u Rimokatoličkoj župi „Kraljice svete Krunice“ sa župnikom i dvije časne sestre iz reda Milosrdnica „Ančela“ sa sjedištem u Splitu. U centru naselja nalazi se župna crkva uz koju je smješten župni dvor i vjeronaučna dvorana, te kapela Svetog Roka. U ulici J.J. Strossmayera nalaze se dva poklonca i jedno raspelo.

Župna crkva u Vođincima

Udruge građana: Udruge građana, političke stranke i druge organizacije postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, a njihov broj i aktivnosti se povećavaju i o tome treba voditi računa kod izrade Prostornih planova.

Udruga umirovljenika Vođinci okuplja umirovljenike svih kategorija i broji 139 članova. Osnovna aktivnost udruge je okupljanje umirovljenika, pružanje pomoći u ostvarivanju prava iz mirovinskog, zdravstvenog, socijalnog osiguranja, poboljšanje kvalitete života umirovljeničke populacije u smislu putovanja i druženja unutar raznolikih aktivnosti, a napose pružanje podrške i pomoć članovima u svakodnevnom životu.

Udruga umirovljenika u Vođincima koristi prostor u vlasništvu Općine Vođinci, tzv. Lasingerov stan u sklopu zadruge Vođinci.

Udruge proizašle iz Domovinskog rata: Na području Općine Vođinci djeluje Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata s ukupno 83 člana. Osnovna aktivnost udruge prvenstveno je pružanje svih vidova pomoći svojim članovima uz suradnju s drugim udrugama, suradnja na boljem zajedničkom funkcioniranju lokalne zajednice, te očuvanje digniteta Domovinskog rata. Udruga koristi prostor u vlasništvu Općine u Vođincima.

Udruga 8+ okuplja obitelji s osmero i više djece. Osnovna aktivnost udruge je okupljanje članova, pružanje pomoći u ostvarivanju prava iz zdravstvenog, socijalnog osiguranja, poboljšanje kvalitete života, a napose pružanje podrške i pomoć članovima u svakodnevnom životu.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Vođinci djeluje kroz svoje osnovne aktivnosti - provođenje vatrogasnih mjera i zadataka propisanih zakonom i odlukama općine. Prioritet je uvježbavanje ljudstva, te poboljšanje vatrogasne tehnike i opreme. DVD Vođinci koristi prostore Vatrogasnog doma.

1.1.2.6. Zaštita okoliša, prirodne i kulturne baštine

Kvaliteta i vrijednosti sadašnjeg i budućeg življenja temelje se na zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba za rastom, a da se pritom ne uništava okoliš o kojem ovisi cjelokupni život.

Okoliš, krajobraz, prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće, zasebno razmatrati (analizirati, štiti, unapređivati,...) zbog njihove međusobne isprepletenosti i interaktivnog odnosa spram čovjekovih intervencija u prostoru.

Zaštita okoliša kao cjeline i pojedinih dijelova provodi se po više osnova, a poglavito temeljem načela i odredbi:

- Ustava Republike Hrvatske,
- Zakona o zaštiti okoliša,
- Zakona o zaštiti prirode,
- Zakona o zaštiti spomenika kulture,
- Zakona o prostornom planiranju,
- Zakona o vodama,
- Zakona o šumama,
- niza drugih zakona, pravilnika i normi.

Podjela na poglavlja i teme proizašla je prvenstveno iz zadržavanja područja koja odredbe temeljnih zakona naročito reguliraju, te osnovne strukture Plana.

Okoliš

“Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek”.

Kao jedan od najvažnijih dokumenata zaštite okoliša (i podloga za izradu prostornih planova) Zakonom o zaštiti okoliša određen je Program zaštite okoliša županije koji sadržava osnovne ciljeve, uvijete i mjerila zaštite okoliša u cjelini, prioritetne mjere po sastavnim dijelovima i pojedinačnim prostornim cjelinama, te načela i smjernice.

Za potrebe izrade Plana korištena je analiza stanja okoliša dobivena anketom na terenu, iz postojećih podataka o onečišćenju i onečišćivačima i upoznavanjem sa stvarnim trenutnim stanjem okoliša. Pri tome su se zbog nedostatka odgovarajućih podataka najveći problemi ukazali upravo kod određivanja ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora, granica njegove ugroženosti i potencijalne strukture ekoloških rizika, a čije je poznavanje osnova za izradu Plana koji će stvarno osigurati provođenje načela održivog razvoja, te racionalnog korištenja i zaštite prostora.

Zrak Na području Općine Vođinci nema energetske postrojenja. Na osnovi raspoloživih podataka može se konstatirati «iznimna» kakvoća zraka ovog područja glede onečišćenja.

Onečišćenje zraka vrši se emisijama iz cestovnog prometa. Onečišćujuće tvari koje se ispuštaju uslijed izgaranja goriva u prometu su: ugljik II oksid (CO), dušikovi oksidi (NO_x), nemetanski organski hlapljivi spojevi (NMVOC), olovo, oksidi sumpora (SO_x) i čestice (prašina).

Obzirom na sve naprijed navedeno, može se zaključiti da je zrak u Općini čist.

Voda Općinu Vođinci karakterizira mreža kanala od kojih neki imaju izvorište na području Općine. Stoga nivo onečišćenja ne ovisi isključivo o izvorima onečišćenja na području Općine.

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica i izvanredna zagađenja vezana uz accidente.

Onečišćene otpadne vode zbog nepostojanja sistema odvodnje u naselju na području Općine se sa padalinskim onečišćenim vodama djelomično odvođe putem otvorenih kanala i cestovnih jaraka u vodotoke.

Sanitarne otpadne vode rješavaju se putem pojedinačnih septičkih jama koje su često puta nepropisno izvedene i propusne. Iz takvih se jama direktno onečišćuju zemljište i podzemne vode, a putem njih i vodotoci. Problem je postao "gorući" povećanjem potrošnje vode i deterdženata, tako da je zadnjih godina značajno ubrzano planiranje, ali ne i izgradnja, sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.

Na području Općine nije uspostavljen sustav gospodarenja otpadom koji bi omogućio dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Zbog toga niču "divlja" odlagališta i to često uz vodotoke ili se otpad baca direktno u njih. Ispiranjem naslaga otpada na "divljim" odlagalištima, zagađuju se direktno vode ili indirektno ocjeđivanjem kroz tlo. Pri tome najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije koji se nekontrolirano bacaju ili zbrinjavaju s komunalnim otpadom.

Obzirom na sve gore navedeno može se zaključiti da su vodotoci nizvodno od naselja relativno onečišćeni.

Tlo U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije:

- prirodne funkcije:
 - životna osnova i životni prostor za ljude, biljke, životinje i organizme u tlu,
 - sastavni dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari,
 - razgradnje, filtera, rezerve i pretvorbe tvari,
 - funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti,
- gospodarske funkcije:
 - ležište sirovina,
 - površina za naseljavanje i rekreaciju,
 - za biljnu proizvodnju,
 - za ostale načine gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju.

Tla se onečišćuju na više načina, a prvenstveno:

- intenzivnom obradom poljoprivrednog tla koja je u Općini ipak ograničena na relativno male površine, dok je na najvećem dijelu poljoprivrednih površina u privatnom vlasništvu primjena kemijskih sredstava (pesticida i umjetnih gnojiva) ipak ograničena,
- taloženjem štetnih spojeva i teških metala iz vodotoka (poplavni dijelovi su najzagađeniji), zraka i otpada,
- nekontroliranim odlaganjem svih vrsta otpada, čijom se razgradnjom i cijedenjem bitno mijenja kvaliteta tla, a nerijetko i sustav površinskih i podzemnih voda
- raštrkanom izgradnjom i nepotrebnim širenjem građevinskih područja, čime se za duže vrijeme i bez prethodne sanacije onemogućava bilo kakva druga upotreba tla.

Međutim, usprkos svemu, na području Općine tlo je još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja i kao takvo je pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

Buka Jedini konfliktni prostori su u stvari dijelovi naselja uz koje prolazi trasa državne ceste D46 (Đakovo-Vinkovci) i glavna magistralna željeznička pruga Zagreb-Vinkovci, te su jedino ti dijelovi ustanovljeni kao kritična područja za zaštitu od buke.

Otpad Zbog nepovoljne situacije u zbrinjavanja komunalnog otpada i relativno velike površine Općine područje je ugroženo nekontroliranim odlaganjem otpada. "Divlje deponije" i postojeće odlagalište onečišćuju okoliš direktno, samim prisustvom, ali i indirektno nekontroliranim otjecanjem zagađenih procjednih voda u podzemlje i vodotoke, nekontroliranim paljenjem i samozapaljenjem.

Neopasni tehnološki otpad se dijelom sakuplja i koristi kao sekundarna sirovina, dijelom odlaže na odlagalište komunalnog otpada, ali jednim dijelom se još uvijek nekontrolirano odlaže na "divlje deponije".

Opasni otpad se jednim dijelom uspješno sakuplja, ali znatan dio neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava još uvijek se zbrinjava na nepropisan način (spaljivanjem, odlaganjem na uređeno i "divlja" odlagališta), te tako neopravdano zauzima prostor i onečišćuje tlo, vode i zrak.

Procjena stanja Iz svega gore navedenog vidljivo je da su granice ekološke nosivosti pređene kod nekih vodotoka, a da je okoliš na području Općine u najvećem dijelu još uvijek relativno očuvan, što ukoliko se adekvatno iskoristi, može biti velika komparativna prednost, a imajući u vidu turistička i poljoprivredna obilježja Općine Vođinci.

Trenutačno, okoliš najviše ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada iz naselja, onečišćenje voda od otpadnih voda naselja.

Krajobraz

Potreba odgovarajućeg vrednovanja, obzirnog korištenja i adekvatne zaštite čitavog prostora, a ne samo pojedinih iznimnih predjela uočena je tek "nedavno", tako da je shvatljivo zašto čak niti Prostorni plan "bivše" Općine Vinkovci (druga generacija prostornih planova u Hrvatskoj) nije obraćao previše pažnje krajoliku kao resursnoj osnovici i nosiocu identiteta zavičaja.

Pojam krajolika u postojećem prostornom planu upotrebljavan je uglavnom u kontekstu:

- primjene Zakona o zaštiti prirode, kategorija "rezervat prirodnih predjela" i "rezervat šumske vegetacije", koji su međutim korišteni samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nisu pružali,
- primjene Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (odnosno Zakona o zaštiti spomenika kulture), kategorije "urbanistička cjelina", a koja se koristila uglavnom za uže povijesne jezgre gradskih naselja, dok je pojam "ruralne cjeline" korišten samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nije pružao (do 2003. godine niti jedna "ruralna cjelina" nije čak niti preventivno zaštićena).

Međutim niti sadašnjom regulativom, pa i domaćom prostorno planerskom teorijom i praksom, pojam krajolika, njegovog planiranja i zaštite nije jednoznačno definiran (Zakon o zaštiti prirode - zaštićeni krajolici, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara - krajolici, kulturni i kultivirani, Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih priloga, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova - povijesne graditeljske cjeline, etnološke područje, osobito vrijedni predjeli). Stoga je u ovom Planu (kao i u Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije) krajolik obrađen temeljem smjernica Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, a uz poštivanje smjernica i mjera nadležnog Konzervatorskog odjela.

Krajolik ili krajobraz u prostorno planerskom kontekstu označava cjelovitu prostornu, biofizičku i antropogenu strukturu. Obzirom na postanak, stupanj antropogenih promjena i način korištenja prostora, krajolik se općenito može razvrstati u tri karakteristična oblika:

- prirodni krajolik ili biofizička struktura oblikuje se u pojedinačne tipove unutar kojih među elementima vlada određeni strukturni red i zakonitost,
- kultivirani krajolik ili pretežno ruralna struktura pokazuje još gotovo sve značajke prirodnog krajolika, ali se pod utjecajem antropogenih promjena raščlanjuje u manje cjeline s karakterističnim načinom korištenja i specifičnim kulturnim identitetom,
- izgrađeni krajolik ili pretežito urbana struktura (i tehničko-tehnološka) je antropogenim zahvatima posve izmijenjeni prirodni ili kultivirani krajolik.

Kultivirane i izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno povijesnim krajolicima.

Vrednovanje krajolika jedno je od neophodnih polazišta u vrednovanju prostora u cjelini. Svaki krajolik sadrži četiri osnovne komponente: reljef, vegetaciju, vode i antropogene elemente. Brojna raznovrsnost i vrijedna dobra prirodne i graditeljske baštine isprepletenih u jedinstvenim krajobraznim strukturama dio su resursne osnovice gospodarskog razvitka (osobito u turizmu), ali i temelj očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

Prirodni krajolici (pretežito nizinska šuma različitih vrsta te livade i zajednice trava i ostalog bilja vlažnih staništa) su relativno dobro očuvani (prvenstveno šume, zahvaljujući dosljednoj primjeni Zakona o šumama), a osim naprijed navedenim, ugroženi su i devastacijama lokalnog tipa, najčešće nekontroliranim odlaganjem otpada. Izmjenom koncepcije sustava zaštite od poplava (prelazak na kombinaciju sustava reguliranih korita sa nasipima i sustava akumulacija za obranu od poplava), izbjegava se daljnja geometrijska regulacija vodotoka i gubitak vlažnih staništa, ali je upitno njihovo djelovanje na šume u kojima su dijelom i locirane, te veliko oscilaciranje vodnog lica tijekom godine (sa krajobraznog ali i funkcionalnog stanovišta).

Prirodna baština

Na području Općine Vođinci nema zaštićenih dijelova prirode niti naseobinskih cjelina. U planiranju građevinskih područja naselja bitno je očuvati njegov karakter. Isto tako je važno čuvanje pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i slično.

Na području Općine Vođinci zaštita prirodne baštine do sada se provodila na više načina i nivoa, a jedan od važnijih (ali gotovo neiskorištenih) je zaštita temeljem Zakona o zaštiti prirode, a koja se provodi:

- određivanjem dijelova žive i nežive prirode koji imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske, osiguravanjem racionalnog korištenja prirode i njenih dobara,
- sprečavanjem štetnih zahvata i osiguravanja što povoljnijih uvjeta održanja i slobodnog razvoja prirode,
- donošenjem dugoročnih i kratkoročnih planova,
- provedbom prostornih planova, odnosno mjerama zaštite zaštićenih dijelova prirode.

Kulturna baština

Na području Općine Vođinci nema preventivno zaštićenih niti registriranih kulturnih dobara. Postoji samo dvanaest evidentiranih građevina ruralne stambene arhitekture.

- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 80
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 96
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 100
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 146
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 148
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 163
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 183
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 191
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 237
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 245
- Kuća, Ul. J. J. Strossmayera 251
- Kuća, Ul. Kolodvorska 50

Po sadašnjim saznanjima iste su kulturna dobra lokalnog značaja, te je moguće nakon provedenog detaljnog istraživanja i dokumentiranja na inicijativu Općine neke od njih zaštititi kao takva, a kako bi se sačuvao taj segment tradicijske graditeljske baštine.

Bilo bi poželjno jednu ili više građevina zaštititi, otkupiti od vlasnika, adaptirati, prilagoditi potrebama zajednice, te urediti zajedno sa tradicijskom okućnicom u cilju utilitarnog korištenja, edukacije mladih naraštaja i proširenja turističke i kulturne ponude Općine.

Sa prostorno-planerskog stanovišta kao značajni za prostorni plan ove razine ocijenjen je kulturni krajolik (lokalnog značaja). Shodno tome će se sve planske postavke provjeravati i prema utjecaju na isti (naročito pri utvrđivanju građevinskih područja naselja i tretiranju poljoprivrednih površina oko naselja, utvrđivanju koridora značajnije nadzemne infrastrukture, definiranju Odredbi za provođenje,...), što će međutim biti znatno otežano, a obzirom da on nije niti preventivno zaštićen, niti je u Hrvatskoj definirana praksa (pa niti teorija) zaštite kulturnih krajolika.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja

STRATEGIJA I PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, (Narodne novine, br. 50/99).

Osnovna načela i ciljevi prostornog uređenja Države i Županije zadani su već Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o prostornom uređenju. Strategijom su načela i ciljevi konkretizirani i razrađeni, te su određene osnove za usklađivanje i usmjeravanje prostornog razvoja i organizaciju prostora Države. Programom su utvrđene mjere i aktivnosti za provođenje Strategije, a pobliže su određeni načela i ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te predloženi prioriteti za ostvarivanje ciljeva.

PROSTORNI PLAN VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

Prostorni plana Vukovarsko-srijemske županije donesen je na trinaestoj sjednici županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije održanoj 06. lipnja 2002. godine, a objavljen je u Službenom vjesniku Vukovarsko-srijemske županije 7/2002. U skladu s njegovim smjernicama i postavkama izrađen i ovaj Prostorni plan uređenja Općine Vođinci.

Osnovno načelo koje proizlazi iz Strategije odnosno Programa prostornog uređenja države, je postizanje održivog (trajnog) razvoja uz pažljivo korištenje prirodnih izvora, kako bi se isti sačuvali za buduće generacije. Uvažavajući smjernice Strategije, te postavke Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije, kod izrade Prostornog plana uređenja Općine Vođinci uvažavaju su se sljedeće preporuke za pojedine razvojne segmente:

- Treba težiti sprječavanju prevelike koncentracije stanovništva, odnosno ravnomjernijem razmještanju stanovništva uz korištenje, zaštitu i obnovu ruralnog i graničnog područja u svrhu demografske obnove.
- Poboljšati postojeću urbanu mrežu i postići skladni regionalni razvoj temeljen na pravilnom redu veličine gradova provodeći sljedeće smjernice: odrediti novi sustav središnjih naselja/razvojnih središta, alokacija investicija u proizvodne i infrastrukturne objekte.
- Poticati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja i zaustaviti njihova daljnja neopravdana širenja.
- Obnavljati ruralna naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti, uključujući u to stvarno poboljšanje standarda i kvalitete življenja stanovništva.
- Povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija, kako bi utjecali na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja.
- Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja, na poljoprivrednom zemljištu dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih ekonomskih dvorišta.

- Za naselje koja se nalaze na područjima visoko pogodnog poljodjelskog zemljišta obvezno pokrenuti postupak za određivanje novih građevinskih područja i njihovo smanjivanje ili usklađivanje sa stvarnim potrebama.
- Spriječiti svako daljnje neopravdano širenje građevinskih područja naselja i stimulirati optimalno korištenje postojećih. Ova smjernica je samo prvi korak u novom procesu redefiniranja građevinskih područja i njihovog drastičnog smanjivanja na dimenzije primjerene potrebama.
- Usmjeravati novu stambenu i drugu izgradnju u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom (a imaju pričuve u instaliranim objektima) i objektima društvenog standarda, kao i u povijesnu graditeljsku cjelinu (radi njezine obnove i zaštite), uz osiguravanje prostornih preduvjeta za izgradnju pretežito obiteljskih kuća, s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama, a u skladu s psihološkim, sociološkim, ekološkim i ekonomskim zakonitostima i činionicima.

GOSPODARSKI SUSTAVI I DRUŠTVENE DJELATNOSTI U PROSTORU

Industrija

- Dati prednost razvijanju onih industrija koje koriste komparativne prednosti područja (položaj, prirodne resurse - sirovine, sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo).
- Disperzija manjih jedinica s ciljem odterećivanja nekih područja i aktiviranjem do sada neiskorištenih mogućnosti integriranja u strukture naselja.

Šumarstvo

- Održati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja.
- Osigurati tampon i prijelazne zone.
- Stimulirati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja gradskih i rubnih gradskih i seoskih naselja, turističkih područja namijenjenih uljepšavanju izgleda krajolika, rekreaciji i proizvodnji.

Poljodjelstvo

- Osnovni bi cilj u budućnosti trebao biti očuvanje i korištenje zemljišta za poljodjelsku svrhu, usklađivanjem svih interesa u prostoru.
- Smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za ne poljodjelske svrhe.
- Jače afirmirati stočarsku proizvodnju u ponudi poljodjelske proizvodnje.

Turizam

- Ukupne turističke potencijale Općine treba revalorizirati i usmjeriti njihovo korištenje prema kvaliteti i pravilnom korištenju atraktivnosti prostora, osobito prirodne i kulturne baštine. Posebnu pozornost treba usmjeriti regionalnim osobitostima i prostornim vrijednostima, uključujući i tradicijske elemente načina života i djelatnosti.
- Zbog utjecaja na prostor potrebno je utvrditi odnos turizma i kulturne i prirodne baštine s gledišta očuvanja, ali i aktiviranja u funkciji turizma.

Društvene djelatnosti

- Radi postizanja većeg stupnja homogeniziranosti prostora predviđa se ekonomičniji, racionalniji i funkcionalniji razvitak, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija.

INFRASTRUKTURNI SUSTAVI**Prometni sustav**

Pri odabiranju infrastrukturnih koridora obveza je zadržati postojeće sačuvane prostore kojih je sve manje i koji su od neprocjenjive vrijednosti za budućnost.

Cestovni promet - Od razvoja cestovnog prometa ovisi ukupan razvoj, a osobito gospodarski razvoj Hrvatske. Važniji cestovni pravac na području Općine Vođinci su:

- koridor državne ceste D46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik)
- planirana koridor nove trase državne ceste D46 (obilaznica južno od naselja Vođinci)
- koridor županijske ceste Ž4166 Vođinci (D46)-Retkovci-Andrijaševci (Ž4170)

Željeznički promet - Na području Općine Vođinci prolazi trasa magistralne glavne željezničke pruge državna granica–Savski Marof-Zagreb–Sisak–Novska–Tovarnik-državna granica.

Telekomunikacijski promet

- Kontinuirano unapređivati postojeću telekomunikacijsku mrežu njenim povećavanjem i moderniziranjem postojećih kapaciteta uz sljedeće smjernice:
- Pri rekonstrukciji i zamjeni postrojenja zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima te koristiti postojeće koridore, a stare mreže zamjenjivati,
- Izgraditi preostalu mrežu odašiljača u svrhu poboljšanja čujnosti na području cijele Države.

Energetski sustav

Potencirati korištenje drugih izvora energije i dopunska rješenja s ciljem poboljšanja ukupnih bilanci i sigurnosti opskrbe te štednji energije, a obuhvaća sustave postavljene u Nacionalnim programima za: izgradnju malih postrojenja - sustav malih elektrana (MAHE), sunčane energije (SUEN), bioenergije (BIEN), energije vjetra (ENWIND), geotermalne energije.

- Potrebno je primijeniti programe tehnoloških unapređenja za korištenje plina (PLINCRO), uvođenje kongeneracijskih postrojenja (KOGEN), uvođenje centralnih plinskih sustava, unapređenje toplinske izolacije objekata i slično.
- Razvitak energetskog sektora polazi od naslijeđenog stanja, od predviđenih potreba proizvodnje te težnje da se postignu europski standardi.
- Programske osnove proizvodnje energije polaze od težnje da Hrvatska postigne 90% zadovoljenja potreba iz izvora na vlastitom teritoriju, modernizacijom i proširenjem postojećih te izgradnjom novih kapaciteta.
- Intervencije na postojećim proizvodnim energetskim postrojenjima odnose se na: zadržavanje, rekonstrukciju ili zamjenu postojećih vodova i postrojenja po najvišim kriterijima tehnologije i zaštite okoliša.

- Zadržavanje energetske objekata koji su nas povezivali sa susjednim zemljama.

Vodnogospodarski sustav

- Vodoopskrbni sustavi se trebaju planirati prema konceptu “održivog” gospodarenja vodama i upravljanja vodoopskrbom, a zaštitnim se zonama izvorišta mora posvetiti puna pozornost te je potrebno poduzeti zahvate kako bi ih se uključilo u sklop vodnogospodarskih sustava i efikasno provela njihova zaštita.
- Prioritet izgradnje vodoopskrbnih objekata je što brže postizanje ravnomjerne vodoopskrbe, a odnosi se na rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode i reduciranje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda.
- Potrebno je osigurati potrebne količine vode za natapanje kako bi se i u sušnim godinama postigli visoki prinosi.

Zbrinjavanje otpada

- Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog i posebnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje.

ZAŠTITA OKOLIŠA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH VRIJEDNOSTI PROSTORA

Zaštita okoliša

- Potrebno je iznaći i usvojiti postupke i tehnologije za utvrđivanje područja koja su opasna za zdravlje (zračenja, geopatogene zone i sl.) U tim područjima ne može se planirati razvoj naselja, a ako već postoje potrebno je poduzeti mjere sanacije.
- Korisnike trasa infrastrukture treba usmjeravati u zajedničke koridore, pažljivo trasiranje u prirodno osjetljivim područjima vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajolika i isključiti ih iz zona koje su pod režimom zaštite prirode.

Zaštita prirodne baštine

- Očuvanja područja bi trebala postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva, uključivanjem ekoturizma i prostorno zoniranje.
- Parkove, perivoje i druge oblike parkovne arhitekture treba vrednovati i štititi.
- Sprječavati aktivnosti koje uzrokuju degradaciju i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta (bioraznovrsnosti).
- Uskladiti odredbe Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode i odgovarajućih podzakonskih akata radi preciznijih određenja i ovlaštenja zaštite i gospodarenja šumama.

Zaštita graditeljske baštine

- Definiranje metodologije planiranja u području zaštite graditeljske baštine temeljene na jedinstvenim osnovama vrednovanja, kategorizacije i režima zaštite.
- Planska regulacija ponašanja u prostoru na svim razinama prostornih i urbanističkih planova, uz utvrđivanje ograničenja i prednosti uvjetovanih poštivanjem i potrebama očuvanja kulturne baštine.

- Poticanje istraživanja graditeljske baštine, a osobito arheoloških zona i lokaliteta na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukture ili određenih djelatnosti.

Krajoblik

- Osigurati zaštitu i primjereno uređenje prirodnih biotopa (specifična staništa, kanali, itd.) te područja podvrgnuta spontanim prirodnim procesima (poplavna, erozijska, klizišta itd.).
- Uređenjem degradiranih područja nužno je osigurati sanaciju degradiranih elemenata u krajobliku, provođenje načela zaštite okoliša i načela poštivanja lokalnih značajki.
- Prirodne krajoblike treba očuvati u što većoj mjeri, a područja narušenih prirodnih i estetskih vrijednosti sanirati odgovarajućim mjerama (sprečavanje bespravne izgradnje, odlaganja otpada, izbjegavanje geometrijskih regulacija vodotoka, pažljiv izbor hidroenergetskih i agromeliorativnih zahvata i drugo).
- U najvećoj mjeri čuvati postojeće šumske oaze; duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu vlažnih biotopa; u intenzivno obrađenim prostorima vratiti živicu duž međa u funkciji biološke i krajobrazne raznolikosti, spriječiti neplansku izgradnju ladanjskih i drugih objekata na krajobrazno izloženim lokacijama.
- Planirati infrastrukturu na način da se koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova i to tako da izbjegavaju šume, poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i mjera zaštite okoliša.
- Očuvati prirodne značajke nezaštićenih dijelova prostora (obale vodotoka, šumska područja, meandre, bare, rukavce, kultivirani krajoblik) te ih tretirati kao prostor koji pripada ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

(iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije)

Prostorni plan (bivše) općine Vinkovci

Prostorni planovi bivših općina Vukovar, Vinkovci i Županja te GUP-ovi gradova Vukovar, Vinkovci i Županja su izrađeni prije rata te u najvećem dijelu ne odgovaraju sadašnjim uvjetima. Pregledom dokumentacije može se donijeti opća ocjena da su bitno izmijenjeni: uvjeti teritorijalnog ustrojstva, gospodarski uvjeti, infrastrukturni sustavi te uvjeti zaštite okoliša, kulturnih dobara i prirode. Političke, vlasničke i druge promjene mijenjaju polazišta planiranja koja uz zastarjelost navedene dokumentacije istu čini vrlo ograničeno upotrebljivom.

Prostorni plan bivše općine Vinkovci bio je izrađen za plansko razdoblje od 25 godina, tj. do 2015. godine. Razvitak i organizacija prostora bili su planirani kao policentrični model koji se uklapa u glavne okosnice razvitka jugoistočnog dijela Hrvatske. Glavna okosnica razvitka bila bi posavsko- podunavska, putem koje se općina Vinkovci trebala povezati sa susjednim područjima (Vukovar, Županja), a u sklopu prometnog valoriziranja (kanal Dunav-Sava)

trebala se uključiti u vezi srednjeg Podunavlja i Jadrana. Za dalji razvitak područja općine od posebnog je značenja bilo povezivanje polova razvitka (sekundarnih razvojnih centara) sa težištem, a to su vezni pravci razvitka Nuštar- Vinkovci -Mirkovci -Privlaka -Otok te Markušica -Jarmina -Ivankovo-Vinkovci -Jankovci. PPO iz 1990. godine izmijenjen je i dopunjen 1992. i 1998. godine. Prognozirane i planirane razvojne veličine kao podloga prostornoj organizaciji imaju uporište na kretanjima i statističkim podacima prethodnih razdoblja. Podloga za prostome potrebe gospodarskog razvitka su bili planovi velikih društvenih sistema, a za infrastrukturu raspoloživa razvojna i tehnička dokumentacija. Plan je izrađen u skladu sa zakonskom i podzakonskom regulativom koja je važila u vrijeme izrade i donošenja.

Za zbrinjavanje komunalnog otpada, u PPO je rezervirana lokacija za formiranje centralne deponije zapadno do grada Vinkovaca. Za ostali dio općine, trebalo se deponiranje riješiti na način da se utvrde lokacije za grupu naselja na principu gravitacijskih zona.

U posebnoj poglavlju u PPO je obrađena problematika zaštite i racionalnog korištenja prostora koja obuhvaća opće i posebne mjere za zaštitu tla, podzemnih i površinskih voda, zraka, objekata prirode i spomenika kulture. Planom su utvrđeni režimi uređenja prostora na način da su kategorizirani poljoprivredno i šumsko zemljište te osobito vrijedna područja prirode i arheološki lokaliteti i prikazani na odgovarajućem grafičkom prilogu. Planom se štiti visokovrijedno poljoprivredno zemljište od prenamjene. Rezervirani koridori za planiranu krupnu infrastrukturu štite se posebnim režimima od izgradnje.

Planom su utvrđena građevinska područja naselja stalnog stanovanja te zone vikend izgradnje. U sklopu plana su izrađeni elaborati: elaborat zaštite prirode, konzervatorski elaborat, osnovna studija o potrebama narodne obrane i osnovna studija o objektima fizičke kulture i sastavni su dio plana.

Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) općine Vinkovci

Izmjene i dopune prostornog plana općine Vinkovci izrađene su 1998. godine zbog potrebe utvrđivanja novih granica građevinskih područja naselja, radnih zona i reguliranja područja sekundarnog stanovanja, zbog izmjena infrastrukturnih sustava i drugog. Izrađen je plan namjene površina kojim su određene nove površine za građenje, ostale površine za građenje, površine za infrastrukturne koridore, poljoprivredne površine bez mogućnosti promjene namjene, šume i vode.

Planom su povećana građevinska područja naselja i radnih zona. Do konflikta dolazi zbog potrebe građenja gospodarskih i stambenih zgrada i zaštite javnog interesa zaštite vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Budući da nisu ostvareni uvjeti za povoljnije iskorištenje postojećih građevinskih područja širenje je izvršeno na prostoru manje kvalitetnih poljoprivrednih površina. Takvo je rješenje teško prihvatljivo te se može tek iznimno opravdati potrebom hitnosti osiguranja kvalitete života i prostora za razvoj gospodarstva s ciljem zaustavljanja emigracije stanovništva iz ovog područja.

Planirani koridori infrastrukture od interesa za Državu su određeni planovima višeg reda, a očituju se u uspostavi novih koridora za kanal Dunav - Sava, brze ceste i energetiku. Izmjene i dopune učinkovitosti i koridora infrastrukturnih sustava uvrštene su prema stvarnom stanju i neposredno planiranim aktivnostima (po donošenju PPPPO VKDS potrebno je izvršiti detaljno usklađenje koridora kanala i ostale infrastrukture u koridoru kanala i planiranih građevinskih područja naselja).

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

Općina Vođinci raspolaže relativno bogatim prirodnim resursima – kvalitetnim poljoprivrednim obradivim površinama (sjeverni dio općine), te šumama (južni dio općine). Prirodni uvjeti i geoprometni položaj doprinijeli su razvoju ratarske i stočarske proizvodnje, šumarstva te djelomično obrta, trgovine i lovnog turizma.

Područje Općine je prema aktivnosti stanovništva pretežito poljoprivredno područje, naime veći dio stanovnika bavi se poljoprivredom.

Obzirom na dobru kvalitetu zemlje to je pozitivni pokazatelj. Ostatak stanovništva orijentiran je na proizvodne djelatnosti, locirane djelomično na području susjednih općina ili u okolnim gradovima, malo obrtništvo i tercijalne djelatnosti.

Ekonomija stanovništva bazira se na poljoprivredi, a i u slučaju da su zaposleni u drugim privrednim granama radi se o mješovitim domaćinstvima s djelomičnom poljoprivrednom ekonomijom.

Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Uprava šuma Podružnica Vinkovci, Šumarija Mikanovci ima ingerenciju na šumskom području Općine Vođinci.

Lovstvo na području Općine ima dugu tradiciju, a površine lovišta zauzimaju ukupnu površinu Općine.

Na području Općine značajniju gospodarsku granu čine obrt, malo i srednje poduzetništvo, te trgovina.

I pored planskih opredjeljenja za decentralizacijom uslužnih radnih aktivnosti, prostorno-planskom dokumentacijom (što je vjerojatno bio i rezultat zainteresiranosti investiranja na području Općine) nisu planirane veće radne zone u lokalnim centrima, čiji se centralitet uglavnom ograničio na uslužne funkcije, umjesto da su se potencirali prvenstveno kao radna središta.

Stoga su, naročito u svjetlu nove teritorijalne organizacije, neophodne i odgovarajuće poticajne mjere za intenzivniji razvitak primarne proizvodnje, ali i prerađivačkih kapaciteta, formiranje novih radnih središta, pogotovo na potencijalno depopulacijskim područjima.

Prometnice od interesa za državu čine dva prometna koridora krupne infrastrukture i to:

1. Koridor državne ceste D46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik)
2. Trasa magistralne glavne željezničke pruge državna granica–Savski Marof-Zagreb–Sisak–Novska–Tovarnik-državna granica.

Mogućnosti daljnjeg razvoja Općine Vođinci u prvom redu vezane su uz poljoprivredne površine, šumska područja u južnom dijelu Općine, te prometnim koridorima. U razvoju poljoprivredne proizvodnje moguća su dva razvojna scenarija: okrupnjavanje posjeda i stvaranje manjeg broja specijaliziranih velikih proizvođača ili orijentacija na ekološki čistu proizvodnju na manjim, ali proizvodno kompleksnim obiteljskim posjedima.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Glavna razvojna usmjerenja u europskim relacijama temelje se na pripadnosti Hrvatske mediteranskom i srednjoeuropskom podunavskom prostoru. Posebnim vrijednostima hrvatskog prostora smatraju se: zaštićena područja prirode, spomenici graditeljskog nasljeđa, prirodne šume velike biološke raznolikosti, nezagađena tla, rezerve pitke vode, termalni izvori, ležišta mineralnih sirovina i očuvan krajolik. Hrvatska ima povoljan prometno-geografski, ali veoma osjetljiv geostrateški položaj. Vrijednost prometno-geografskog položaja i važnost geostrateškog položaja Hrvatske, kao jednog od trajnih razvojnih resursa, određena je činjenicom da se ona nalazi na dodiru velikih prostornih cjelina Europe: Mediterana, Podunavlja, Alpa i Balkana.

Od velike važnosti je uspostaviti mreže infrastrukturnih sustava na području Republike Hrvatske s ciljem: prometnog povezivanja njenog cijelog područja i povezivanja s Europom, osiguranja opskrbe vodom, te zaštite voda od zagađivanja, zadovoljenja energetske potreba i štednje energije. Planski elementi cjelovitih sustava i pripadnost većim cjelinama odnose se osobito na: transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce istok-zapad, poboljšanje poprečnih veza na središnjem prostoru, poriječja velikih rijeka kao područja cjelovitog uređenja i korištenja voda uz državnu granicu, podunavski prometno-gospodarski sustav, prometno i gospodarsko uključivanje središnje Slavonije u glavne razvojne sustave.

Na osnovu općih i osnovnih ciljeva prostornog razvoja Države postavljaju se osnovni ciljevi prostornog razvoja Županije koji će se međusobno prožimati s međunarodnim, državnim i regionalnim ciljevima.

Ciljevi i zadaci prostornog razvitka na razini Županije:

- obnova oštećenih objekata i infrastrukture te sanacija oštećenog okoliša,
- racionalno korištenje i zaštita šumskog i poljoprivrednog zemljišta,
- zaštita i očuvanje prirodne i graditeljske baštine,
- usklađen prostorni razvitak manjih prostorno-funkcionalnih cjelina (općina),
- razvitak središnjih funkcija naselja usklađen sa potrebama stanovništva sa tendencijom povećanja društvenog standarda, posebno u depopulacijskim područjima,
- adekvatno rješenje prometnog sustava na nivou županije u cilju osiguranja dobre povezanosti svih naselja sa općinskim odnosno županijskim centrom,
- osiguranje prostornih uvjeta za razvitak energetske, vodoprivredne i telekomunikacijske sustava, koji će biti preduvjet za daljnji razvitak lokalnih komunalnih infrastrukturnih sustava.

U ostvarivanju ciljeva razvitka na prostoru Vukovarsko-srijemske županije utvrđuju se sljedeći zadaci:

A) Za prostorni razmještaj stanovništva, obnovu i razvitak naselja potrebno je:

- osigurati uvjete za obnovu oštećenih i izgradnju novih objekata
- stimulirati ostanak na području (Općina Vođinci)
- utvrditi optimalni razmještaj i uskladiti mrežu objekata društvenog standarda od važnosti za Županiju
- osigurati prostorne i infrastrukturne uvjete za izgradnju objekata od županijskog značaja
- poticati urbanizaciju novih općinskih središta (naselje Vođinci)
- poticati istraživanje vrijednih ruralnih cjelina, naročito realizaciju konkretnih programa i projekata njihove obnove i aktivne zaštite
- usmjeriti razvitak infrastrukturnih sustava u ruralna područja

B) Za racionalno korištenje i zaštitu prirodne osnove potrebno je:

- poticati transformaciju i organizaciju poljoprivrednih posjeda na ekonomskim i ekološkim principima
- osigurati provođenje mjera zaštite poljoprivrednog zemljišta i šuma,
- osigurati zaštitu voda i vodnih resursa
- utvrditi utjecaj ratnih zbivanja na okoliš, posebno u prirodnim predjelima, i osigurati uvjete za njihovu sanaciju,
- osigurati izradu stručnih i znanstvenih podloga o mogućnostima korištenja vrijednih prirodnih predjela u gospodarske svrhe
- osigurati prostorne uvjete za izgradnju sanitarnih deponija komunalnog otpada i kafilerije,
- osigurati praćenje stanja i promjena u prostoru u sklopu jedinstvenog informacijskog sustava o prostoru Republike Hrvatske.

C) Za razvitak prometnog, energetskog i vodoprivrednog sustava potrebno je:

- poticati realizaciju nove trase državne ceste D-46 uz izgradnju pratećih sadržaja kao preduvjet za razvoj tranzitnog turizma
- poticati istraživanja alternativnih izvora energije na temelju korištenja biološkog otpada, sunčeve energije i energije vjetra
- osigurati realizaciju programa vodoopskrbe povezivanjem lokalnih vodoopskrbnih sustava,
- poticati istražne radove potencijalnih crpilišta i definiranje njihovih zaštitnih zona,
- osigurati realizaciju zajedničkog sustava odvodnje otpadnih voda,

- osigurati uvjete za daljnji razvitak sustava za odvodnjavanje i natapanje poljoprivrednog zemljišta.

2.1.1. Razvoj općinskog središta i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

RAZVOJ OPĆINSKOG SREDIŠTA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA

- Uravnotežiti razvoj središnjih funkcija naselja Vođinci s ciljevima zadovoljavanja raznolikih potreba stanovništva i poboljšanja svakodnevne kvalitete življenja.
- Osobitu pozornost usmjeriti na funkcionalnu strukturu Vođinaca. Poželjno je postići skladnu polifunkcionalnu strukturu, te izbjegavati pre naglašeno funkcionalno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo određenu djelatnost.
- Poticati izgradnju manjih i srednjih poduzeća u planiranoj radnoj zoni u južnom dijelu naselja Vođinci.
- Oživiti seosku ekonomiju temeljem kreativne integracije suvremenih potrošačkih i proizvodnih trendova, te lokalne baštine, resursa, kulture i vještine.
- Urbanom obnovom treba očuvati graditeljski identitet središta naselja i dati prioritet održavanju ili uređenju postojećeg stambenog fonda. Strateški je interes da se površine za razvoj i nove programe traže prvenstveno unutar formiranog prostora naselja.
- Novu gradnju treba prvenstveno provoditi u nedovoljno ili ne racionalno izgrađenim dijelovima naselja, te prioriteto koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom.

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMETNI SUSTAV

Cestovna mreža Općine Vođinci nastala je u prošlosti uglavnom spontano kao izraz potrebe za povezivanjem manjih ili većih koncentracija stanovništva i aktivnosti područja, a pojedini potezi iste slijedili su u pravilu terenski, najpovoljnije linije povezivanja. U svrhu razvoja prometnog sustava treba ostvariti sljedeće ciljeve:

- Omogućiti povezivanje prometnog sustava Općine u prometni sustav Županije, u smislu valorizacije postojećih i novih prometnih pravaca
- Modernizirati i korigirati loše tehničke elemente na postojećim državnim i županijskim cestama
- Predvidjeti etapnost realizacije planiranog prometnog sustava

Pošta i telekomunikacije Usluge klasične državne poštanske službe u konkurenciji sa alternativnim sustavima dostave i razvojem telekomunikacijske tehnologije trebaju se reorganizirati tako da se ostvare sljedeći ciljevi:

- Poboljšati poštanske usluge mještanima naselja tako da usluge pošte budu usklađene sa potrebama mještana
- Sigurna isporuka i dostava svih poštanskih pošiljaka
- Poboljšati usluge jedinice Poštanske banke
- Organiziraju nove funkcije u prometu pisanih poruka i dostavi pošiljaka u konkurenciji sa ostalim sustavima dostave "od praga do praga"

- Omogućiti uvođenjem tržišne konkurencije u sustav telekomunikacija, cjenovno prihvatljivije usluge i time povećanje broja priključaka na
 - 50 priključaka u fiksnoj
 - i > 30 priključaka u mobilnoj telefoniji na 100 stanovnika,
 - kao i višestruko povećanje broja korisnika Interneta tako da barem 80 % stanovnika može imati svoju elektroničku adresu
- Osigurati kapacitete veza i uređaja u skladu sa predvidivim višegodišnjim potrebama
- Osigurati sigurnost uspostave, trajanja i privatnosti na telekomunikacijskim vezama
- Modernizirati sustav uvođenjem novih tehnologija i time biti osnovna infrastrukturna podrška razvoju gospodarstva, uprave, obrazovanja, kulture, zdravstva, turizma i svakako vojne i policijske zaštite

ENERGETSKI SUSTAV

Osnovni ciljevi su osigurati dovoljne količine zemnog plina za kritično zimsko razdoblje te povećanje sigurnosti dobave plina i smanjiti gubitke rekonstrukcijom magistralnih i opskrbnih vodova.

Održavanje, nadzor i upravljanje distribucijom zemnog plina organizirati tako da usluga bude kvalitetna, a troškovi niski, kako bi se omogućilo priključenje optimalnog broja domaćinstava i drugih potrošača.

U suvremenom sustavu elektroinstalacija koji je organiziran na državnom i županijskom nivou, na području općine treba ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati takve uvjete da dobava električne energije do svakog potrošača bude sigurna, dostatna, kvalitetna i jeftina
- U naseljima zamijeniti zračnu električnu mrežu podzemnim energetske kablovima
- Osigurati pravovremenu izgradnju novih trafo-postrojenja u novim dijelovima naselja i drugdje gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Distribucijski sustav uključivo sa centrom za nadzor i upravljanje izgrađivati odnosno prilagođavati tako da se sustav srednjeg napona postupno prebaci sa 10 kV na 20 kV
- Osigurati trase za dalekovode distribucijskih (20 i 35 kV) i viših elektroprijenosnih nivoa koji su od županijskog, državnog i međunarodnog značaja (110 kV)

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrbni sustav Vukovarsko-srijemske županije organiziran je sa proizvodnim i distribucijskim jedinicama, cjevovodima i uređajima kao županijski sustav u okviru kojeg je potrebno ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati zadovoljavajući kapacitet računajući pritom i na protupožarnu zaštitu
- Osigurati dobavu dostatne količine za neumitni stalni porast potrošnje i mogućnost priključenja u dijelovima naselja koja se planira namijeniti stambenim i gospodarskim potrebama ili gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Održati visoku kvalitetu pitke vode crpilišta povećanjem zaštitne zone uz primjenu strogog režima zaštite
- Osigurati dodatne bunare i crpne kapacitete za buduću plansku potrošnju
- Smanjiti značajne gubitke u cijevnoj mreži rekonstrukcijom dijela najstarijih opskrbnih i magistralnih vodova
- U rekonstrukcijama i novoj izgradnji osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata

Ciljevi u korištenju voda koje ne sudjeluju u vodoopskrbnom sustavu su prvenstveno na očuvanju kakvoće i bogatstva podzemnih voda, zadržavanju nadzemnih voda u šumskom i močvarnom području radi ekoloških i turističkih i gospodarskih potreba:

- Omogućiti izgradnju privrednih i športskih ribnjaka
- Planskim mjerama zaštititi podzemne vode od daljnjeg zagađenja na cjelokupnom teritoriju Općine, kako bi taj vodni resurs mogli iskorištavati u skorijoj i daljnjoj budućnosti, a postojeća odlagališta otpada (divlja) sanirati

Otpadne vode naselja i industrije su značajne za kvalitetu života i stanje prirode te se u daljnjem razdoblju u planskom uređenju prostora postavljaju slijedeći ciljevi:

- U recipijente ispuštati samo pročišćene vode koje zadovoljavaju uvijete kategorizacije tih vodotoka
- Kod prikupljanja otpadnih voda uvoditi gdje god je moguće razdjelnu kanalizaciju radi ekonomičnijeg pročišćavanja
- Na planirane uređaje za pročišćavanje dovesti otpadne vode svih naselja izgrađujući pritom sabirne i transportne kolektore i mrežu kanalizacije tih naselja
- Prikupljati i pročišćavati i sve ostale otpadne ili zagađene vode na uređajima za pročišćavanje specijalne namjene (centralna deponija)
- Težiti izgradnji internih (zasebnih) uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u industrijskim pogonima do nivoa standarda otpadnih voda domaćinstava, kada je i gdje je to moguće tako pročišćene vode odvesti na mjesni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Kada taj uvjet spajanja nije ostvariv, tada industrijsku otpadnu vodu treba pročistiti do nivoa koji je propisan za prijemnik u koji će te vode biti upuštene.

Na županijskom i općinskom nivou regulacija vodotoka i obrana od poplave je jedinstvena. Zbog toga u daljnjem razdoblju treba težiti ostvarenju slijedećih ciljeva:

- Priprijetiti i kontrolirano sprovesti velike vode sustavom vodotoka
- Regulirane vodotoke, obrambene nasipe, zemljane brane i ispusne uređaje na njima održavati u primjerenom stanju kako ne bi nastajale neprilike za vrijeme velikih voda
- Preostale vodotoke ili njihove dijelove, koji još nisu regulirani (pretvoreni u kanale) - zadržati u prirodnom obliku, osiguravajući samo nužnu protočnost za velike vode
- U slivovima bujičnih potoka provoditi zaštitu reljefa i šumarskim metodama sanirati degradirana tla. U planovima niže razine označiti zone zabrane sječe, krčenja i gospodarskog iskorištavanja.

Zaštita od štetnog djelovanja voda i uređenje vodotoka

Da bi se područje Općine Vođinci zaštitilo od štetnog djelovanja voda, potrebno je hidromelioracijske sustave stalno dograđivati i kontinuirano održavati, jer u protivnom i kvalitetno izvedbena rješenja ne daju očekivane rezultate. Nažalost iskustva pokazuju da je održavanje hidromelioracijskog sustava u razdoblju 1991.-1995. godina, potpuno zamrlo. Zakonom o vodama (Narodne Novine br. 107/95.) prema članu 97., vodne građevine za melioracionu odvodnju se dijele na:

- osnovni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti I reda i melioracijski objekti II reda). Ove osnovne melioracijske objekte održavaju Hrvatske vode.
- detaljni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti III reda, melioracijski objekti IV reda i ostali objekti na melioracijskim kanalima). Detaljne melioracijske objekte u cijelosti dužni su održavati korisnici .

Održavanje hidromelioracijskog sustava je propisano Pravilnikom o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava (NN br. 4/98.). Ovim Pravilnikom bliže se određuju tehnički, gospodarski i drugi uvjeti za uređenje sustava melioracijske odvodnje i osnove za tehničko i gospodarsko održavanje toga sustava.

Hrvatske vode daju upute za održavanje i obavljaju stručni nadzor nad održavanjem detaljnih melioracijskih objekata.

Prema normativima i standardima Hrvatskih voda za redovno održavanje hidromelioracijskih sustava površinske odvodnje predviđeno je:

- Izmuljenje ili rekonstrukciju kanala I reda treba vršiti svakih 15 godina, kanala II reda svake 10 godine, a izmuljenje-tehničko čišćenje dna melioracijskih kanala III i IV reda svake četiri godine.
- Proljetno paljenje trave i korova.
- Jednokratna košnja pokosa i bankina na detaljnoj kanalskoj mreži, računato 1,5 puta godišnje.
- Jednokratna košnja dna melioracionog kanala, računati 1,5 puta godišnje. Rad je ručno s uklanjanjem iz profila kanala ili ručna košnja vodenog bilja uz prisustvo vode do 0,3 m sa uklanjanjem iz profila kanala.
- Čišćene nanosa iz tipskih pločastih i cijevnih propusta.
- Ručno čišćenje nanosa iz kanala na dionicama gdje nije moguć rad strojevima, a prijevoz ručnim kolicima na daljinu koja je potrebna da se nanos izveze na obalu kanala.
- Ostali poslovi koji se po potrebi obavljaju na melioracionim kanalima za održavanje njihovog proticajnog profila. Rad ručno.

Da bi se Pravilnik o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava uopće mogao primijeniti, potrebno je detaljniji melioracioni sustav dovesti u "normalno" stanje funkcioniranja i onda takav sustav redovno održavati.

Obzirom da je stanje sustava koji je zbog nedostatka sredstava u lošem stanju, procjena je da se to ne može niti zbog financijskih niti tehničkih razloga izvesti za manje od 4 godine, te je stoga sačinjen plan potrebnih radova za dovođenje sustava u "normalno" stanje, a nakon toga redovno održavanje, kako bi nakon četiri godine pojačanog održavanja mogao normalno funkcionirati uz daljnje redovno održavanje.

- Proljetno paljenje trave i korova vrši se na 30 % pokosa i bankina.
U prvoj godini pojačanog održavanja proljetno paljenje je moguće samo na dijelu površina koje nisu obrasle šibljem i stablima. Krčenjem šiblja i sječom stabala povećavaju se i površine na kojima je moguće proljetno paljenje.
- Jednokratna košnja pokosa i bankina na detaljnoj kanalskoj mreži, računato 1,5 puta godišnje.
Košnja je moguća u prvoj godini na 30 % kanala, a povećavala bi se svake godine za površine sa kojih je uklonjeno raslinje, i nakon četiri godine pojačanog održavanja na krčenju šiblja i sječe stabala, sva detaljna kanalska mreža bi se kosila u prosjeku 1,5 puta godišnje.
- Jednokratna košnja dna detaljnih melioracionih kanala, računato 1,5 puta godišnje.
Košnja je moguća u prvoj godini također na 30% kanala. Pojačanim održavanjem nakon četiri godine, omogućena je košnja dna svih melioracionih kanala IV reda u prosjeku 1,5 puta godišnje.

- Sječa šiblja sa površine kanala od 70 % u roku od četiri godine da se ukloni šiblje krčilo bi se 17,5 % godišnje, a tada bi bila moguća i potrebna cjelokupna košnja pokosa, dna i bankina na svim kanalima u nadležnosti lokalne uprave i samouprave, svake godine jedan put. Redovnom košnjom pokosa, dna i bankina kanala koja je moguća nakon četiri godine pojačanog održavanja (krčenja, sakupljanja i paljenja) u narednim godinama treba predvidjeti krčenje šiblja na 10 % površine kanala jer prisustvo vode i biljnih hranjiva koje je voda donijela u kanal pospješuju i ubrzavaju obraslost melioracionih kanala.
- Na površinama koje su sada obrasle šibljem izrasla su i stabla koja također treba ukloniti u roku četiri godine. Nakon četiri godine pojačanog održavanja na detaljnim melioracionim kanalima, moguća je redovna košnja pokosa, dna i bankina kanala, a i predviđenim godišnjim radovima na sječi šiblja sprječava se rast stabala na bankinama, pokosima i dnu kanala u nadležnosti lokalne uprave.
- Izmuljenje detaljne kanalske mreže svake četiri godine sa prosječnom dubinom izmuljenja 0,3 m, poboljšava i ubrzava se odvodnja sa poljoprivrednih površina koje štite detaljni melioracioni kanali.

Na području Općine nema većih zagađivača.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Smjernice za planiranje i uređenje prostora za gradnju isključuju mogućnost umanjenja površina kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina te upućuju na povećanje stupnja zaštite vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje prirodnim resursima. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područje uz kanale, područja uz zaštićena povijesna dobra i zaštićenu prirodu.

Ciljevi prostornog razvoja od Županijskog značaja koji se odnose na zaštitu i racionalno korištenje resursa sa područja Općine su:

- zaštita i racionalno raspolaganje vodom:
 - očuvanje rezervi pitke vode,
 - navodnjavanje i odvodnjavanje zemljišta,
 - uređenje kanala
 - zaštita od poplava,
- racionalno korištenje tla,
- iskorištavanje šuma i obnavljanje šumskih površina,
- očuvanje i zaštita krajobraza
- zaštita kulturnih dobara

Rezerve pitke vode

Podaci o zalihama podzemnih voda na području Županije pokazuju da postoje vrlo velike količine vode koje su osnovica regionalne i lokalne vodoopskrbe u vodnom području. Kvaliteta vode, zaštita okoliša, zahtjevi za većom količinom vode, racionalno korištenje izvorišta voda i općenito vodoopskrba su pitanja koja se rješavaju u više resora što znači da gospodarenje vodama mora imati interdisciplinarni pristup i rješenje.

Racionalno korištenje tla

Tlo je prirodni izvor koji nastaje u dugom vremenskom periodu, a nekontroliranom eksploatacijom (intenzivnom poljoprivredom, zagađivanjem, kontaminiranjem) gubi svoja svojstva i nestaje. Tlo se mora zaštititi s ciljem očuvanja biološke raznolikosti i ostalih povoljnih ekoloških čimbenika. Cilj racionalnog korištenja je da se tlo ne iscrpljuje, već da se obogaćuje. Potrebno je spriječiti nekontroliranu uporabu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji i pridavati veći značaj tzv. organskoj poljoprivredi koja poštuje prirodu biljaka, životinja i krajobraza u cjelini.

Šume

Gospodarenje šumama vršit će se prema novoj šumsko-gospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljenim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljavanjem.

Ciljevi prostornog razvoja šumarske struke i nadalje su usmjereni na provođenje programa Hrvatskih šuma kroz šumsko-gospodarske osnove. Neophodno je usklađivanje Zakona o zaštiti prirode i Zakona o šumama, te odgovarajućih podzakonskih akata radi preciziranja ovlaštenja i odgovornosti u upravljanju zaštićenim dijelovima prirode, odnosno u gospodarenju šumskim ekosustavima koji pokrivaju znatan dio zaštićenih područja prirode. Prilikom izvođenja različitih zahvata u prostoru, u okviru provođenja procesa procjene utjecaja na okoliš, posebnu pozornost potrebno je pridavati mogućem negativnom utjecaju zahvata na šume i šumsko zemljište, te predvidjeti osnovne mjere za smanjenje odnosno eliminiranje štetnih utjecaja.

Očuvanje krajobraza

Osnovna zadaća planiranja krajolika je pronaći ravnotežu između prirodnih, ograničenih mogućnosti krajolika i onoga što čovjek svojim iskorištavanjem od njega zahtijeva. Rješenje zadaće leži u takvom prostornom ustrojstvu koje ograničava određene načine korištenja, a predviđa odgovarajuće mjere zaštite sastavnih dijelova krajolika. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske naglašava da niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajolika, a na prostorima gdje je krajolik oštećen treba izvršiti sanaciju (utvrđivanje izvora i intervencije na mjestu emisija).

Ciljevi racionalnog korištenja sastavnih dijelova krajobraza su:

- svim značajnijim vodoprivrednim zahvatima trebale bi prethoditi studije ukupne ekonomske opravdanosti i studije utjecaja na okoliš s predviđenim mjerama ublažavanja negativnih posljedica po okoliš, kao npr. neprirodna geometrijska regulacija vodotoka i mogući utjecaj na šume i šumsko zemljište
- potrebno je spriječiti nelegalnu i neprikladnu izgradnju objekata (lokacijski i arhitektonski) provođenjem zakonskih odredbi i jačanjem uloge građevinske inspekcije
- sprječavanje usitnjavanja poljoprivrednog zemljišta i smanjenja biološke raznolikosti uništenjem niže šumske vegetacije (šumarci, šibljac, živice) na rubnim i manjim površinama unutar korištene zemljišne plohe
- ukidati zastarjele tehnologije koje dugoročno onečišćuju i opterećuju prostor.

Zaštita kulturnih dobara

Zaštitu kulturnih dobara treba temeljiti na očuvanju i uspostavljanju uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljskog nasljeđa i suvremenih graditeljskih dostignuća osobito u vrednijim povijesnim ruralnim cjelinama. Zaštita graditeljskog nasljeđa obuhvaća obnovu i sanaciju razorene i oštećene graditeljskog nasljeđa, istraživanje i vrednovanje graditeljskog nasljeđa, recenziju konzervatorskih studija, uređenje i obnovu povijesnih građevina, zaštitu arheoloških zona i lokaliteta. Prioriteti zaštite graditeljskog nasljeđa su obnova s ciljem očuvanja nacionalnog identiteta, određivanje obveze izrade detaljnih urbanističkih planova naselja značajnih kulturno-povijesnih vrijednosti, te inventarizacija, vrednovanje i kategorizacija kulturnih dobara.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Hrvatska se opredijelila za održiv razvoj, što iziskuje uspostavu “osjetljive” ravnoteže između potrebe razvoja i potrebe zaštite prirode. Prostor je ograničeno dobro koje se smije ograničeno koristiti. Prostorno planiranje mora početi od ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora te u tom cilju:

- očuvati izvornost, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološku stabilnost,
- očuvati kakvoću žive i nežive prirode, te je racionalno koristiti,
- očuvati i obnavljati kulturne i estetske vrijednosti krajolika,
- unaprijediti stanje okoliša i osigurati bolje uvjete života,
- sanirati divlja odlagališta otpada
- sačuvati podzemne vode visoke kakvoće od mogućeg zagađenja.

Sve prirodne izvore treba maksimalno koristiti za brži razvoj cijelog prostora Općine, a naročito dijelova sa velikim ograničenjima, ali isključivo na principima “održivog razvoja”. Pri tom posebno pažljivo treba koristiti neobnovljive i ograničene izvore, te izvore unutar ili u blizini područja posebnih uvjeta korištenja i zaštite i područja posebnih ograničenja u korištenju. Svaku eventualnu promjenu namjene površina (pa čak i režima korištenja) mora se provoditi planski, a nakon detaljnog preispitivanja utjecaja na ukupno stanje u prostoru.

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Stanovništvo je značajan čimbenik dugoročnog društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora. Ono u stabilnim prilikama postupno mijenja svoje vitalne značajke, pa se odatle uočava određena sporost demografskih tokova. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, društveno - gospodarski, kulturno - obrazovni, zdravstveno - socijalni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici. Samo njihovim pozitivnim mijenjanjem moguće je utjecati na sprečavanje pojave negativnih demografskih tokova i ostvariti uvjete za održavanje pozitivnih trendova i rezultata u razvitku stanovništva.

Populacijska politika treba biti pronatalitetna i redistributivna. To znači da treba težiti ostvarivanju prirodnog priraštaja stanovništva i njegovom ravnomjernijem razmještaju.

Ciljevi

Dugoročni i prioritetni ciljevi demografskog razvitka Općine su:

- Povećati postojeći lagani rast broja stanovnika povećanjem nataliteta i smanjivanjem mortaliteta,
- Cjelokupni prostor Općine učiniti privlačnim za doseljavanje stanovništva i zadržati pozitivnu migracijsku bilancu (više doseljenih nego odseljenih na području Općine),
- Poboljšati kvalitativna obilježja stanovništva, kod čega najveću pozornost treba posvetiti poboljšanju obrazovne strukture stanovništva i prekvalificiranju nezaposlenih. Da bi se što bolje iskoristio postojeći ljudski potencijal, treba poticati i vrednovati znanje, kreativnost i iskustvo,
- Poticati povratnike iz inozemstva da se nasele na prostoru Općine i zaustaviti pretjerani odljev kvalitetnih ljudskih resursa,
- Obnova ruralnih naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti (Vođinci).

Mjere

Samo primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i uslijed toga zadržavanjem pozitivnih prirodnih i migracijskih tokova, uz dužan gospodarski i društveni razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati daljnje pozitivno kretanje ovih dosadašnjih demografskih trendova i procesa u Općini Vođinci.

Da bi se povećao natalitet, potrebno je za mlade ljude provoditi poticajnu stambenu politiku, osigurati određeni životni standard, profesionalni standard (normalni radni uvjeti) i demokratski standard (sloboda izbora). Mladim bračnim parovima posebno olakšati zaposlenje i rješenje stambenog pitanja, a posebno valja voditi računa o visokostručnom kadru.

Planom treba osigurati uvijete za povećanje pozitivnih demografskih indeksa, odnosno kao najvažniji razvojni cilj postaviti demografsku obnovu područja Općine. Da bi se taj cilj ostvario potrebno je osigurati kvalitetne razvojne uvijete koji će život na području Općine Vođinci učiniti atraktivnijim na svim razinama. Ti razvojni uvjeti mogu se prema prioritetima klasificirati u tri skupine.

Prva uključuje fleksibilne prostorne uvijete za razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja su najrealniji osnova za ostvarivanje kvalitetnih životnih uvjeta. Kvalitetno zemljište, očuvanost okoliša i bogata lokalna tradicija života na zemlji osnova su za budući razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kojima treba omogućiti širenje i uvođenje novih proizvodnih tehnologija.

Drugi uvjet je planiranje gospodarskih sadržaja koji će omogućiti zapošljavanje, uz uvažavanje potrebe zaštite najkvalitetnijih poljoprivrednih površina, te zaštitu okoliša od zagađenja.

Treći uvjet je podizanje razine komunalnih i javnih usluga, te podizanje opće razine uređenja naselja. To se primarno odnosi na poboljšanje osnovne komunalne infrastrukture, podizanje razine obrazovanja, bolju zdravstvenu zaštitu, izgradnju novih javnih i društvenih sadržaja, te uređivanje središta naselja.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Gospodarski razvitak treba temeljiti na optimalnom korištenju komparativnih prednosti Općine i disperziji gospodarskih sadržaja u prostoru uz neophodnu izgradnju infrastrukture, vodeći računa o demografskom potencijalu i zaštiti okoliša. Gospodarstvo se ne smije previše specijalizirati ni za jednu djelatnost, već se mora osloniti na više djelatnosti.

Preduvjet razvoju gospodarstva je planiranje površina i lokacija za gospodarske funkcije na temelju poznatih programa, modernizacija prometnog sustava, te obnove i izgradnje prateće infrastrukture.

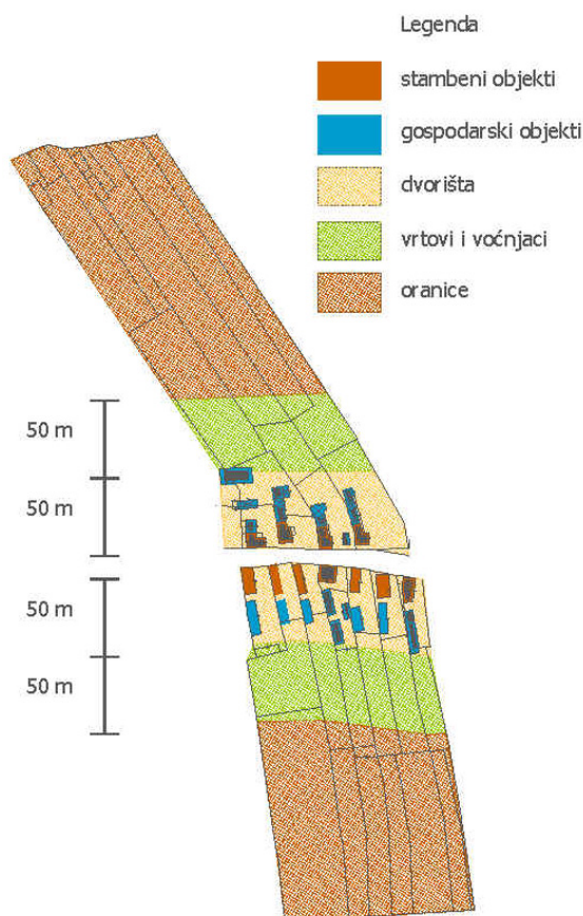
Polazeći od današnje strukture gospodarstva i dostignutog stupnja razvitka te uzimajući u obzir tendencije u svijetu i u nas, grane od posebne važnosti za Općinu Vođinci su:

- Poljoprivreda
- Prehrambena industrija
- Šumarstvo
- Razvoj turizma
- Razvoj komunalne infrastrukture
- Razvoj djelatnosti u tercijarnom i kvartalnom sektoru.

POLJODJELSTVO

- Osnovni cilj politike u poljodjelstvu je razvijanje suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te ostvarivanje poljodjelskih proizvoda na način da se u najvećoj mjeri zaštite prirodni potencijali zemlje.
- Obzirom da će poljodjelstvo i dalje biti najznačajnija gospodarska grana Općine Vođinci, te zbog rastuće potražnje za zemljištem valja štititi vrijedna obradiva zemljišta od moguće nekontrolirane izgradnje. Stoga treba u najvećoj mogućoj mjeri čuvati i koristiti zemljišta za poljodjelsku svrhu, a trenutačno neobrađene i zapuštene poljodjelske površine privesti njihovoj svrsi.
- Da bi se još povećale plodne poljoprivredne površine, potrebno preispitati mogućnosti daljnjih melioracija. Kod planiranja gradnje velikih infrastrukturnih objekata trebat će nastojati što više izbjegavati kvalitetne poljoprivredne površine.
- Osnova razvitka poljoprivredne proizvodnje mogu biti samo snažna obiteljska gospodarstva, specijalizirana za određenu proizvodnju. S obzirom na nedostatak mlijeka u državi i u regiji treba potencirati mljekarstvo (izgradnja stočnih farmi).
- Potrebno je riješiti problem distribucije poljoprivrednih proizvoda. Kod poljoprivredne proizvodnje treba voditi računa o nezagađenosti tla i sačuvati ga kako bi se mogla proizvoditi pretežito autohtona hrana (pod kontrolom).

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva najznačajniji su razvojni resurs Općine, te značajna osnova na kojoj se može temeljiti budućnost ovog prostora. U izradi plana analizirat će se modeli prostorne organizacije seoskih poljoprivrednih gospodarstva, te će se istražiti i mogućnosti širenja tipičnih struktura koje prevladavaju u prostornoj strukturi naselja.

Organizacija parcele obiteljskog gospodarstva na prethodnoj je shemi ilustrirana tipičnim primjerom uličnog poteza dijela naselja na području Općine Vođinci. U uličnom pojasu izgrađeni su stambeni objekti, dok se pomoćni i gospodarski objekti razvijaju u dubini parcele.

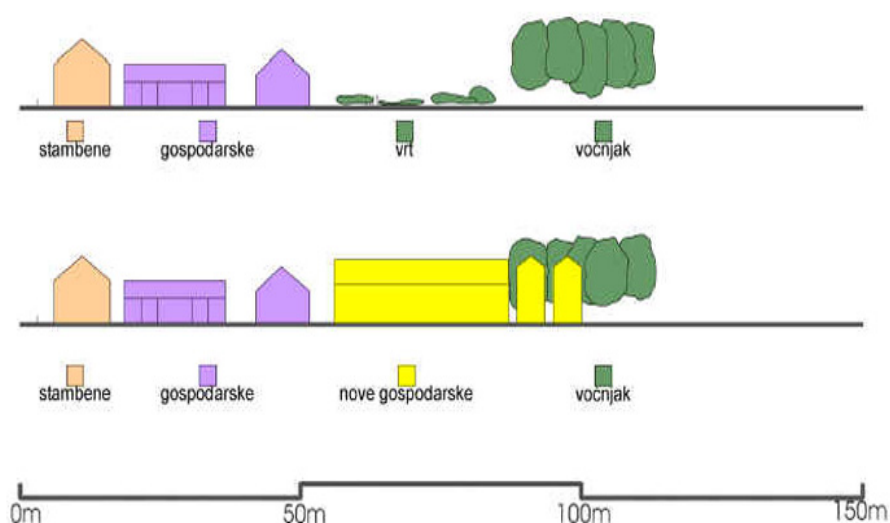
Iza gospodarskih objekata nalaze se povrtnjak i voćnjak, a iza njih oranice. Dijelovi naselja su se linearno širili, ali su se tokom vremena izvorne parcele i dijelile zbog nasljeđivanja, te je u pojedinim dijelovima naselja došlo do progušćivanja izgradnje.

Razvoj i širenje ovih tipičnih gospodarstava, koja predstavljaju uz izgradnju većih farmi i okrupnjavanje poljoprivrednih površina osnovu budućeg razvoja Općine, ograničeni su postojećom parcelacijom i vlasničkim odnosima. Povećavanje gospodarstva «u širinu» zahtijevalo bi pripajanje susjednih parcela, što je zbog vlasničkih odnosa u pravilu nemoguće. Zbog toga je u izradi plana ispitana mogućnost i opravdanost izgradnje gospodarskih građevina iza postojećeg izgrađenog pojasa naselja, čime će se tradicionalnim gospodarstvima omogućiti širenje «u dubini», na vlastitom zemljištu.

Predloženim konceptom širenja gospodarstva zaštitit će se postojeća prostorna struktura naselja, koja se dominantno doživljava kroz ulične poteze. Ova prostorna struktura nadogradit će se novim elementima koji neće narušiti postojeće prostorne vrijednosti, sliku i ambijent naselja. Pojas u kojem se predviđa izgradnja gospodarskih objekata u postojećoj se organizaciji koristi za vrtove i voćnjake, koji formiraju svojevrsan «zeleni pojas» oko naselja.

Ovaj je pojas prisutan u vizurama gotovo u istom omjeru kao i široki ulični potezi Vođinaca s zelenim pojasom i kanalima.

Odnos tradicionalne organizacije parcele i predloženih novih elemenata prikazan je na slijedećoj skici.

Omogućavanjem izgradnje objekata u zoni (50m - na dalje) zaštitit će se zatečena prostorna struktura, a uvjetovanjem ozelenjavanja dijela tako formirane parcele osigurat će se kontinuitet zelenog pojasa vrtova i voćnjaka koji tradicionalno uokviruje naselja u ovom dijelu Hrvatske. Smještanjem gospodarskih građevina u dubini parcele ostvarit će se dostupnost ovih objekata sa poljoprivrednog zemljišta u čijoj se funkciji oni primarno i grade.

ŠUMARSTVO

- Obzirom na udio šumskih površina (4,09 km²) u ukupnoj površini Općine Vođinci (21,27 km²) što iznosi 19,23%, od posebnog je interesa zaštita šuma, te održavanje njihove višenamjenske funkcije (gospodarska, zaštitna, sportsko-rekreacijska, turistička).
- Na području Općine Vođinci valja u najvećoj mjeri koristiti ekološku i socijalnu funkciju šuma, a sve uništene šumske ili neobradive površine valja obnoviti pošumljavanjem.

INDUSTRIJA I PRIVREDA

Na području Općine Vođinci nema značajnijih industrijskih objekata. Za razvoj manjih industrijskih pogona i obrta predviđeno je oformiti radnu zonu u jugoistočnom dijelu naselja Vođinci na površini od cca. 36,00 ha.

- Prostorni razmještaj proizvodnih kapaciteta temeljiti na uspostavljanju široke mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica, a koje su od posebnog značenja za područje Općine.
- Industrija se treba intenzivirati i nastojati potencirati razvitak malog i srednjeg poduzetništva. Industriju treba učiniti proizvodnjom i konkurentnijom, a to se postiže nabavkom moderne tehnologije, uvođenjem učinkovite organizacije, dobrim rukovođenjem i osvajanjem novih tržišta. Osnovni cilj proizvodnje mora biti izvoz.
- Prostorni razmještaj treba temeljiti na uravnoteženom razvoju i zato se predviđa organizacija poslovno radne zone. Na području gdje se planira poduzetnička aktivnost treba osigurati odgovarajuću infrastrukturu.

TURIZAM

Strateški resurs turizma je visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti. Potrebno je stvoriti turistički identitet ovog prostora. Razvoj turizma jedan je od načina revitalizacije ruralnog prostora Općine, a time će se poboljšati životni standard stanovništva. S obzirom na potencijal Općine u smislu krajobraznih vrijednosti potrebno je potencirati razvitak sljedećih vrsta turizma:

- Sportsko-rekreacijski
- Izletnički
- Seoski

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

2.2.3.1. Razvoj naselja

Mreža i funkcija naselja moraju biti u funkciji stvaranja policentričnog sustava. Prema sustavu središnjih naselja i razvojnih središta Vođinci se tretiraju kao lokalno središte.

Novim teritorijalnim ustrojstvom lokalne samouprave postojeći sustav središnjih funkcija dopunit će se u skladu s novim potrebama.

U planiranju sustava središnjih funkcija polazi se od stava da će u općinskim središtima svoje potrebe zadovoljavati stanovništvo samog naselja i okolnih manjih naselja u dijelu osnovnog obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, upravnih poslova kao i osnovnih kulturnih potreba.

Vođinci su općinsko središte ali praktički bez gravitacijskog područja.

Ustrojstvom upravnih funkcija od općinske kao najniže do županjske kao znatno više razine, polazi se od toga da će postojati potrebe, a najviše iz prostornih razloga, objediniti određene

upravne funkcije za nekoliko općina na jedno mjesto, primjerice uređenje prostora i sudstvo. Isto tako postoji potreba pružanja ostalih usluga više razine, a to bi se moglo locirati u naselja više kategorije centraliteta. To se odnosi na srednje obrazovanje, specijalističke zdravstvene usluge, rješavanje socijalne skrbi.

Osnovni ciljevi urbanog razvoja

- Glavni cilj je održivi razvitak naselja odnosno kvaliteta življenja stanovnika u njima, što znači kvalitetne usluge, opskrbu, obrazovanje, kulturu, socijalne i zdravstvene usluge, komunalnu opremljenost i rekreacijsko-športske sadržaje uz očuvanje prirodnih resursa.
- Unapređenje kvalitete osnovnih vrijednosti fizičke, prostorno-gospodarske i socijalne sfere u kojoj ljudi žive.
- Vrednovanje i poštivanje brojnih različitosti i posebnosti pojedinih prostornih cjelina.
- Racionalizacija granica građevinskih područja sa svrhom racionalnog korištenja prostora.
- Unapređivanje fizionomskih obilježja naselja poticanjem, održavanjem i stvaranjem urbanih elemenata u općinsko središtu, te zaštitom vrijednih ruralnih elemenata na području Općine. Očuvanje i unapređivanje sadržajne strukture naselja.
- Aktivno treba provoditi mjere zaštite prirode, a osobito područja uz kanale i rubove šumskih predjela.
- Do zaživljavanja mjera, poticanja i boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta, proširenja građevinskih područja odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbenu opciju.

2.2.3.2. Razvoj društvene infrastrukture

Cilj razvoja društvene infrastrukture, odnosno središnjih uslužnih funkcija je podizanje standarda i kvalitete života stanovništva koje koristi njezine usluge. Ekonomičnijim, racionalnijim i funkcionalnijim prostornim rasporedom tih funkcija postići će se veći stupanj homogeniziranosti prostora.

OBRAZOVANJE

Osnovna škola: U Vođincima postoji Osnovna škola od I – VIII razreda s školskom sportskom dvoranom.

Permanentno obrazovanje: Stanovništvu Općine Vođinci treba omogućiti permanentno obrazovanje otvaranjem Pučkog otvorenog učilišta u Vođincima u okviru Hrvatskog doma.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

Za sadržaje javnih službi lokalne samouprave na općinskoj razini osigurani su adekvatni prostori, te nesmetani uvjeti za rad i razvoj.

KULTURA

Poboljšanjem obrazovne strukture i kulturne razine stanovništva, povećat će se i potreba za kulturnim, umjetničkim, informacijskim i tehničkim aktivnostima.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Zdravstvo i socijalna skrb važan su čimbenik za unapređenje kvalitete življenja. Cilj je da sve osobe budu obuhvaćene zdravstvenim osiguranjem. Socijalna skrb mora biti tako organizirana da omogući približno jednake uvijete života svim stanovnicima.

UDRUGE GRAĐANA

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije rezultat su prava građana na slobodno interesno udruživanje s ciljem zadovoljavanja nekih svojih potreba. Za tu svrhu treba osigurati prostor ili slobodni termin u okviru postojećih prostora, te eventualno predvidjeti gradnju novih.

SPORT I REKREACIJA

Općina Vođinci ima bogatu sportsku tradiciju. Osnovni ciljevi afirmacije sportske kulture su:

- Razvoj i širenje sportsko-rekreacijske kulture treba omogućiti poticanjem rada sportskih klubova i društava,
- U okviru Osnovnih škola organizirati školske sportske klubove,
- Planirati poboljšanje usluge postojećih sportskih terena, izgradnju novih,
- Kod planiranja sportsko-rekreacijskih centara paziti da ponuda bude raznolika i pogodna za masovni sport. Najveći potencijal za rekreaciju su sačuvani prirodni kompleksi.

2.2.3.3. Razvoj prometne infrastrukture

Ciljevi razvoja prometa na području Vukovarsko-srijemske županije su: izgraditi sustav državnih cesta (autocesta i brzih cesta) koje će bolje povezati Županiju sa prometnim sustavom RH i susjednih država, izgraditi i modernizirati županijske ceste rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih smjerova, promet voditi rubno u donosu na područja veće gustoće izgradnje (veća naselja), osigurati prometnu povezanost i mogućnost odabira sustava prijevoza, a posebno javnog prijevoza, omogućiti etapnu realizaciju planirane modernizacije i izgradnje prometnog sustava i poticati razvoj integralnog prometa. Planom su predložene: izmjene i dopune koridora javnih cesta, obilaznice na prolazu državnih i županijskih cesta kroz naselja, te usklađenja cestovne mreže s drugim korisnicima prostora posebno s planovima plinifikacije, vodoopskrbe, odvodnje, telekomunikacija te prioritetima zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Na području Općine Vođinci najznačajniji cestovni pravci su: državna cesta D-46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik) i županijska cesta Ž4166 Vođinci (D46)-Retkovci-Andrijaševci (Ž4170).

U prometnom sustavu od izuzetne važnosti za područje Općine je magistralna glavna željeznička pruga.

Ciljevi prostornog razvoja u nepokretnoj mreži javnih telekomunikacija su:

- dodatno povezivanje s okruženjem spojnim vodovima
- proširenje kapaciteta komutacije
- izgradnja novih mjesnih mreža prilagođenih novoj tehnologiji u telekomunikacijama

Ciljevi razvoja u pokretnoj mreži su što bolja pokrivenost područja cijele Općine.

Ciljevi razvoja RTV mreže neće biti usmjerena na izgradnju novih objekata nego eventualno na izgradnju kabelaške televizije.

2.2.3.4. Razvoj komunalne infrastrukture

Prostornim planom uređenja Općine odrediti prostorne i funkcionalne odrednice izgradnje sustava elektroopskrbe te posebno obratiti pozornost na: određivanje smještaja objekata sustava elektroopskrbe u donosu na građevinsko područje, koridore ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i šuma, dalekovode planirati izvan građevinskih područja objedinjavanjem koridora s drugom infrastrukturom radi zaštite šumskog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Opskrbu zadovoljavajućom količinom električne energije na području Općine treba izvršiti sanacijom prijenosne i distribucijske mreže, odrediti rješenja za izgradnju prijenosne elektroenergetske mreže kako bi se osigurala sigurnost napajanja električnom energijom potrošača na području Općine.

Cilj prostornog razvoja općinskog značaja je održavanje i izgradnja eventualno novih lokalnih plinoopskrbnih sustava, tako da se omogući korištenje prirodnog plina u što većem broju korisnika, kako domaćinstava tako i privrednih subjekata.

Rješenje vodoopskrbe Općine Vođinci treba temeljiti na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Usporedno s problemima vodoopskrbe Općine potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Ističe se potreba odvajanja pripreme sanitarne i tehnološke vode za veće gospodarske sustave. Vodoopskrba naselja ne smije ovisiti o samo jednom izvorištu ili jednom sustavu dobave i to zbog neočekivanih vodoopskrbnih zahtijeva, neočekivanih hidroloških uvjeta ili izvanrednih situacija. Cilj je razvijati takav sustav koji će povećati strategijsku i pogonsku sigurnost vodoopskrbe u cijelom području.

Na području Općine nužno je definirati i planirati sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje koji će prihvaćati otpadne vode naselja. Realizaciju sustava odvodnje treba provoditi postupno, sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Industrije koje nisu obuhvaćene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje. Cilj je na razini PPUO-a izrada plana odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda naselja i industrijske zone, tj. izrada dokumentacije kojom bi se odredio temeljan koncept odvodnje određivanjem vrste sustava (mješoviti ili razdjelni), prostornog obuhvata (naselja koja se na te sustave priključuju), određivanjem koridora kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje, te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenta. Nužno je pristupiti kompleksnom uređenju zemljišta, a posebno uređenju glavnih kanala-odvodnih recipijenata.

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Suvremena zamisao očuvanja prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih (graditeljskih) vrijednosti polazi od pretpostavke sveobuhvatne (cjelovite, integralne) zaštite pri čemu je nemoguće utvrditi njihovu međusobnu granicu. Prirodne, krajobrazne i graditeljske vrijednosti međusobno se isprepleću, često i međusobno uvjetuju. Iako se zaštita provodi po posebnim (različitim) zakonima, prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne skrbi za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna opredjeljenja su slijedeća:

- Uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora
- Neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade radi djelotvornije zaštite, ali i radi uključivanja u razvojne programe
- Zaštita arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- Uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojemu pripadaju
- U sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primijeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnoga stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

U suvremenom pristupu zaštiti baštine uveden je pojam «prostorna baština» koji podrazumijeva “topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je znatnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti”. Uz tradicijski pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara ili zaštita kulturnih, prirodnih i krajobraznih vrijednosti, odnosno vrednovanje svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti.

Osnovne postavke prostornog planiranja u smislu zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina su:

- Prirodne krajolike treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je osobnost ovog područja.
- Sačuvati prirodne vodotoke izvan i unutar naselja kao vrijedne pejzažne elemente sa svim prirodnim elementima.
- Posebno štititi šume na prostoru Općine Vođinci
- Trase infrastrukturnih objekata valja usmjeriti i voditi tako da se koriste zajednički koridori, te da se isključe iz zona očuvane prirode.
- Očuvati spomenike kulturne baštine u neokrnjenom i izvornom stanju.
- Pokušati spriječiti svaku vrstu radnji koje bi mogle neposredno ili posredno promijeniti svojstvo, oblik, značenje ili izgled spomenika kulturne baštine, a time umanjiti i njegovu vrijednost.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Racionalnim korištenjem i zaštitom prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa. Ovo se u prvom redu odnosi na zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, ali i planiranje građenja izvan građevinskih područja, vođenja infrastrukture i gospodarskih djelatnosti u prostoru.

Uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustoćama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje, te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom.

- Planiranje i uređenje prostora naselja mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje, već i sve pojave okoliša koje se pojavljuju u tom prostoru (vode, zrak, tlo, vegetacija, mineralne sirovine) i to ne samo kao površine nego i kao supstancu i međusobno djelovanje.
- Koristiti prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja, odnosno da se neobnovljivi i obnovljivi resursi koriste tako, da se omogući trajan i kvalitetan održiv razvoj i u vrijeme kada će ih koristiti i buduće generacije.
- Zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, odnosno građevinskog područja te na gradnju, rekonstrukciju i modernizaciju infrastrukturnih mreža,
- Prioritetno lociranje gospodarskih djelatnosti u već formiranim zonama tih djelatnosti, po potrebi uz nužna proširenja i tamo gdje infrastruktura to omogućava (povećanje građevnog područja u dubini parcele),
- Planiranje infrastrukturnih koridora uz prethodno ispitivanje kapaciteta i funkcionalnosti postojećih, s ciljem da se oni maksimalno iskoriste i poboljšaju. U slučaju odabira novih, potrebno je izbjegavati zauzimanja površina vrijednijih resursa.
- Građenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obalu vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljoprivredno i šumsko zemljište
- Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajolik s ciljem očuvanja prirodnog prostora – njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Za takvo građenje je potrebno osigurati uvjete zaštite okoliša, a posebno odvodnje i zaštite voda, te zbrinjavanje otpada.
- Građenje na zemljištu I –V bonitetne kategorije može se odobriti samo iznimno.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja

Prostorni plan Vukovarsko-srijemske županije predložio je način utvrđivanja građevinskih područja temeljem sljedećih kriterija:

- Građevinsko područje mora sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg,
- Obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku,
- Osigurati prostor za razvoj naselja s tim da neizgrađeni dio bude manji od građevinskog područja do 15%,

- Mogućnost povećanja stanovanja (UPU-ima i DPU-ima obvezno planirati i čuvati područja za stanovanje viših i srednjih gustoća),
- Mogućnost minimaliziranja građevinskog područja uz državne i županijske ceste,
- Mogućnosti grupiranja poslovne, javne i društvene te mješovite namjene i formiranja centra naselja,
- Pri utvrđivanju građevinskih područja voditi računa o očuvanju i zaštiti vrijednih i osobito vrijednih poljoprivrednih površina, šuma, te zaštićenih objekata prirodne baštine.
- Iz dosadašnjim planom utvrđenih građevinskih područja isključiti zelene površine, te površine namijenjene za strukture koje se Zakonom o prostornom uređenju mogu graditi izvan građevinskog područja.
- Mjerama porezne politike potrebno je stimulirati korištenje zemljišta opremljenog infrastrukturom unutar građevinskog područja kao građevinsko, a ne kao poljoprivredno ili ono neprivedeno osnovnoj namjeni. Na taj način doprinijet će se svrsishodnijem korištenju građevinskog zemljišta, te prometne i komunalne infrastrukture unutar granica građevinskog područja.

Prilikom određivanja optimalne veličine i oblika građevinskog područja za naselje utvrđeni su:

- morfologija naselja,
- topografski i reljefno-klimatski činitelji,
- mogući pravci i načini širenja (razvoja) naselja,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- posebne uvjete korištenja, posebna ograničenja u korištenju i posebne mjere uređenja i zaštite,
- pokrivenost infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmješati,
- obveze izrade prostornih planova užeg područja, načine usmjeravanja,
- izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA

Glavni cilj i obveza vezani za unapređenje uređenja naselja preuzeti iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije odnose se na racionalno korištenje prostora za izgradnju naselja, odnosno određivanje građevinskog područja. Prostor za razvoj naselja mora biti utemeljen na nekoliko kriterija, od kojih su posebno važni optimalna gustoća stanovanja, argumentirane demografske i razvojne perspektive, očuvanje poljodjelskih, šumskih i vodnih resursa i optimalna organizacija naselja s naglaskom na uvjetovanost komunalnog infrastrukturnog opremanja. Ključni pravac preobrazbe općinsko središta je urbana obnova.

Na području Općine Vođinci nalazi se samo jedno naselje, općinsko središte Vođinci.

Obnova i revitalizacija područja Općine sigurno će biti usmjerena ka intenzivnijem korištenju prirodnih resursa pri čemu nesumnjivo treba iskoristiti očuvane etnološke vrijednosti naselja Vođinci. Tradicijsku kulturu stanovništva i graditeljsko nasljeđe treba aktivno štiti kroz kontinuirano istraživanje i prezentaciju, te utvrđivanje konkretnih uvjeta izgradnje objekata i uređenja i oblikovanja prostora.

Uz to je neophodno postići odgovarajuću komunalnu opremljenost naselja, utvrditi područja za novu izgradnju, te građevinsko područje svesti u realne okvire.

- Poglavitito voditi aktivnu politiku uređenja središta naselja s povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda.
- Obnoviti i uređivati središta naselja, te objekte graditeljske baštine i njihovu okolicu, kao mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartalnih djelatnosti i stanovanja.
- Usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u nedovoljno i neracionalno izgrađene dijelove naselja, te u prostorne cjeline koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda i povijesne graditeljske cjeline radi njihove obnove i zaštite.

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

- U naselju treba komunalnu infrastrukturu prilagođavati potrebama koje proizlaze iz politike uređenja naselja vodeći pritom stimulatívne mjere poticanja interesa za stambenom izgradnjom u zonama koje su u prioritetu prema razvojnim planovima naselja.
- Cjenovnom politikom stimulirati ulaganja u proizvodne pogone sa novim zapošljavanjem u općinskom središtu sa već izgrađenom, a nedovoljno iskorištenom infrastrukturom.
- Nastaviti i dovršiti modernizaciju telekomunikacijskih mreža u dijelovima naselja gdje još nisu modernizirane.
- Provesti modernizaciju starih dijelova vodoopskrbnih mreža sa većim gubicima i osigurati veće zalihe vode.
- Do sada zapostavljenu izgradnju kanalizacijskog sustava odvodnje otpadnih voda potaknuti izradom studije i investicijskih programa poglavito za općinsko središte uz obveznu izradu pročistača otpadnih voda.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prirodnu strukturu Županije obilježavaju vrijedna poljoprivredna zemljišta i šume. Temeljni zahvat u prirodnoj strukturi je poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta tj. regulacija razine podzemnih voda središnjeg i južnog dijela Županije. Time se značajne površine obradivog tla poboljšavaju iz kategorije privremeno ograničene upotrebljivosti u kategoriju vrlo pogodnih tala za poljoprivrednu obradu. Unapređenje kvalitete obradivih površina prethodi i obnova i eventualno proširenje sustava melioracija i navodnjavanja. Očuvanje prirodne strukture je istovremeno bitan faktor razvoja Županije. Planski se zaustavlja nekontrolirano širenje izgrađenih površina, te štiti prostor od raznih oblika zagađenja. Zagađenje prirodne strukture je izraženo posljedicama ratnih djelovanja, ali i kašnjenjem izgradnje sustava za zaštitu voda, te sustava zbrinjavanja i odlaganja komunalnog i opasnog otpada. Prirodne vrijednosti i kulturna dobra na području Županije su predložena za zaštitu i za prezentaciju javnosti. Ona su potencijal za razvoj turizma i rekreacije.

- Prostor Vukovarsko-srijemske županije podijeljen je u 4 grada i 26 općina. Središte Županije je u Vukovaru. U pogledu značajnijih gospodarskih sadržaja i društvenih funkcija Općina Vođinci oslanjati će se na županijsko središte i na Vinkovce.
- Do značajnijih promjena u revitalizaciji naselja doći će se provedbom poticajnih mjera uređenja ruralnog prostora s prostornog, gospodarskog, socio-kulturnog, ekološkog i ekonomskog aspekta.
- Prostorni preduvjeti za neometani razvitak gospodarstva postoje, a usmjerenja prostornog razvoja i ekološka načela su odrednice u skladu s kojima se gospodarstvo treba razvijati.
- Infrastruktura Županije u odnosu na razvojna opredijeljena Države djelomično zadovoljava.
- Najvažnija cestovni pravci na području Općine Vođinci su: koridor državne ceste D-46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik) i koridor županijske ceste Ž4166 Vođinci (D46)-Retkovci-Andrijaševci (Ž4170). U odnosu na prometno značenje i u skladu s prometnim opterećenjima, potrebno je izvršiti uređenje županijske i nerazvrstanih cesta i uklopiti ih u prometnu mrežu Županije. Najznačajniji zahvat na prostoru Općine Vođinci je izmiještanje državne ceste D-46 južno od naselja Vođinci (obilaznica).
- Na području Općine Vođinci prolazi trasa magistralne glavne željezničke pruge državna granica-Savski Marof-Zagreb-Sisak-Novska-Tovarnik-državna granica.
- Elektroenergetski sustav Županije sačinjavaju distribucijsko područje „Elektra” Vinkovci, te Prijenosno područje Osijek. Planski cilj je da sustav bude povezan te da se dograđuje prema planovima koji su izradile stručne institucije.
- Sustav odvodnje otpadnih voda na području Općine Vođinci nije izgrađen, te je isti potrebno izraditi u planskom razdoblju s obaveznom izvedbom pročistača otpadnih voda.

- Sustav zbrinjavanja otpada potrebno je provoditi postepeno prema Studiji zbrinjavanja otpada Vukovarsko-srijemske županije. Najprije je potrebno sanirati postojeća „divlja“ odlagališta otpada. Do cjelokupnog rješenja gospodarenja otpadom na području Općine Vođinci koristit će se postojeće odlagalište otpada „Bazijaš“ na području grada Vinkovaca.
- Vodonosnik podzemne pitke vode od prirodnih resursa ima stratešku važnost. S obzirom na njegovo značenje u planovima gospodarstvenih aktivnosti i u korištenju stanovništva potrebno je osigurati dovoljnu količinu kvalitetne vode. Za zaštitu vodonosnika treba provoditi postojeće i donositi nove mjere o zonama sanitarne zaštite vodonosnika, kao i rješavanje problema izgradnje sustava kanalizacije i zbrinjavanje otpada te ograničenja uporabe kemijskih sredstava u poljoprivredi. Na sjevernom rubu naselja Novi Mikanovci planira se izgraditi vodosprema «Surduk».
- Prirodna i kulturno-povijesna baština Općine do sada nije bila adekvatno vrednovana i iskorištena. Potrebna zaštita ne provodi se u dostatnoj mjeri, te se ovo bogatstvo može ocijeniti kao djelomično ugroženo.
- Za očuvanje prirodnih i kultiviranih krajobraznih vrijednosti područja Općine sve aktivnosti i svi zahvati u prostoru moraju biti u skladu s razvojnim određenjima – racionalno korištenje i zaštita prostora.
- Primjerena zaštita prostora je u funkciji očuvanja zdravog okoliša kao i u funkciji razvitka.
- Za razvoj kontinentalnog turizma i rekreacije, potencijal Općine predstavljaju prirodni uvjeti: šume, lovna područja i graditeljska baština.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostorni plan uređenja Općine Vođinci je prvi i temeljni prostorni plan i za veći dio prostora Općine jedini plan, temeljem kojega će se provoditi sve intervencije u prostoru. Usklađen je sa Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije, te kao takav ne prenosi već detaljnije razrađuje i konkretizira njegove odredbe koje proizlaze kao obveza iz plana šireg područja, te određuje druge elemente od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine.

Osnovna namjena površina određena je temeljem osnovne ocjene da Općina ima povoljnu prostornu strukturu i razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora u odnosu na glavne razvojne ciljeve, koja racionalnim korištenjem može polučiti zadovoljavajuće učinke u svakom pogledu (ne samo ekonomskom), te da shodno tome Planom ne treba (bitno) mijenjati bilancu i raspored osnovnih resursnih kategorija.

Organizacija prostora određuje osnovne kategorije korištenja: poljoprivredne, šumske i vodne površine, površine naselja i površine prometno-infrastrukturnih koridora, unutar kojih se utvrđuju namjena i uvjeti uređenja i korištenja prostora, ovisno o njegovim značajkama. Osnovu prostorne organizacije čini općinsko središte, naselje Vođinci sa svojom prometnom mrežom, te poljoprivredna i šumska zemljišta kao najznačajniji razvojni resursi Općine.

Tlocrtna dispozicija Vođinaca upućuje da su izgrađivani širenjem iz centra uz osnovi prometni pravac u smjeru zapad-istok na blago povišenom dijelu prostora općine. Današnji izgled naselja daje dojam naselja koje ima vrlo veliki polumjer, ali unutar njega je veliki dio zemljišta još uvijek poljoprivredno, odnosno zeleno. Uličnim koridorima dominiraju pojasi zelenih površina s visokim zasadima (drvored). Naselje je sastavljeno od seoskih domaćinstava s tipologijom gradnje stambene građevine uz ulične poteze i gospodarskim sklopovima u unutrašnjosti parcele.

Neizgrađeni prostori uz javne sadržaje kao što su crkva, škola i športski sadržaji – prvenstveno nogometna igrališta uređene su ili će se urediti kao parkovne površine ili su uz njih zasađeni drvoredi. Ovu zatečenu kvalitetu uređenja i u budućnosti bi svakako trebalo poštivati.

Organizacija prostora Općine Vođinci sagledava se sa tri cjeline: sjeverna, središnja i južna.

Sjeverni dio čini prvenstveno poljoprivredne površine (vrijedno obradivo tlo) i djelomično izolirane manje šumske površine, sa manjim brojem kljeti u vinogradima i voćnjacima.

U središnjem dijelu Općine smješteno je naselje Vođinci okruženo poljoprivrednim površinama. Središnjim dijelom općine prolazi i glavni cestovni koridor državna cesta D-46 i glavna magistralna željeznička pruga.

Južni dio Općine sačinjavaju šumske površine (šume gospodarske namjene) i poljoprivredne površine (privremeno nepogodno tlo za obradu) nešto slabije kvalitete nego sjeverno.

Prostor Općine Vođinci se prema načinu korištenja dijeli na slijedeće kategorije:

1. Građive površine

1.1. Građevinska područja naselja unutar kojih se omogućuje gradnja

- 1.1.1. Stambene zgrade
- 1.1.2. Pomoćne građevine
- 1.1.3. Poslovne građevine
- 1.1.4. Gospodarske građevine bez izvora zagađenja
- 1.1.5. Gospodarske građevine s izvorima zagađenja
- 1.1.6. Zgrada za javne potrebe
- 1.1.7. Športske i rekreacijske građevine
- 1.1.8. Turističke i ugostiteljske građevine
- 1.1.9. Građevine i uređaji prometne, komunalne i telekomunikacijske infrastrukture
- 1.1.10. Parkovi, zaštitno zelenilo i dječja igrališta
- 1.1.11. Gospodarske građevine – proizvodne (pretežno industrijske)

1.2. Izdvojena građevinska područja unutar kojih se omogućuje gradnja

- 1.2.1. Pomoćne građevine
- 1.2.2. Poslovne građevine
- 1.2.3. Gospodarske građevine bez izvora zagađenja
- 1.2.4. Gospodarske građevine s izvorima zagađenja
- 1.2.5. Turističke i ugostiteljske građevine
- 1.1.6. Građevine i uređaji prometne, komunalne i telekomunikacijske infrastrukture
- 1.1.7. Parkovi, zaštitno zelenilo i dječja igrališta
- 1.1.8. Gospodarske građevine - proizvodne (pretežno industrijske)

2. Negradive površine

2.1. Poljoprivredne površine

2.1.1. Vrijedno obradivo tlo

2.1.2. Privremeno nepogodno tlo za obradu

2.2. Šumske površine

2.2.1. Šume gospodarske namjene

2.2.2. Zaštitne šume

2.3. Vodne površine

3. Gradnja na negradivim površinama

Građevine, što se u skladu s člankom 42. Zakona o prostornom uređenju mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja, moraju se projektirati, graditi i koristiti na način da ne ometaju poljoprivrednu i šumsku proizvodnju, korištenje drugih objekata, te da ne ugrožavaju vrijednosti čovjekovog okoliša i krajolika.

Izvan građevinskog područja naselja, na području Općine Vođinci može se odobriti izgradnja građevina koje po svojoj namjeni zahtijevaju izgradnju izvan građevinskog područja, kao što su:

- stambene i gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti:
 - stambeno - gospodarski sklopovi (farme);
 - stambene građevine za potrebe stanovanja vlasnika i uposlenih djelatnika,
 - gospodarske građevine za potrebe biljne i stočarske proizvodnje,
 - poslovno turističke građevine za potrebe seoskog turizma,
 - industrijske građevine za potrebe prerade i pakiranja poljoprivrednih, proizvoda koji su u cijelosti ili pretežno proizvedeni na farmi.
 - građevine za uzgoj životinja (tovilišta);
 - spremišta u vinogradima i spremišta voća u voćnjacima;
 - ostave za alat, oruđe, kultivatore i sl.;
 - spremišta drva u šumama;
 - šumske, lugarske i lovačke građevine
 - staklenici i plastenici;
 - pilane;
 - prostori za sajmove stoke i prateći sadržaji
 - kompleksi solarnih kolektora i vjetrenjača
 - skladišta građevnog materijala
- športske, rekreacijske i zdravstvene građevine;
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina;
- infrastrukturne građevine (prometne i komunalne);
- vojne i druge građevine od interesa za obranu zemlje i zaštitu od elementarnih nepogoda
- groblja

Iznimno, izvan građevinskog područja može se odobravati adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina koje su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. 02. 1968., a ovim planom tretiraju se kao postojeća izgradnja izvan građevinskog područja.

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Pregled gradivih i negradivih površina prema namjeni dan je u slijedećoj tabeli:

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
		oznaka	ha	%	stan/ha
	Općina Vođinci			100	
1.1.	Građevinska područja	GP			
1.1.1.	Građevinska područja naselja		175,00	8,23	12,07
1.1.2.	Izdvojena građevinska područja		36,00	1,69	
	UKUPNO		211,00	9,92	10,01
1.2.	Poljoprivredne površine	P			
1.2.1.	Vrijedno obradivo tlo	P2	529,00	24,87	
1.2.2.	Privremeno nepogodno tlo za obradu		873,00	41,05	
	UKUPNO		1402,00	65,91	
1.3.	Šumske površine				
1.3.1.	Šume gospodarske namjene	Š1	409,00	19,23	
1.3.2.	Zaštitne šume	Š2	0,00	0,00	
	UKUPNO		409,00	19,23	
1.4.	Vodne površine	V-H	66,00	3,10	
1.5.	Ostale površine		39,00	1,83	
	OPĆINA UKUPNO		21,27 km²	100,00	99,34 st/km²

GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Ukupna površina građevinskog područja Općine Vođinci iznosi 211,00 ha što predstavlja smanjenje površine istog za 5,20 % (11,00 ha) u odnosu na površinu građevinskog područja po Izmjenama i dopunama prostornog plana bivše Općine Vinkovci (222,00 ha).

Uzimajući u obzir da je ovim planom predviđeno formiranje gospodarske zone (izdvojenog građevinskog područja) površine 36,60 ha realno smanjenje iznosi i nešto više.

Građevinsko područje naselja utvrđivana su u skladu s obvezama iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije i ciljevima prostornog razvoja i uređenja ovog prostora, a u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježje naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina. Građevinsko područje naselja Vođinci iznosi 175,00 ha, od čega je 30,00 ha (17,14%) neizgrađeno.

Analizom dosadašnjih demografskih kretanja i prognoza uočena je tendencija zadržavanja blagog rasta broja stanovnika (koeficijent 1,01). Građevinska područja su utvrđena uz ostale parametre i prema gustoći stanovanja. Naselje Vođinci ima gustoću stanovništva od 12,07 st/ha što je u skladu s uvjetima određivanja građevinskog područja i korištenja izgrađenog i neizgrađenog dijela područja iz prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije (gustoća

nije smanjivana u odnosu na postojeću). Uvjet da gustoća naseljenosti teži prema 15 st/ha teško je u ovom momentu postići. Gustoća stanovnika na području Općine Vođinci ipak je nešto veće od gustoće stanovništva na području cijele županije.

Znatnija korekcija građevinskih područja koja su bila određena dosadašnjim prostornim planom odnose se na očuvanje vrijednosti i posebnosti krajobraza i prirodnih cjelina (vrijedno poljoprivredno zemljište i šume), dakle njihovo smanjenje, te povećanje u slučaju utvrđene potrebe za izgradnju radnih zona (pretežno industrijske).

Također je izvršena i analiza izgrađenosti i iskorištenosti dosadašnjih građevinskih područja, te su utvrđene izgrađene površine i ne izgrađene površine unutar granica građevnog područja.

Ukupna površina za izgradnju na području Općine Vođinci iznosi 211,00 ha, što čini 9,92% ukupne površine Općine. Iz tih pokazatelja vidljivo je da se maksimalno zaštitilo poljoprivredno i šumsko područje Općine.

Prilikom utvrđivanja građevinskih područja osnovna intencija je bila omogućiti izgradnju po dubini građevinskog područja, tako da se zaokruži i koncentrira građevinsko područje naselja, te time smanje troškovi komunalnog opremanja. Ujedno, ovakav način izgradnje omogućuje i očuvanje vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjene su površine građevinskih područja naselja, koja su kao i njihovo razgraničenje na izgrađeni i neizgrađeni dio i po namjeni, utvrđena ovim Planom na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena prostora i površina, te na kartografskom prikazu 4. Građevinsko područje naselja Vođinci.

Građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama (prvenstveno radi lakšeg sprečavanja miješanja namjena i sukoba interesa pojedinih korisnika prostora), a obzirom da će se za naselje Vođinci najvjerojatnije izvjesno vrijeme svi zahvati u prostoru provoditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

Sve namjene u pravilu su utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), kako bi se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa mogle utvrditi i površine drugih namjena.

RAZVOJ I UREĐENJE POSTORA IZVAN NASELJA

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, br. 30/94 i 68/98) određene su građevine koje je moguće izgraditi van građevinskog područja. Stoga su u nastavku navedene slijedeće postojeće i planirane strukture koje je moguće graditi van građevinskog područja izuzev građevina proizvodno-poslovne namjene.

Prostornim planom uređenja Općine Vođinci su na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena prostora i površina u pravilu utvrđeni prostori osnovne ili dominantne (a samo iznimno isključive) namjene.

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene različitih karakteristika zauzimaju veliki dio od 14,02 km² odnosno 65,92% prostora Općine Vođinci. Prema kvaliteti tla na području Općine Vođinci razlikujemo dvije vrste tala pogodnih, odnosno uvjetno pogodnih za obradu.

- vrijedno obradivo tlo (5,29 km² ili 24,87% ukupne površine Općine), a to je područje sjeverno od naselja,
- privremeno nepogodno tlo za obradu (8,73 km² ili 41,05% ukupne površine Općine), a to je područje neposredno sjeverno i zapadno uz naselje te južno od naselja.

Šumske površine

Na području Općine Vođinci šume zauzimaju 4,09 km² ili 19,23%, ukupne površine Općine, a za sada se sve vode kao šume gospodarske namjene.

Vodne površine

Na području Općine Vođinci vode zauzimaju 0,66 km² ili 3,10 % ukupne površine Općine. Najznačajnija vodna površina su kanali Kaluđer i Vođinački rit s ostalom kanalskom mrežom.

Površine infrastrukturnih sustava

U površine infrastrukturnih sustava ubrojene su površine koje zapremaju prometnice i njihovi koridori, odlagalište otpada, te građevine komunalne infrastrukture izvan građevinskog područja naselja.

Ukupna površina infrastrukturnih sustava na području Općine iznosi 0,13 km² ili 0,60 % ukupne površine Općine.

Za komunalne linijske infrastrukturne sustave (dalekovodi, plinovodi i sl.) površina nije navedena iz razloga što su za koridore istih predviđeni određeni uvjeti korištenja prostora, a ne i namjena.

Groblja

Na području Općine nalazi se groblje u Vođincima ukupne površine 2,42 ha. U navedenoj površini predviđen je i prostor za širenje groblja, te uređenje parkirališta uz groblje.

Posebna namjena (objekti obrane)

Na području Općine nije utvrđen niti jedan prostor posebne namjene, ali se u slučaju potrebe mogu utvrditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

POLJOPRIVREDA

Općina Vođinci je općina izrazitih poljoprivrednih karakteristika. Od ukupne površine Općine Vođinci poljoprivredne površine zauzimaju čak 65,92% površine.

U razvoju poljodjelske proizvodnje očekuje se prijelaz s ekstenzivnog na intenzivni način proizvodnje, a u okvirima koncepta održivog razvoja. Pri realizaciji ovog cilja potrebno je voditi računa o:

- racionalnom korištenju poljoprivrednog tla,
- onemogućavanju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe,
- saniranju devastiranog poljodjelskog tla nakon eksploatacije,
- usmjeravanju i poticanju proizvodnje zdrave hrane i na tržištu prepoznatljivih proizvoda,
- unapređenju obiteljskog poljodjelskog i proizvodnog gospodarstva koji treba biti jedan od instrumenata povećanja broja stanovnika
- iskorištavanju postojećih obradivih površina i privođenju namjeni zapuštenih površina.

Sitnija obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju tražiti radno intenzivnu proizvodnju kao što su povrće, voće, cvijeće, sitna stoka i sl. Kod svih obiteljskih gospodarstva mora se postići maksimalna iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja, proizvodno-tehnološkog ili iskustva, jer samo takovi uvjeti proizvodnje obećavaju opstanak u svjetskoj konkurenciji.

U ekonomskom pogledu mora se postići ili težiti postizavanju optimalne ravnoteže između vrste i količine proizvoda i troškova proizvodnje, jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Mjere agrarne politike države, kao i kreditna politika moraju omogućiti pretvorbu postojećih u suvremena obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Razvoj gospodarstva na lokalnoj razini temeljit će se na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koja će se u razvoju oslanjati na velike poduzetnike odnosno trgovačke sustave. Najveći udio na području Općine Vođinci imat će poljoprivredne i prerađivačke djelatnosti. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i malih fleksibilnih tvrtki čija se proizvodnja bazira na raspoloživim prirodnim resursima omogućit će efikasno korištenje ukupnih ekonomskih potencijala.

Ova načelna opredjeljenja neće se moći ostvariti primjenom rigoroznih uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje (silosa, sušara, tovilišta itd.), kakvi su postavljeni u važećim planovima. Ti su rigorozni uvjeti nerijetko onemogućavali realizaciju pojedinih razvojnih programa. Stoga se u izradi Prostornog plana Općine Vođinci kao prioritet nameće rješavanje ovog pitanja, odnosno iznalaženja uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje kojima će se omogućiti realizacija razvojnih programa uz istovremenu zaštitu kvalitete življenja u susjednim objektima.

U poglavlju 2.2.2. Odabir prostorne i gospodarske strukture detaljno je elaborirana prostorna struktura naselja na području Općine, te prijedlog za njeno širenje u zonu neposredno uz

izgrađeno građevinsko područje naselja. Ovim prijedlogom se na primjeren način rješava problem širenja obiteljskih gospodarstava.

Prostornim planom uređenja Općine Vođinci definirane su površine za lokaciju farmi i tovišta u središnjem dijelu prostora Općine na poljoprivrednim površinama niže bonitetne klase.

ŠUMARSTVO

Šumama gospodariti i dalje po važećim Gospodarskim osnovama i njima određenom etatu. Etat je moguća količina drvne mase za sječu i podatak koji govori o očuvanju šuma i akumuliranju drvne mase u skladu sa potrajnosti prihoda–šume.

Marginalne i zapuštene poljoprivredne površine, neadekvatne za daljnju poljoprivrednu proizvodnju, a obrasle u šikare bez nadzora, stručnim šumarskim zahvatima poželjno je prevoditi u kvalitetnije, više uzgojne oblike.

Korisno bi bilo dio šuma uz naselja i turističke objekte urediti za rekreacijsku namjenu za koju potrebe iskazuje suvremeni način života, te sukladno potrebama poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i turističkih područja.

U iskorištavanju šuma bitna je struktura u smanjenju korištenja drveta u daljnjoj preradi, što dolazi do izražaja u smanjenju ogrjevnog drveta, a u povećanju udjela celuloznog drveta i trupaca za furnir i ljuštenje koji se prerađuju u visokovrijedne proizvode.

Zakonski propisati da svaki novi proizvodni pogon mora imati uređaj kojim trajno sprječava svako onečišćenje zraka, vode i tla. Visokim odštetama i kaznama opteretiti postojeće tvornice i slične pogone koji nemaju uređaje za pročišćavanje vlastitih oblika onečišćenja, a time direktno utječu na uništavanje okoliša. Pravnim mjerama također spriječiti i razne neproizvodne ustanove, kućanstva i pojedince u narušavanju čistoće okoliša, jer time uništavaju i ugrožavaju šume.

Veće šumske površine su u državnom vlasništvu i njima gospodari Javno poduzeće Hrvatske šume tako da lokalne vlasti nemaju direktan utjecaj na njihovo gospodarenje. Šume predstavljaju zbog svojih ekoloških vrijednosti i značajan potencijal za razvitak lovnog, izletničkog i rekreacijskog turizma koji tu postoji već nekoliko desetljeća, ali nije u dovoljnoj mjeri valoriziran.

TURIZAM

Temeljna strateška odrednica u budućem razvoju turizma na području Općine Vođinci je poticanje programa iz područja turizma, u skladu sa odredbama, kriterijima i smjernicama Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije, a sukladno programima Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice.

Stanje turističke ponude u Općini Vođinci ne zadovoljava. Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj lovnog, seoskog (eko-gastronomska ponuda, uključivanje posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja), izletničkog, kulturnog-edukativnog, sportsko-rekreacijskog, poslovnog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Turistička ponuda Vukovarsko-srijemske županije i Općine Vođinci mora biti rezultat povezivanja svih turističkih potencijala i subjekata te zajednički, marketinški osmišljen, nastup na tržištu, orijentirana manjim grupama turista.

Lovni turizam je takva vrsta turizma, koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe. Općina Vođinci ima prirodne resurse kojima je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno izdići na mnogo kvalitetniju razinu od postojeće.

Po mogućnosti izgraditi novi lovački dom radi osiguravanja smještaja domaćim i stranim lovcima-turistima.

Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u okviru obiteljskih gospodarstva je već duže vremena izražen (povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti za daljnji legalni pristup toj djelatnosti.

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Općine Vođinci, a potencijali za razvoj postoje.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Vukovarsko-srijemske županije temelji se na projektu Ministarstva turizma: "Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvitka turizma u ruralnom prostoru" donesenom krajem 1997. godine. Ovaj program je usklađen i sa projektom Ministarstva turizma ORaTuRP (održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru), tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Općine Vođinci.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora županije sa aspekta sela i turizma.

Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primarne seoske proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave enogastronomsko-ekološke ponude.

Sa aspekta turizma misli se na: marketinško osmišljavanje i jača promidžba turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tijesnoj vezi sa čistim okolišem.

Program razvitka ruralnog turizma svakako treba ići smjerom razvitka turizma u harmoničnom odnosu prirode i ljudi koji žive na tom području.

Seoski turizam usmjeriti kao prateću funkciju (servis) lovnog ili drugog vida turizma jer je problematično njegovo samostalno egzistiranje zbog nepostojanja tradicije korištenja tog vida turističke ponude na ovom području.

Kulturno-edukativni i izletnički turizam: Buduća gastronomska ugostiteljska izletišta, te preinake i proširenja postojećih oblikovati u skladu s lokalnim ambijentom.

Takva bi izletišta trebala pružati široki spektar ponude u vidu mogućnosti za noćenje, odvijanje poslovnih sastanaka i skupova, prostora za održavanje svečanosti, druženja i razonodu, bavljenja nekim vidovima sporta i rekreacije,.

Uklopiti kulturno-edukativnu i izletničku ponudu u cjelokupnu turističku ponudu Općine Vođinci i Vukovarsko-srijemske županije.

INDUSTRIJA, OBRTHNIŠTVO I PODUZETNIŠTVO

U ekonomiji za lokalne potrebe i lokalno tržište Općina Vođinci mora naći svoj interes, jer bi «u prostornom smislu ekonomija za lokalne potrebe bila organizirana na osnovi malih samostalnih prostornih jedinica (obiteljska proizvodna i poljoprivredna gospodarstva) koje će imati utjecaja na strukturu naselja, bilo da će biti interpolirane u strukturu naselja mješovitih funkcija, bilo da će biti locirane u posebnim radnim zonama (ovisno o čistom ili nečistom tehnološkom procesu, potrebnoj površini, utjecaju na okoliš i dr.)». U interakcijskom odnosu «velike» i «male» privrede, u njihovom kooperantskom povezivanju leži gospodarski razvitak Općine i to naročito u onim proizvodnim granama (drvoprerađivačka i prehrambena industrija) koje imaju suport u prirodnim resursima Općine (drvo, voće, povrće, govedarstvo, peradarstvo i dr.). Ti procesi se trebaju realizirati i intenzivirati, jer se na njima temelji uravnoteženi gospodarski razvitak Županije.

Ostvarivanje gospodarskog razvitka bit će uvjetovano:

- poticanjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva (stvaranjem obiteljskih proizvodnih i poljoprivrednih gospodarstava),
- poticanjem realizacije interaktivnog odnosa «velike» i «male» privrede (kooperacija),
- usvajanjem proizvodnih programa interesantnih i konkurentnih na domaćem i inostranom tržištu,
- poticanjem podizanja obrazovne strukture radnog stanovništva,
- poticanjem postepenog uvođenja novih proizvodnih linija (novih tehnologija), te izgradnjom novih, bilo vlastitim ili stranim ulaganjima.

Realizacija gore zacrtanih ciljeva dat će slijedeće razvojne efekte:

- uspostavljanje stabilne gospodarske strukture,
- razvoj kooperacijskog modela privređivanja,
- porast ljudskog kapitala,
- povećanje kupovne moći i standarda stanovništva

Ostvarenje razvojnih ciljeva ovisit će o određenim pretpostavkama i mjerama koje se donose:

- na razini Županije i Općine
 - podizanje razine obrazovanja stanovništva, jer je kao faktor ograničenja razvoja identificiran ljudski faktor (ustrojem visokih i visokoškolskih ustanova, istraživačkih centara, ustrojem županijskog centra za razvoj poduzetništva, organiziranjem sezonskih stručnih seminara i dr.),
 - racionalnim korištenjem prostora radi bolje eksploatacije svih raspoloživih resursa. U tu svrhu, u okviru ovog Plana, definirane su radne i mješovite zone, te režimi korištenja prostora kojim se ciljano usmjerava policentrični model razvoja i racionalno korištenje prostora kao ograničenog dobra,
 - stimuliranjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva dodjelom beneficiranih kredita perspektivnim programima.

- na razini samih proizvođača
 - racionalizacija poslovanja koja će dovesti do veće vrijednosti proizvodnje,
 - prilagodbe uvjetima poslovanja (tržišta), jer mogućnost brzog reagiranja na promijenjene uvjete poslovanja predstavlja jedan od bitnih kriterija tržišne uspješnosti.

Malo gospodarstvo (obrtništvo i malo poduzetništvo) treba biti važan faktor u revitalizaciji gospodarskog razvitka Općine i Županije. U interakciji «velike» i «male» privrede (kooperantskim odnosima) treba tražiti rješenja policentričnog modela razvoja stabilnog gospodarstva Općine i Županije koje će moći odgovoriti svim izazovima domaćeg i stranog tržišta.

3.3.2. Društvene djelatnosti

Sustav društvenih djelatnosti, njihov ustroj i mreža ustanova u Općini Vođinci prati ustroj društvenih djelatnosti na nivou Države i Županije. Može se konstatirati da prostorna dispozicija uspostavljene mreže neće doživljavati bitnije izmjene, već eventualne dopune i nadogradnju, te funkcionalno i strukturno profiliranje sukladno potrebama razvitka. Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja.

Zahvati u prostoru za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti vezani su uglavnom uz naselje i koriste prostor i rezerve postojećih struktura društvenih djelatnosti uz obvezu racionalnog korištenja prostora i prilagođavanja prostornim ograničenjima. Objekti i prostori opremljeni neophodnim sadržajima za zadovoljavanje primarnih potreba stanovnika trebaju biti ravnomjerno distribuirani, tj. dostupni svim korisnicima, a to se prvenstveno odnosi na predškolske ustanove, osnovne škole, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, ustanove športskih i kulturnih sadržaja i na vjerske objekte.

Osnovno obrazovanje: Postojeća Osnovna škola od I – VIII razreda u Vođincima zadovoljava potrebe Općine. Osnovna škola ima i sportsku dvoranu i uz nju uređene vanjske sportske terene.

Kao dio osnovnog školstva treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

Zdravstvo i socijalna skrb: Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Vođinci ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou Države i Županije.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će u narednom razdoblju trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga.

U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi. To nalaže potrebu otvaranja novih ustanova

uz obvezu korištenja prostora planiranog za smještaj građevina društvenih djelatnosti i korištenje alternativnih rješenja putem jedinica za njegu i pomoć u kući ili udomljenjem u udomiteljskim obiteljima.

Najveći dio problema u socijalnoj skrbi proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja, te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora povezati sa zdravstvenim ustanovama, te prema potrebama stanovništva razvijati djelatnost kroz osnivanje specijaliziranih institucija.

Kultura: Osnovni nositelj aktivnosti u kulturi je KUD „Mladost“ iz Vođinaca. U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Zahvati u prostoru za smještaj ovih djelatnosti vezani su uz naselje i omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

Sport i rekreacija: Na području Općine Vođinci djeluje NK „Mladost“. Osnovna škola je osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. Za razvoj sporta kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju stanovništva, potrebno je osigurati prostore i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije i odmora. Prirodni resursi Općine omogućavaju znatniji razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih objekata i izletišta, s posebnim naglaskom na neke sportske i rekreativne aktivnosti i naročito na odgovarajuće zatvorene prostore za sve sportske grane.

Vjerske zajednice: U Vođincima djeluje samo rimokatolička zajednica i to u Rimokatoličkoj župi „Kraljice svete Krunice“.

Vjerske zajednice prema potrebama svojih vjernika samostalno uspostavljaju svoje ustrojstvo, a ovim Planom omogućena im je izgradnja potrebnih građevina za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, socijalnih, dobrotvornih i dr. ustanova unutar građevinskih područja naselja.

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, njihov broj i aktivnosti se povećavaju, a ovim Planom omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

Poslovi državne uprave i pravo na lokalnu samoupravu znatno su se približili građanima i tako se osiguralo njihovo pravo odlučivanja o potrebama i interesima lokalnog značenja. Općinska uprava Vođinci djeluje u zgradi u centru naselja. Osuvremenjivanjem i poboljšanjem prostora u zgradi omogućit će se kvalitetniji rad općinskih službi kao i svih drugih aktivnosti koje su na usluzi stanovnicima Općine u svrhu poboljšanja životnog standarda.

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske dane su osnovne smjernice uređenja prostora prijelaznih gradsko-seoskih područja i ruralnih prostora, te iste treba uvažiti u budućem razvoju Općine. Program prostornog uređenja navodi:

Preobrazba prijelaznih gradsko-seoskih područja treba biti širenje i učvršćenje građanskog načina života uz maksimalno poštivanje nasljeđa kao prvenstveno ruralne cjeline, te nužna infrastrukturna rekonstrukcija s ciljem:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika tih područja i proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života.

Poboljšanjem općih civilizacijskih uvjeta života i učvršćivanjem bitnih elemenata građanskog načina života na njima može imati veliku privlačnu snagu za skupine koje sada žele migrirati na gradska područja, kao i za skupine koje su u gradskim područjima marginalizirane te na prijelaznim područjima vide privlačan i prihvatljiv okvir za život.

Preobrazba ruralnih područja treba se temeljiti na revitalizaciji zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva i zbog socijalne iscrpljenosti. Seosko područje je relativno rijetko naseljeno, ali sa skupinama i pojedincima sposobnom za odgovorniji i poduzetniji razvitak, treba naglasiti slijedeće okolnosti:

- prisutnost posebno vrijednih nacionalnih ili regionalnih resursa na području te vrijednost područja u univerzalnom pamćenju i tradiciji.

Konsolidacija prostora naselja treba se temeljiti na njihovim obilježjima, očuvanju regionalnih odlika naselja, te na racionalnom planiranju prostornih obuhvata.

U cilju očuvanja identiteta prostora pažnju treba usmjeriti prema slici naselja i kultiviranog krajolika, te građevinska područja definirati na način da se većim dijelom očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Tipologija i stanje naselja i narodnog graditeljstva

Suvremena europska načela vrednovanja i zaštite kulturne baštine temelje se na saznanju da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, samim tim i širim regionalnim prostorom i krajolikom. Jedno od osnovnih načela zaštite graditeljske baštine je težnja da se spriječi uništavanje neposrednoga krajolika, kako bi arhitektonski spomenik očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje. Uveden je izričaj «kulturni krajolik» koji potiče cjelovit pristup vrednovanju kulturne i prirodne baštine.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje čiji je izgled određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih čimbenika. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno-ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu u kojoj valja štovati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika.

Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajolika, primjerice: krajolik s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajolik s visokim stupnjem prirodnosti, krajolik s visokim stupnjem identiteta, nove kakvoće krajolika (osobito vezano uz naselja).

Danas je u većini europskih zemalja «*kulturni krajolik*» prepoznat kao nositelj nacionalnog kulturnog identiteta. Pod pojmom kulturnog krajolika podrazumijevaju se topografski definirana područja sa kvalitetnim odnosom prirodnih i antropogenih elemenata. Kultivirane ili izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno-povijesnim krajolicima. Takva cjelina treba sadržavati neke od navedenih iznimnih vrijednosti: povijesnu, arheološku, etnološku, kulturnu, umjetničku, socijalnu ili tehnološku. Zakonski su zaštićeni krajolici definirani kao prirodni ili kultivirani predjeli veće estetske ili kulturno povijesne vrijednosti ili krajolik karakterističan za pojedino područje, a za razliku od parka prirode zahvaća manje područje s jednako važnim prirodnim i kulturno povijesnim obilježjima.

Planiranim zahvatima u prostoru treba što manje mijenjati krajolik kako bi se očuvale lokalne posebnosti, a pri projektiranju trasa infrastrukturnih mreža treba skrbiti o njihovu uklapanju u krajolik, i gdje je moguće uspostavljati zajedničke infrastrukturne pojaseve. Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske zacrtana je u tom smislu uspostava *Krajobrazne osnove Hrvatske* kao dugoročan projekt, pri čemu je nužna suradnja nadležnih službi za prostorno uređenje, zaštitu prirode i zaštitu kulturne baštine.

U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti u Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske propisuje se sljedeće:

- Izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti postanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata.
- Duž međa vratiti živicu u svrhu biološke i krajobrazne raznolikosti.
- Otvarati proplanke u šumovitim predjelima, osobito oko mogućih vidikovaca.
- Spriječiti daljnju neplansku izgradnju ladanjskih zgrada i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima.
- Očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskoga gospodarstva, biopoljodjelstva, šumarstva, obrtništva, rukotvorskijh vještina, turizma, te poticanja seoskoga stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je potrebno očuvati sliku naselja i kultiviranoga krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i ustrojbene (strukturne) značajke graditeljske baštine, poglavito oblik parcela, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Krajolici Općine Vođinci u velikoj mjeri udovoljavaju citiranim smjernicama «Programa».

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem moraju biti na vrstan način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim označicama) uključeni u budući razvitak. To prije svega podrazumijeva sljedeće:

- Zadržavanja povijesnih oblika komunikacija – starih cesta, pješačkih putova i staza
- Očuvanje povijesnoga naseobinskoga ustroja, parcelacije i tradicijske građevne tvorevine;
- Očuvanje i obnovu tradicijskih zgrada (stambenih i gospodarskih), i svih ostalih povijesnih građevina spomeničkih svojstava kao nositelja prepoznatljivosti prostora;

- Očuvanje povijesnih slika krajolika i prepoznatljivih vidika;
- Očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskoga načina obrade zemlje;
- Očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova sa spomeničkim obilježjima;
- Istraživanje i izlaganje arheoloških nalaza i mjesta.

U cilju očuvanja zaštite i unaprjeđenja kulturne i prirodne baštine, što znači očuvanje prepoznatljivosti, navodimo načela zaštite koja trebaju biti polazna osnova budućega razvitka:

- Kulturna i prirodna baština predstavlja temelj prepoznatljivosti i dokaz je neprekinutoga slijeda razvitka sredine pa ju je potrebno štiti od svakog daljnjeg oštećenja i uništavanja temeljnih vrijednosti;
- Osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština – bilo da je posljedica ljudskoga djelovanja kroz povijest ili djelo prirode;
- Osim vrednovanih građevina, obično prepoznatljivih primjera određenoga stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje (drvene kuće) koje bi kao nositelje identiteta trebalo čuvati u izvornoj namjeni;
- Prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevnih područja u vrijedne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti prostora.
- Potrebno je ostvariti edukativne staze kulturne baštine što će potaknuti kulturni turizam.

Zaštita kulturnoga nasljeđa, osobito onoga graditeljskoga, ovisi o društvenim prilikama, stvarnim vlasničkim odnosima, novčanim sredstvima i drugim čimbenicima. Stručne konzervatorske službe i službe lokalne uprave trebaju izraditi model pomoći imaćima i korisnicima spomenika kulture te ustrojiti povjerenstvo za neprekidno praćenje zaštite i obnove kulturne baštine.

Istodobno valja razvijati svijest o važnosti i vrijednosti baštine kroz edukaciju, razvijanjem estetskih kriterija i kritičke misli u smislu isticanja dobrih primjera te ukazivanja na loše i neprimjerene zahvate. Značajnu ulogu u tome mogao bi imati lokalni tisak, lokalni radio, izložbe i sl. Treba stalno isticati i promicati ideje očuvanja kulturne i prirodne baštine i okoliša. Vrijedno je poticati donacije, ali isto tako ostvarivati male zahvate uređenja u koje se uključuje čitava javnost.

Glede stupnja očuvanosti prirodnih i krajobraznih vrijednosti, te tradicijskih oblika izgradnje i naseljavanja područja potrebno je planirati razvitak koji će se temeljiti na uvažavanju i svrhovitom iskorištavanju temeljnih vrijednosti područja. To znači, prije svega, očuvanje ravnoteže i odnosa izgrađenoga i prirodnoga krajolika, uz razumno planiranje građevnih područja kako ne bi došlo do narušavanja vrsno ocijenjenih kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti. Planiranje gospodarskih građevina prihvatljivo je u predjelima s nižom prostornom i krajobraznom kakvoćom i u naseljima svrstanim u niže razrede. Važno je osigurati djelotvorne načine za sprečavanje bespravne gradnje u vrijednim poljoprivrednim i ostalim kultiviranim krajolicima.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

Podaci o kulturnoj baštini s mjerama zaštite kulturnih dobara (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku)

Mjere zaštite kulturnih dobara

Pojedinačne zgrade s obilježjima ili naznakama kulturnog dobra, memorijalna područja, spomen obilježja, sakralna zdanja (crkve, kapelice, poklonci i raspela), kultivirani krajolici, kao i pripadajuće građevine moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak općine i županije.

Zaštita kulturno-povijesnih vrijednosti podrazumijeva slijedeće:

- a) Očuvanje i zaštitu kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- b) Zadržavanje povijesnih trasa putova (starih cesta, pješačkih staza, šumskih prosjeka, poljskih putova često popraćenih raspelima i poklancima);
- c) Očuvanje povijesne slike, volumena i gabarita, obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti i krajolika;
- d) Očuvanje zaselaka i izdvojenih sklopova poput pustara u njihovu izvornu okruženju, s povijesnim graditeljskim ustrojem i naslijeđenom parcelacijom;
- e) Očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, ali i svih drugih povijesnih građevina koje posjeduju svojstvo kulturnog dobra kao nositelja prepoznatljivih prostora.

Odredbe za uspostavu i provođenje mjera zaštite i obnovu kulturnih dobara proizlaze iz *zakona i uputa* koje se na njih odnose (uključujući i sve naknadne izmjene i dopune): *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakon o gradnji i Zakon o prostornom uređenju*.

Propisanim mjerama utvrđuje se obvezni upravni postupak, te način i oblici graditeljskih i drugih zahvata na pojedinačnim kulturnim dobrima - građevinama, građevnim sklopovima, arheološkim lokalitetima, parcelama na kojima se građevine koje imaju svojstvo kulturnog dobra nalaze, te pojedinim zonama zaštite naselja.

Posebnom konzervatorskom postupku osobito podliježu slijedeći zahvati na pojedinačno zaštićenim građevinama, sklopovima, predjelima i lokalitetima:

- popravak i održavanje postojećih građevina;
- nadogradnje;
- prigradnje;
- preoblikovanje;
- adaptacije (prilagodbe);
- rušenja i uklanjanja;
- funkcionalne promjene postojećih građevina;
- izvođenje radova na arheološkim lokalitetima.

U skladu s navedenim zakonima, za sve nabrojane zahvate na građevinama, sklopovima, predjelima i lokalitetima, za koje se Urbanističkim planom uređenja utvrdi obaveza zaštite, kod nadležne ustanove za zaštitu spomenika (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Osijeku, Kuhačeva 27) potrebno je ishoditi propisane suglasnosti:

- a) posebne uvjete.(u postupku izdavanja lokacijske dozvole),
- b) prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole) i

c) nadzor u svim fazama radova, provodi nadležna Uprava za zaštitu kulturne baštine.

Na području Općine Vođinci zaštićenih građevina, memorijalnih područja i spomen obilježja kod kojih su utvrđena spomenička svojstva i na koje se obavezno primjenjuju sve spomeničke odredbe, za sada nema.

Evidentirana kulturna dobra potpadaju pod grupu **kulturnih dobara od lokalnog značenja**. Odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značenja donosi predstavničko tijelo lokalne uprave, a način njegove zaštite utvrđuje se uz prethodnu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela.

Za svako pojedinačno zaštićeno kulturno dobro kao najmanja granica zaštite utvrđuje se pripadna parcela ili njezin povijesni vrijedni dio. Povijesne građevine i spomen obilježja obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim okolišem: pristupom, vrtom, perivojem, voćnjakom, dvorištem i sl.

Vrijedne građevine trebaju se sačuvati bez obzira na nemogućnost zadržavanja njihove izvorne namjene te se mogu prenamijeniti u drugu namjenu.

3.4.1. Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite

ZAŠTITA POSEBNIH VRIJEDNOSTI I OBILJEŽJA

Pod osobito vrijedne dijelove prirodnog krajobraza podrazumijevaju se prirodne šume i gajevi, prirodni vodotoci i raslinje uz njih. Pod kultiviranim krajobrazom podrazumijevaju se poljodjelske površine u koje su uklopljena ruralna naselja.

Kultivirani i izgrađeni krajobraz valja sačuvati u što većoj mjeri tako da se pri izgradnji novih struktura primjereno vrednuju; zanemarena graditeljska baština, poštivanje povijesnosti prostora, uklapanje u krajolik, lokalne osobitosti, lokalno arhitektonsko oblikovanje, tradicija i vrijedna iskustva u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Posebno vrijedan dio prirodnog krajobraza predstavlja kako prostor šuma, tako i prostor sjevernog dijela Općine (osobito vrijedan kultiviran krajobraz). Kako bi se sačuvala autohtona vrijednost ovoga krajobraza potrebno je dijelove devastiranog prostora sanirati.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područja uz obale kanala i područja uz zaštićena kulturna dobra i zaštićenu prirodu. Oblikovanje naselja i građevina nije dovoljno usuglašeno s vrijednim tradicijama poznatim u graditeljstvu ovog prostora.

Koncepcija razvoja, uz uvažavanje zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora, uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se onemogući širenje građevinskih područja duž državnih i županijskih cesta, izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih objekata, očuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajolika - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritete djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. U slučaju više mogućih namjena korištenja istog prostora prioritet treba dati funkcijama korištenja koje su sukladne

poljoprivredi i šumarstvu, te zatim vodnim sustavima i u infrastrukturnim koridorima. Koncept daljnjega oblikovanja krajolika, rurističkog i urbanističkog oblikovanja, mora vrednovati zanemareno graditeljsko nasljeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora.

Lociranje građevina i trasa infrastrukture treba planirati koordinirano tako da se što više koriste postojeći koridori, izbjegavaju šume i vrijedno poljoprivredno zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura, te omogućiti zaštita krajolika.

Povoljne prirodne karakteristike, kao i relativno niži stupanj industrijalizacije, sačuvali su najveći dio nenaseljenog prostora od većih oštećenja. Taj je prostor još uvijek visokog stupnja prirodnosti. Brojna raznovrsna i iznimno vrijedna kulturna i prirodna dobra, isprepletena u jedinstvenim krajolikom i dio su resursne osnovnice gospodarskog razvitka (posebice turizma), ali i temelj su očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

Na kartografskim prikazima br.3. Uvjeti korištenja, i zaštite prostora prikazana su područja posebnih ograničenja u korištenju obzirom na karakteristike tla.

PODRUČJA I DIJELOVI PRIMJENE PLANSKIH MJERA ZAŠTITE

Prostorni plan uređenja Općine Vođinci preuzima iz županijskog plana Vukovarsko-srijemske županije obaveznu izradu procjene utjecaja na okoliš 110 kV dalekovoda kroz sjeverni dio Općine, te obvezu izrade urbanističkog plana uređenja za naselje Vođinci ukupne površine 175,00 ha.

Ovim prostornim planom uređenja Općine određuje se obavezna izrada samo jednog plana nižeg reda i to:

- UPU izdvojenog građevinskog područja gospodarske namjene-proizvodne, ukupne površine 36,00 ha

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni sustav

Novi geopolitički odnosi nastali stvaranjem suvremene i samostalne Republike Hrvatske značajno utječu i na planirani razvoj prometnog sustava promatranog prostora.

Prijedlog razvoja promatranog sustava izrađen je na temelju smjernica iz "Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske", kao i "Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske."

Koncepcija prometnog sustava Općine Vođinci temelji se na izučavanju postojećih prometnih tokova, na njihovom sagledavanju u budućnosti i potrebi da se troškovi odvijanja prometa u cjelini bitno smanjuju, sa što manje nepovoljnim utjecajem na okoliš i sigurnost prometa.

Za napomenuti je, da se prometna problematika ovog prostora mora sagledavati neograničavajući se striktno na prostor obuhvaćen ovim Prostornim planom, obzirom da taj prostor nije zaokružena geoprometna cjelina. Ovim planom postavljeno rješenje prometnog sustava znatno zadire u prostore i prometna rješenja susjednih jedinica lokalne samouprave i uprave.

Planiranje integralnog prometa i energetskog sustava uspostavlja se ključnim elementima na razini Države kao cjelovita mreža. Planiranje ovih sustav temelji se na gospodarskoj valorizaciji i programima s prostornom i ekološkom komponentom koja mora osigurati prihvatljivost lokacije i utjecaj na okoliš. Te elemente preuzima Prostorni plan uređenja Općine Vođinci i definira ih kao plansku obvezu u projektima.

CESTOVNI PROMET

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine Vođinci je trasa državne ceste D46 (Đakovo (D7)–Vinkovci-GP Tovarnik). To je cesta koja svojim značajem prelazi okvire općinskih granice i kojom upravljaju Hrvatske ceste d.o.o.. Navedena tvrtka Programom građenja i održavanja javnih cesta ne planira nikakve zahvate rekonstrukcije ili obnove ceste na području Općine Vođinci.

Planira se premještanje trase državne ceste D46 kao južna obilaznica naselja Vođinci. Koridor navedene ceste planiran je u Planovima "bivše" općine i u Prostornom planu Vukovarsko-Srijemske županije te je kao plansko stanje preuzet u "novim" Prostornim planovima Općina kroz koje prolazi.

Uprava za ceste županije Vukovarsko-srijemske upravlja i održava županijsku cestu 4166 Vođinci (D46)-Retkovci-Andrijaševci (Ž4170).

Za javne ceste je potrebno je osigurati prostorne, tehničke i financijske uvjete za kvalitetno održavanje i potrebna poboljšanja kako bi se povećala protočnost i sigurnost prometa. Prvenstveno se to odnosi na obnovu kolnika i opreme, modernizaciju i rekonstrukciju, s ciljem dovođenja cesta na višu prometnu i tehničku razinu, koja će udovoljavati potrebama suvremenog cestovnog prometa.

Nerazvrstane ceste, koje su u nadležnosti lokalne samouprave, trebaju u skladu s mogućnostima, a prema programima gradnje objekata komunalne infrastrukture u Općini Vođinci, nastojati podići standard korištenja cesta, te posebnu pažnju posvetiti izgradnji nogostupa uz ceste kroz naselja.

Prikaz cestovnog prometa dan na kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina u mjerilu 1:25000.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Suvremena željeznica ima svoju perspektivu u prijevozu ljudi i roba, naročito na većim udaljenostima. Pretpostavka za to je brz, udoban i točan prijevoz putnika, te primjena integralnog sistema transporta roba, što znači povezivanje cestovnog sa željezničkim prometom, odnosno prilagođavanje teretnih željezničkih kapaciteta kombiniranom prijevozu zbog zahtjeva tržišta za uslugom "od vrata do vrata".

Na području Općine Vođinci prolazi trasa magistralne glavne željezničke pruge državna granica–Savski Marof-Zagreb–Sisak–Novska–Tovarnik-državna granica, koja se nalazi na X. paneuropskom koridoru. Od izuzetnog je značaja kako za Državu, tako i za lokalnu zajednicu, jer predstavlja okosnicu željezničkog prometa, koji još uvijek nije proveo sve potrebne mjere u prilagodbi nadolazećoj liberalizaciji tog oblika prijevoza.

HŽ ne planiraju novu infrastrukturnu izgradnju kao ni rekonstrukciju postojeće infrastrukture na području obuhvata Općine Vođinci u sljedećem srednjoročnom razdoblju.

Prikaz željezničkog prometa dan na grafičkom kartografskom prikazu 1. Korištenje i namjena površina i 2.a Infrastrukturni sustavi–Promet 1:25000.

POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

U Općini Vođinci postoji jedinica poštanske mreže, poštanski ured 32283 Vođinci i mjesna telefonska centrala.

Na području Općine Vođinci T-mobile Hrvatska d.o.o. planiraju izgradnju jedne GSM bazne postaje u blizini mjesta Vođinci.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanja kapaciteta mreža prema planiranom povećanju broja korisnika i uvođenju novih usluga.

Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikacija sljedeće generacije (UMTS i sustavi sljedećih generacija).

U skladu s navedenim planovima, uz planiranu lokaciju GSM bazne postaje koja je ucrtana na topografskoj karti, na području obuhvata plana uređenja omogućuje se u budućnosti izgradnja i postavljanje dodatnih baznih postaja.

Prikaz mreža pošte i telekomunikacija dan je na kartografskom prikazu 2.b Infrastrukturni sustavi–Pošta i telekomunikacije u mjerilu 1:25000.

3.5.2. Energetski sustav

ELEKTROOPSKRBA

Područjem Općine Vođinci sjeverno od naselja Vođinci prolazi postojeći elektroprijenosni uređaj–dalekovod 110 kV Đakovo–Vinkovci, u nadležnosti HEP Prijenos d.o.o. Prijenosno poduzeće Osijek. Na području Općine Vođinci nema planiranih novih objekata tog tipa.

Područje Općine Vođinci napaja se električnom energijom iz TS 35/10 kV Stari Mikanovci.

Stanje postojećih elektroenergetskih objekata sa osvrtom na planove:

TS 10/0,4 kV - snage trafostanica trenutno zadovoljavaju (u slučaju povećanja potrošnje izvršiti će se zamjena transformatora ili trafostanice),

- planira se rekonstruirati TS radi prijelaza na 20 kV napon uz mogućnost zamjene građevinskog oblika TS,
 - izgradnja novih TS vezana je uz popravljavanje naponskih prilika u naselju Vođinci, odnosno lokaciju buduće proizvodne zone u kojoj se još ne zna lokacija i potreban broj novih trafostanica.
- DV 10(20) kV- postojeće 10 kV nadzemne dalekovode na dotrajalim drvenim ili betonskim stupovima, van naselja, zamijeniti nadzemnim dalekovodima na betonskim stupovima,
- planirana se izgradnja dalekovoda uz postojeću županijsku cestu 4166 do TS 35/10 (20) kV Cerna, radi stabilnosti i sigurnosti opskrbe.
- KB 10(20) kV - podzemni dalekovodi na području općine su novije izvedbe, dovoljnog presjeka i naponskog nivoa izolacije da mogu zadovoljiti uvjete prelaska na 20 kV napon,
- planirane dionice podzemnih dalekovoda prvenstveno će se graditi kao zamjena za nadzemne unutar naselja
- d) MR NN - tehnički nezadovoljavajuću niskonaponsku mrežu izvedenu golim vodičima na krovnim stalcima zamijeniti samonosivim kabelskim snopom na betonskim stupovima ili krovnim stalcima,
- e) JR - kako je javna rasvjeta u vlasništvu lokalne samouprave njima je prepuštena i odluka o opsegu i vrsti javne rasvjete koja će se graditi (ovisno o proračunskim sredstvima). Ukoliko postoji, ili se planira graditi niskonaponska mreža na betonskim stupovima, moguće je korištenje istog kabelskog snopa i stupova niskonaponske mreže za napajanje javne rasvjete i postavljanje svjetiljki javne rasvjete.

Sustav elektroenergetske mreže prikazan na kartografskom prikazu 2.c Infrastrukturni sustavi-Energetski sustav u mjerilu 1:25000.

PLINOOPSKRBA I TRANSPORT NAFTE

Na području Općine Vođinci južno od naselja Vođinci prolazi koridor magistralnog plinovoda Slavonski Brod-Vinkovci DN 400/50 u smjeru zapad-istok, koji je u nadležnosti PLINACRO d.o.o. Zagreb. U planu je navedene tvrtke izgradnja novog magistralnog plinovoda Slavonski brod-Ilok DN 600/75 u koridoru postojećeg.

U nadležnosti Plinara istočne Slavonije d.o.o. Vinkovci je distributivni plinoopskrbni sustav (srednje tlačni plinovod) Općine Vođinci. Distributivna mreža je novijeg datuma, izvedena od kvalitetnog materijala, tako da se može smatrati vrlo sigurnom i nepropusnom te može zadovoljiti potrebnim tlakom i količinom plina sve sadašnje i buduće potrošače.

Na području Općine Vođinci južno od naselja Vođinci prolaze magistralni naftovod za međunarodni transport (JANAF) i magistralni naftovod Slavonski Brod-Đeletovci. Daljnji planovi Jadranskog naftovoda obuhvaćaju izgradnju još jednog cjevovoda unutar postojećeg koridora JANAF-a na trasi Slavonski Brod-Sotin.

Sustav plinoopskrbe i cijevnog transporta nafte i plina prikazana je na kartografskom prikazu 2.c Infrastrukturni sustavi-Energetski sustav u mjerilu 1:25000.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

VODOOPSKRBA

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci ovlaštena je da na području Općine Vođinci upravlja korištenjem i održavanjem skupnog vodoopskrbnog sustava Mikanovci – Vođinci s vodocrpilištem "Vodenice" Stari Mikanovci i "Kućište" Vođinci.

Kako bi se poboljšalo stanje vodopskrbe na području Općine, potrebno je provesti neke mjere na lokalnoj i regionalnoj razini.

- Na lokalnoj razini potrebno je:
 - izgraditi spojni cjevovod Ivankovo-Vođinci u cilju trajnog i funkcionalnog povezivanja lokalnih sustava javne vodoopskrbe
 - istodobno, dokapacitiranje vodocrpilišta Vodenice u Starim Mikanovcima za trajni kapacitet od 14 l/s i revitalizirati vodocrpilište Kućište u Vođincima za očekivani kapacitet do 6 l/s. U protivnom nužna je izvedba zamjenskog vodozahvata na istoj lokaciji. Sve to treba razmotriti u okviru dinamike gradnje i mogućnosti korištenja planiranog regionalnog vodoopskrbnog sustava Istočne Slavonije na pripadnom dijelu Općina Ivankovo-Vođinci-Stari Mikanovci.
 - provesti odgovarajuću dogradnju, glavne i preostale lokalne distribucijske mreže Vođinci, u prilagodbi trajnom skupnom rješenju raspodjele vode do krajnjih korisnika, kao i naknadnom priključenju na regionalni vodoopskrbni sustav.
- Na regionalnoj razini potrebno je:
 - tražiti rješenje javne vodoopskrbe Općine Vođinci u dobavi i korištenju zamjenskih količina vode iz regionalnog vodoopskrbnog sustav Istočne Slavonije, što je predvidivo nakon izgradnje glavnog transportnog cjevovoda Andrijaševci-Ivankovo i spojnog cjevovoda Vođinci-Ivankovo u 1. fazi odnosno Ivankovo-Vođinci-Stari Mikanovci u 2. fazi.

Sustav vodoopskrbe prikazan je na krtografskom prikazu 2.d Infrastrukturni sustavi-Vodoopskrba u mjerilu 1:25000.

ODVODNJA OTPADNIH VODA

Na području Općine Vođinci nije riješena odvodnja otpadnih voda kućanstava i gospodarstava.

Općina Vođinci planira prema aktualnom Idejnom rješenju odvodnog sustav Vođinci-Stari Mikanovci, graditi mješoviti i razdjelni sustav odvodnje. U drugoj fazi gradnje planira se izvođenje tlačnog cjevovoda do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Tvrdno u Starim Mikanovcima

Sustav odvodnje otpadnih voda prikazan je na kartografskom prikazu 2.e Infrastrukturni sustavi-Odvodnja i melioracije u mjerilu 1:25000.

REGULACIJA I ZAŠTITA VODA

U Zakonu o vodama u članku 106. navode se ograničenja prava vlasnika i korisnika zemljišta i posebne mjere radi održavanja vodnog režima, zabranjeno je:

- na nasipima i drugim regulacijskim i zaštitnim vodnim građevinama kopati i odlagati zemlju, pijesak, šljunak, puštati i napasati stoku, prelaziti i voziti motornim vozilima izuzev na mjestima na kojima je to izričito dopušteno, te obavljati druge radnje kojima se mogu ugroziti sigurnost ili stabilnost tih građevina,
- u uređenom inudacijskom pojasu orati zemlju, saditi i sjeći drveće i grmlje
- u uređenom inundacijskom pojasu i do udaljenosti 20,0 m od vanjskog ruba nožice nasipa, vodotoka ili većih kanala podizati zgrade, ograde i druge građevine osim regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, vaditi kamen, glinu i ostale tvari, kopati i bušiti zdence, te bez vodopravnih uvjeta obavljati druga bušenja tla.

Površina pod nasipom ili na kojoj je prirodni vodotok ili iskopan kanal i pojas uz njih obostrano i do udaljenosti 20,0 m od ruba nožice nasipa, vodotoka ili većih kanala je javno vodno dobro. Dio toga pojasa uz nožicu nasipa, uz rub pokosa kanala ili planirane akumulacije ne mora biti u cijeloj širini u vlasništvu Republike Hrvatske - ali vlasnik čestice koja je dio javnog vodnog dobra, ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu javnog vodnog dobra.

- u neuređenom inundacijskom pojasu obavljati radnje iz točke 2. ovog članka,
- na melioracijskim kanalima za odvodnjavanje kojima upravljaju Hrvatske vode i do udaljenosti od 5,0 m od tih kanala potrebnoj za njihova redovito održavanje, orati i kopati zemlju i obavljati druge radnje kojima se mogu oštetiti melioracijske vodne građevine ili poremetiti njihova namjensko funkcioniranje,

Površina pod melioracijskim kanalima za odvodnjavanje i pojas uz njih obostrano do udaljenosti i 5,0 m od ruba pokosa kanala je vodno dobro, a dio toga dobra ne mora biti u vlasništvu županije na čije se prostoru nalazi - ali vlasnik čestice ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu vodnog dobra.

- u vodotoke i druge vode, akumulacije, retencije, melioracione i druge kanale i u inundacijskom pojasu odlagati zemlju, kamen, otpadne i druge tvari, te obavljati druge radnje kojima se može utjecati na promjenu toka, vodostaja, količine ili kakvoće vode ili otežavati održavanje vodnog sustava.

U prostornom planu Općine Vođinci treba navesti:

- kanali i pojas u širini od 5,0 m od ruba pokosa kanala Kaluđer (I. red) i Vođinački rit (II. red) - su javno vodno dobro,
- melioracioni kanali i pojas u širini od 5,0 m od ruba pokosa kanala Žavorija i Jasenje (III. Red) i kanala IV. reda - su vodno dobra.

Kako je već navedeno, dio pojasa rub pokosa vodotoka ili kanala ne mora biti u cijeloj širini u vlasništvu Republike Hrvatske, ali vlasnik čestice koja je dio javnog vodnog dobra, ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu javnog vodnog dobra.

Isti je slučaj sa pojasom uz melioracione kanale III i IV reda koji ne mora biti u cijeloj širini u vlasništvu županije na čijem se području nalaze, ali vlasnik čestice koja je dio vodnog dobra ima ograničenja u korištenju svoga posjeda na dijelu vodnog dobra.

Komasacija na području katastarske Općine Vođinci provedena je poslije drugog svjetskog rata. Povoljna je i okolnost da na površinama koje je prije obrađivao PIK Vinkovci, kombinat proveo grupiranje svojih površina zamjenom ili otkupom, kako bi mogli iskopom

ili rekonstrukcijom kanalske mreže, te površine obrađivati u optimalnim agrotehničkim rokovima.

Iskopom nove ili rekonstrukcijom postojeće osnovne kanalske mreže (kanala I i II reda), produbljenjem ili proširenjem dna kanala, omogućena je i izvedba melioracione kanalske mreže (kanala III i IV reda).

Biđ-Bosutsko polje ugroženo je od velikih voda rijeke Save i brdskih voda sa obronaka Dilj gore i «vlastitih» velikih voda nakon velikih oborina.

- Veliki dio površine Biđ-Bosutskog polja je ispod velikih poplavnih voda rijeke Save (cca. 76% površine). Izgradnjom savskog obrambenog nasipa i ustave sa crpnom stanicom "Bosut" na ušću Bosuta u rijeku Savu kod naselja Bosut u Vojvodini (Srbija i Crna Gora), polje se štiti od velikih poplavnih voda rijeke Save.
- Izgradnjom Zapadnog lateralnog kanala ispod obronaka Dilj gore, polje se štiti od velikih brdskih voda.
- Iskopom i održavanjem kanalske mreže, polje se štiti od "vlastitih" poplavnih voda.

Na području katastrske Općine Vođinci, površine nisu ugrožene poplavama od vanjskih voda. Pojedini dijelovi ugroženi su od unutrašnjih voda koja je pala oborinama. Na pojedinim površinama u kojima su iskopani kanali, a teren je uz kanale viši od terena u poljoprivrednim i ostalim površinama; voda ne može gravitacijom otići sa površina, jer je materijal glinovit te voda sporo podzemnim putem procjedi se sa površine. Površine na kojima je izvedena drenažna mreža, nisu ugrožene od tih "vlastitih" velikih voda.

Područje Općine Vođinci nije ugroženo erozionim procesima, jer je teren s palim poprečnim padom. Erozioni procesi mogu se pojaviti na mjestima utoka detaljnih melioracionih kanala u recipijente. Erozioni procesi mogu se pojaviti i na obali kanala Vođinački rit na kojem se ukloni raslinje po pokosu.

Područje Općine Vođinci je ravničarsko sa malim padovima. Bujične aktivnosti moguće su na utocima melioracionih kanala u svoje recipijente - kanale.

3.6. Postupanje s otpadom

Zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada ustrajava se na jedinstvenom i cjelovitom funkcionalnom sustavu u Republici Hrvatskoj, a županija je odgovorna za gospodarenje svim vrstama otpada (osim opasnog), te je dužna na svom području osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera za gospodarenje svim vrstama otpada, pa i zbrinjavanje neopasnog proizvodnog otpada.

Zakon o otpadu (NN br. 178/04, 153/05) propisao je da su grad i općina odgovorni za gospodarenje komunalnim otpadom, odnosno dužni su na svom području osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera za gospodarenje komunalnim otpadom, što je za područje Općine Vođinci definirano međuopćinskim dogovorom, te se komunalni otpad odvozi na odlagalište otpada na području Grada Vinkovaca.

KOMUNALNI OTPAD

Organiziranim prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je teritorijalno cijelo naselje Vođinci, što je na prvi pogled vrlo povoljno. Međutim, postotak kućanstava iz kojih se trenutno komunalni otpad organizirano odvozi je oko 50% (broj kućanstava varira sezonski), što je vrlo nepovoljno. Sav prikupljeni otpad odvozi se na odlagalište komunalnog otpada „Bazijaš“ na području Grada Vinkovaca. Koncesiju na odvoz komunalnog otpada ima poduzeće „Utvaj“ Retkovci. Kućanstva koja nisu obuhvaćena organiziranim odvozom (iako im je to omogućeno) „snalaze se“ tako da formiraju „divlja“ odlagališta.

Postojeća „divlja“ odlagališta otpada na području općine nameću se kao prioritet koji treba riješiti, što znači da ih treba zatvoriti i sanirati prema planu zatvaranja, a područja na kojima se trenutno nalaze dovesti u prvobitnu odnosno plansku namjenu. Također, potrebno je sva kućanstva obuhvatiti organiziranim prikupljanjem otpada.

Za potpuno sagledavanje problematike važno je naglasiti da se u kućanstvima obuhvaćenim organiziranim otpadom (kao i u tvrtkama), komunalni otpad ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i najveći dio otpada s vrijednim svojstvima (papir, staklo, metalni i biljni otpad,...), te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava. Zbog toga bi trebalo razmisliti o pokretanju projekta selektivnog prikupljanja otpada. Pošto se pri ovakvom rješavanju zbrinjavanja otpada radi o većim investicijama, potrebno je utvrditi opravdanost i isplativost svakog rješenja s obzirom na proizvedene količine otpada i cijenu koštanja.

NEOPASNI PROIZVODNI OTPAD

Problematika rješavanja zbrinjavanja ove vrste otpada u nadležnosti je Županije. Dok Županija ne osigura provođenje mjera postupanja s neopasnim proizvodnim otpadom, preporuka je ovog plana da se isti odlaže na odlagalište komunalnog otpada.

OPASNI OTPAD

Na području Općine Vođinci nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način. Međutim sav neprijavljeni opasni otpad i gotovo sav opasni otpad iz kućanstva zbog otežane kontrole, te nepostojanje stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način. Problem zbrinjavanja opasnog otpada trebalo bi riješiti uspostavom Prostornim planom Županije planiranih građevina za sabiranje i za obradu i skladištenje opasnog otpada, koje će omogućiti proizvođačima opasnog otpada da ga adekvatno zbrinu. Do izgradnje ovih građevina opasni otpad, za koji nije organizirano prikupljanje i skladištenje, skladišti se privremeno na mjestu nastajanja, uz provedbu zakonom propisanih mjera zaštite. Problem opasnog otpada koji završava u komunalnom otpadu riješio bi se selektivnim prikupljanjem otpada na način kako je planirano u odjeljku o zbrinjavanju komunalnog otpada.

Smjernice za zaštitu okoliša i rješavanje problema zbrinjavanja otpada

Potrebno je izraditi program zbrinjavanja otpada za područje Županije koji obuhvaća

- podatke o svim „divljim“ odlagalištima otpada na području Općine,
- količine, način i mjesto odlaganja industrijskog i opasnog otpada,

- provedbu interventnih mjera sanacije postojećeg stanja,
- izradu projekta zbrinjavanja otpada,
- program zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otada te zatim predložiti rješenje za sustavno zbrinjavanje komunalnog, posebnog i opasnog otpada,

Realizaciju zbrinjavanja otpada treba provesti etapno:

- uspostavom sustava odabranog broja većih kontroliranih deponija otpada
- zatvaranjem i sanacijom svih ostalih deponija
- realizacijom sustava regionalnog deponiranja za cijelu Županiju koji uključuje i izgradnju građevine za obradu i skladištenje opasnog otpada

3.7. Sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš

"Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek." Okoliš, prirodnu i kulturnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće zasebno razmatrati zbog međusobne isprepletenosti i po definiciji, odnosno zakonskoj regulativi, a posebno utjecaju ljudskih aktivnosti.

U prostornom planiranju kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij planiranja, odnosno zaštita okoliša je sadržana u načelu integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora kao kontinuirana i u svim segmentima prisutna komponenta. Stoga je sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš sadržano u svim dijelovima Prostornog plana uređenja Općine Vođinci kroz utvrđivanje mogućnosti i ograničenja korištenja prostora i planiranjem razvoja putem izbora najpovoljnijih opcija.

Glavni cilj zaštite okoliša je očuvanje prostora i dostizanje više razine kakvoće života. Zbog toga je potrebno ustanoviti postojeće stanje okoliša i prirodne baštine, zatečeno stanje prema potrebi sanirati i nove aktivnosti u prostoru usuglašavati s naprednim europskim i hrvatskim zakonodavstvom. Stoga treba težiti s jedne strane ostvarivanju održivog razvitka naselja i kvalitete življenja stanovnika u njima, a s druge strane treba sačuvati i prirodni krajolik, te prirodnu raznolikost pojedinih područja.

Naglasak se stavlja na subjekte koji na bilo koji način koriste prostor kao resurs i svojom djelatnošću vrše utjecaj na okoliš, da se isti dosljedno pridržavaju i provode sve zakonske propise kojima se regulira zaštita prostora i okoliša. Planska usmjerenja nastoje da se sektorski i detaljno jača svaka pojedina kategorija zaštite:

ZRAK

Na području Općine nema velikih energetske postrojenja, a osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima su električna energija i plin u skoroj budućnosti, odnosno takozvani čisti energenti. Katastrom emisija u okoliš prati se količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta kod svih pravnih i fizičkih osoba koje posjeduju stacionarne izvore.

Područnu mrežu za praćenje kakvoće zraka (Zakon o zaštiti zraka NN br. 178/04) dužna je uspostaviti J.L.S. na svom području, te donositi Programe mjerenja kakvoće zraka. Na

području Vukovarsko-srijemske županije isto nije uspostavljeno niti za jednu J.L.S. te se ne prati kakvoća zraka.

VODA

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica ili izvanredna zagađenja vezana uz accidente. Najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije, koje se nekontrolirano bacaju na polulegalna i divlja odlagališta otpada (često uz same kanale) i ispiru u tlo i vodotoke.

Zbog zaštite i sprječavanja nepovoljnih utjecaja na podzemne vode i vodotoke (kanale) (Zakon o vodama NN br. 175/95) potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja treba ubrzati,
- vode koje se iz sustava odvodnje otpadnih voda upuštaju u vodotoke moraju proći predtretman pročišćavanja, a njihov sastav treba pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju vršiti predtretman otpadnih voda (koji će se odrediti prema tehnologiji proizvodnje) prije upuštanja u sustav,
- poljoprivrednu proizvodnju treba prilagoditi uvjetima zaštite, uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava i gnojiva, te orijentacijom na proizvodnju zdrave hrane,
- na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada, te organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom,
- divlja odlagališta treba sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda u vodotocima kako bi se postigla i održala propisana kvaliteta voda i uveo nadzor nad onečišćivačima,
- značajniji naglasak treba staviti na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika, šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, te preispitati nužnost izvođenja novih regulacija i hidrotehničkih zahvata u tom pojasu.

Postojeće stanje na vodotocima potrebno je poboljšati, usuglašavajući kakvoću vode sa ovim Planom određenom kategorizacijom vodotoka, a zaštita se mora provoditi na svim kanalima.

TLO

Imajući u vidu veoma važnu ulogu tla kao jednog od tri sastavna dijela ekosustava (tlo, voda, zrak) treba imati u vidu slijedeće činjenice:

- zaštita tla ima mnogostruki učinak na druge dijelove okoliša,
- tlo je s jedne strane važan životni i gospodarski prostor za njegovo stanovništvo, dok je s druge strane kroz različite zahtjeve u pogledu korištenja tlo ugroženo u njegovoj funkciji,
- tlo kao dugoročni indikator zauzima poseban položaj unutar ekosustava,
- stvaranje novog tla i obnavljanje tla odvija se vrlo sporo,

- ugrožavanje tla proizlazi iz: velikih površina zahvaćenih erozijom, korištenja zemljišta, velikog pritiska za proširenjem naselja, infrastrukturnih mjera, industrije, obrta i dr.

Zaštita tla od onečišćavanja mora se provoditi u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta.

Tlo se onečišćuje na više načina, a zbog zaštite i sprječavanja ovakvih nepovoljnih utjecaja na tlo potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- potrebno je dugoročno kvalitativno i kvantitativno osigurati i održavati funkcije tla,
- u poljoprivrednoj proizvodnji treba racionalno koristiti zaštitna sredstva i gnojiva uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava, te organiziranjem savjetodavne stručne pomoći u individualnoj proizvodnji,
- spriječiti zagađivanja zraka iz kojeg se štetni spojevi i teški metali talože u tlo, posebice u blizini industrijskih objekata i duž značajnijih prometnica,
- spriječiti zagađivanje voda iz kojih se također štetne tvari talože u tlo, naročito u naplavnim područjima,
- riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda, a naročito gospodarskih subjekata i domaćinstava koji otpadne vode preko propusnih septičkih jama ili upojnih bunara upuštaju direktno u tlo,
- uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno, organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom, te postojeća nekontrolirana i divlja odlagališta sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- spriječiti nepotrebno širenje građevinskih područja i bilo kakvu izgradnju na vrjednijim obradivim tlima (kategorija-ostala obradiva tla),
- preispitati potrebe za hidrotehničkim zahvatima na vlažnim i naplavnim tlima, te potrebe za navodnjavanjem u svrhu poljoprivredne proizvodnje, te njihov utjecaj na očuvanje prirodne ravnoteže u okolišu,
- poduzeti pravodobne mjere za saniranje posljedica mogućih akcidenata koji bi uzrokovali onečišćenja tla (prometne nezgode nakon kojih je u okoliš istekla nafta ili naftni derivati, nezgode pri prijevozu opasnih otpada i sl.),

Tlo je, usprkos različitim onečišćenjima, još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja, i kao takvo pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

BUKA

Na području Općine nisu provedena značajnija i sistematskija mjerenja razine buke, no i bez toga može se ustvrditi da na području Općine trenutno nema velikih izvora industrijske i komunalne buke. Konfliktni prostori su dijelovi naselja kroz koja prolaze trase državnih i ostalih prometnijih cesta, te područja na kojima su izgrađene pilane i obrtnički pogoni. Konfliktna područja mogu se javiti pri izgradnji bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja.

Za urbana područja i prometne koridore unutar ili uz područja gdje borave ljudi potrebno je odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smiju prijeći. Zone industrijskih postrojenja treba od ostalih odvojiti tamponom zelenila da se smanji širenje buke. Kod izgradnje bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja treba odgovarajućom dokumentacijom, sukladno

posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smije prijeći i građevinskim zahvatima spriječiti širenje buke u okoliš.

OTPAD

S obzirom da okoliš ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada, na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Potrebno je sva kućanstva obuhvatiti organiziranim prikupljanjem otpada, te sva divlja odlagališta sanirati prema zakonskim obvezama. Trebalo bi razmisliti o pokretanju projekta selektivnog prikupljanja otpada, da se postojeće kontrolirano odlagalište ne bi nepotrebno punilo korisnim i, što je još važnije, opasnim otpadom iz kućanstava. Nužno je shvatiti da otpad mora proći određeni predtretman prije završnog zbrinjavanja, te da je velik dio otpada iskoristiv. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- izbjegavanje i smanjenje nastanka otpada,
- maksimalno korištenje vrijednih svojstava otpada kada njegov nastanak nije moguće izbjeći,
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Sve ove mjere sadržane su u zakonskoj regulativi, pa je ovim prostornim planom naglašena potreba njena poštivanja, te uvažavanja načela racionalnog i dobrog gospodarenja prostorom.